

N° 4 APRILL 2013 hind 2.20 €

muusika

Esinemisärevus

**CHARLES
LLOYD**

MustonenFest

**Paul
Mägi**

18.-20. aprill 2013
XIII rahvusvaheline
koorifestival

Tallinn 2013

Neljapäev, 18. aprill

18.00 avakontsert Estonia kontserdisaalis

Danderydi vokaalansambel (Rootsi), tütarlastekoor Ellerhein (Eesti), lastekoor Lastivka (Ukraina), kammerkoor Head Ööd, Vend (Eesti), Grazi laste ja noorte laulustuudio (Austria)

Reede, 19. aprill

Konkurss Estonia kontserdisaalis

10.00 laste-, noorte- ja naiskoorid
15.00 sega- ja kammerkoorid

19.00 kontsert Estonia kontserdisaalis

Laupäev, 20. aprill

Konkurss Estonia kontserdisaalis

10.00 kaasaegse muusika kategooria

12.00 kontsert Niguliste kirikus

15.00 Grand Prix Estonia kontserdisaalis

18.00 lõppkontsert Estonia kontserdisaalis

Arvo Pärt „Aadama itk“, Erkki-Sven Tüür „Psalmoogia“
Eesti Filharmoonia Kammerkoor, EMTA segakoor,
Tallinna Kammerorkester, Nargenfestivali orkestri puhkpillirühm
Dirigent Tõnu Kaljuste

Festivali passid ja piletid müügil
Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades.

www.kooriyhing.ee tel 62 74 450, 62 74 451

Haridus- ja Teadusministeerium

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli SISSEASTUMISKATSED

KONSULTATSIOONID

27. aprill

10.00 solfedžo klassika suunale
11.00 solfedžo rütmimuusika suunale
12.00 eriala
13.00 klaver (muusikateooria, kompositsiooni ja kooridiregerimise erialale)

18. mai

12.00 eriala (v.a klassikaline laul, kompositsioon ja muusikateooria)

12. juuni

12.00 eriala (v.a kompositsioon ja muusikateooria)

25. juuni

12.00 solfedžo klassika suunale
13.00 solfedžo rütmimuusika suunale
14.00 eriala
15.00 klaver (muusikateooria, kompositsiooni ja kooridiregerimise erialale)

EELÕPPE

VASTUVÕTUEKSAMID

26. juuni

10.00 solfedžo klassika suunale (kirjalik)
12.00 solfedžo klassika suunale (suuline)
11.00 solfedžo rütmimuusika suunale (kirjalik)
12.00 solfedžo rütmimuusika suunale (suuline)

27. juuni

10.00 eriala
14.00 klassikalise laulu eriala

PÕHIÕPPE

VASTUVÕTUEKSAMID

26. juuni

10.00 solfedžo klassika suunale (kirjalik)
12.00 solfedžo klassika suunale (suuline)
11.00 solfedžo rütmimuusika suunale (kirjalik)
12.00 solfedžo rütmimuusika suunale (suuline)

27. juuni

10.00 eriala
14.00 klassikalise laulu eriala
10.00-16.00 riigikeele katse

4/2013

Üks eelnevate kuude huvitavamaid ettevõtmisi Eesti muusikaelus, mille kulminatsioon langeb aprilli, on olnud võistlus "Klassikatähed" Eesti Televisioonis. Muusika veebruarinumbris muretses Leelo Kõlar sellepärast, et popmuusika ja klassika propageerimine on meie meedias tasakaalust väljas. Nagu vastusena sellele on "Klassikatähed" nüüd valitud noored muusikud paisanud "meedia-taevasse". Aprillis saab veel jälgida mitut telesaadet ning lõppkontserdil selgub siis, kes on meie tänavune klassikatäht.

Ia Remmel

Peatoimetaja **Ia Remmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Virge Joamets** virgejoamets@gmail.com
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministeerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Voorimehe 9, Tallinn 10146
Toimetuse telefon **6 833 107**
Kodulehekülj: **www.ajakirimuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Peterburi tee 34-5,
Tallinn 11415
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **1,47** eurot number
Aastatellimus **21,50** eurot
**Muusikaõpetajatele ja
-õpilastele aastatellimuse
soodushind 17 eurot.**
Soodushind kehtib ka pensionil
olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
herje@ema.edu.ee

Paul Mägi
FOTO STEWEN QUIGLEY

KAVA

KES?

2 Tiiu Tosso. *Tema con variazioni*. Intervjuu Paul Mägiga

UUDISEID MAAILMAST

9 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Muusika-uudiseid maailmast

TÄHT

12 Marion Pärtin. Charles Lloyd, jazzi maailma-muusik

KIRI

14 Mari Vihmand Saksamaalt Bad Urachist

VESTLUS

15 Marge Sassi. On vaja kolme asja: kirge, kirge, kirge. Intervjuu Soome muusikamängedžeri Virpi Immoneniga

REISIKIRI

18 Hele-Mai Poobus. Talvised külaskäigud Madalmaadesse. Eesti Filharmoonia Kammerkoori väliskontserdid

SISSEVAADE

21 Alice Pehk. Esinemisärevus

MULJE

24 Aare Tool. Ansambel U: tähistab kümnendat tegevusaastat
26 Anne Prommik. Kaunis muusika vajab korras-tatud sisu. Vsevolod Pozdejevi kammerooperist "Proua Elsa"
27 Maarja Kindel. Külaline minevikust. Valgevene Operi- ja Balletiteatri külalisetendused Rahvusoper Estonia
29 Aleksandra Dolgoplova. Piiride avardamine Mustoneni moodi. MustonenFestist

UUDISEID EESTIST

31 Muusikauudiseid Eestist

PLAAT

38 Heliplaatide tutvustus

PILL

40 Igor Garšnek. Süntesaator

muusika

Tema con variazioni

Intervjuu Paul
Mägiga

TIIU TOSSO
muusikateadlane

FOTO STEWEN QUIGLEY

Paul Mägi tegevus muusikuna on polnud erakordselt mitmekülgne. Muusika ja variatsioonid – erinevad valdkonnad muusikas: vanamuusika, džäss, rock, improvisatsioonid, ooper, ballett, sümfonism...

See, kuidas ta muusikaelamusi kuulajatele või tegijatele vahendab, on väga nauditav. Paul Mägi on läbinisti muusik ja väga soe inimene. Tema kindlameelsus elu heitlustes võiks olla eeskujuks paljudele.

Mis vahe on sümfooniaorkestri ja ooperiteatri dirigendil?

Paljud kolleegid omavad praktikat nii ooperis kui ka kontserdilaval. On dirigente, kes eelistavad kontserttegevust. Ooperidirigent armastab ja mõistab teatrit eelkõige kui võimsat kunstilist vahendit. Koostöös jagatud ning seeläbi võimendatud energia on teatris erakordne. Ootamatused ja kiiret reaktsiooni nõudvad olukorrad on ooperietendusel palju sagedasemad kui kontserdilaval. See nõuab aga ka erinevat ja paindlikku dirigeerimistehnikat. Ooperidirigent armastab lauljat kui kõige täiuslikuma instrumendi valdajat ja kasutajat ning toetab teda etendusel koos orkestriga täielikult ja jäägitult. Oskus laulja hingamise järgi ette aimata järgneva fraasi võimalikku karakterit, tempot, dünaamikat ja seda kohe edasi anda orkestrile, on hea ooperidirigendi omaduseks.

Kust tuli soov muusikuks saada? Kuidas algasid sinu muusikaõpingud?

Nii minu ema kui ka isa olid musikaalsed, kuid mitte muusikat õppinud. Isa Aaro Mägi kutsus kokku ja juhatas elu jooksul mitmeid ansambleid, mängides populaar- ja tantsumuusikat kõrge eani. Ta valdas peale oma lemmikpilli viiuli veel akordionit, klaverit, kitarri, olles sealjuures iseõppija. Kui olin viiene, andis isa mulle mängimiseks oma täisviiuli. See oli mulle siis nii suur, et mängisin seda nagu tšellot. Viiulit hakkasin õppima Narva maantee muusikakoolis õpetaja Marta Toona käe all, kuuendast klassist läksin üle muusikakeskkooli, kus minu õpetajad olid Endel Lippus viiuli ja Tõnu Tarum trompeti erialal. Meie klass oli erilise vaimsusega ja tugevalt kokku hoidev. Paljud põhimõtted ja tõekspidamised, mis kujunesid välja kooli ajal, on saatnud mind ja kindlasti ka paljusid minu sõpru-klassikaaslast terve elu. Ideaalidest ja unistustest, mõtetest ja ideedest, mida klassivendadega jagasime, said siis alguse paljud siiani tuntud muusikalised koosseisud, et kõike soovitud ka ellu viia.

Sinu “mitteklassikaline” periood on äärmiselt huvitav. Mängisid ju rohkelt džäss, olid tegev Hortuses, Rujas, Hõimus. Sellist kogemust on vähestel dirigentidel. Mida sellise muusikaga tegelemine sulle andis?

Džäss ja improvisatsioon paelusid mind koolipõlves palju enam kui klassikaline muusika, mida tuli koolis niigi õppida. Lõin kaasa loendamatutes ansamblites, mängides nii kontsertidel kui tantsuks. Huvi vanamuusika vastu, mis oli sel ajal raskesti kättesaadav ja ka võimude poolt taunitud, tekkis mõttevahetustest pinginaaber Andres Mustoneniga. Käisin nüüd Hortuse 40. aastapäeva kontserdil Kiek in de Kōkis, kus kõlas meie kõige esimese kontserdi kava – sama paik, täpselt samad lood – suurepärane mõte, hiilgav esitus ja ajahüpe toredasse aega. Päris esimene minu organiseeritud ansambel oli aga Tallinna 42. keskkooli (praeguse Kadrioru Saksa gümnaasiumi) diksiländansambel. Meid noori algajaid 4.–5. klassi poisse juhendas õpetaja Rein Sakk. Hiljem juhendasid ja mängisid koos meiega siis juba keskkooli lõpuklasside noormehed Juhan ja Andres Mänd. Meenub noorte poiste jaoks väga tähtis esinemine Mustpeade Majas tollase Tallinna džässiklubi üritusel. Sõber Tiit Haagma kutsus kaasa lööma Tallinna 16. keskkooli ansambli Varjud, mille solist oli Urmas Alender. Haaras kõik, mis oli seotud põneva muusikaga. Ei olnud kindlat sihti ega suunda. Tänu erinevatele vajadustele ja huvidele mängisin peale viiuli ja trompeti paljusid pille, millede tundmine on andnud edaspidisele orkestri kuulumisele ja tunnetamisele tugeva aluse. Sain kaasa veendumuse ja kogemuse, et muusika on tervik ja sellesse sisenenuna on raske loobuda.

Millal tekkis soov saada dirigendiks?

Eks põhjus oli praktilises vajaduses osata enamata ja õppida tundma huvitavat maailma. Mul polnud lapsepõlveunistust saada dirigendiks. Olin kutsunud kokku Bachi-orkestri, esimese kontserdi andsime 1975. aastal Tartu ülikooli aulas; see oli mul esimene kord dirigendina orkestri ees seista. 1978. aastal lisandus töö dirigendina Eesti Raadio estraadiorkestris. Millegipärast ei lubanud sisetunne oma oskustega rahulduda ja siis otsisingi võimalust end dirigeerimises täiendada. On meeles, et ühes viiulitunnis küsis Endel Lippus, et kas ma ei taha õppida dirigendiks. Tema mõte pani minu mõtted selles suunas liikuma. Kui on tõsine soov, siis avanevad ka võimalused. RAMi dirigent Olev Oja võttis mind kaasa meeskoori kontserdile tollasesse Leningradi. Dirigeeris Gennadi Roždestvenski, kavas oli Wagneri “Apostlite õhtusöömaae”. Seal astusingi arglikult maestro ette sooviga õppida tema juures Moskva konservatooriumis. Suvel 1980 sooritasin eksamid ja mind võeti vastu – ainsana neljakümnest soovijast.

See on ju täiesti erakordne! Mida tooksid esile õppimisest ja suhtlemisest sellise suurkujuga nagu Roždestvenski?

Mul oli õnn õppida tema juures neli aastat konservatooriumis ja seejärel olla kolm aastat tema orkestri juures assistent. Erudeeritus, inimlikkus, traditsioonid, kiire reaktsioon, sõnaosavus ja loomulikult erakordne musikaalsus on osa märksõnadest, millega maestrot

Göran Kåver

(Musik i Uppland peadirektor):

Uppsala kammerorkester kuulub Rootsi kammerorkestrite paremiku ja suure osa sellest aust võib kahtlemata kirjutada dirigent Paul Mägi arvele. Tema sügav muusika mõistmine ja arusaam, kuidas üks orkester toimib, on teinud temast Uppsalas väga lugupeetud dirigendi.

Paul Mägi armastus Brahmsi, Sibeliuse, Tšaikovski ja Šostakoviči loominguga vastu on kinkinud Uppsala muusikasõpradele palju ilusaid elamusi. Ka tema töö nüüdismuusikaga on Rootsi muusikaelule suur tähtsus. Orkester on Paul Mägi juhatusel salvestanud mitmeid CD-plaate Tšaikovski, Sibeliuse, Brahmsi, Rimski-Korsakovi, Stenhammari jt muusikaga, mis on pälvinud väga kiitvaid hinnanguid.

Ta oskab oma dirigeerimistehnikaga orkestrile oma ideid suurepäraselt edasi anda, mistõttu pole vaja palju sõnu ega orkestrit "surnuks" rääkida. Dirigent Paul Mägi suudab orkestrist välja võluda sooja, ühtlase kõlaga helivoo. Oleme erakordselt rõõmsad, et Paul Mägi on meiega vähemalt 2016. aasta juunini (nii kaua kestab tema praegune tööleping). Mind ei üllataks sugugi, kui orkester nõuaks selle pikendamist.

Lauri Sirp

(Vanemuise dirigent):

Olen kogenud, et Paul Mägi on dirigeerides peensusteni täpne. Ta võtab igast muusikalisest hetkest maksimumi. Ta on orkestri ees õnnelik. Mägi ideaaliks on see, et ilu pääseks võidule ja tal on suur anne seda saavutada. Oma taotlustes on ta maksimumist, olles samal ajal dirigendina väga ökonoomne. Tal on äärmiselt hea käsi ja ta on oma töös kadestamisväärselt osav. Paul Mägi on suurelt mõtlev dirigent. Tema interpretatsioon on selgelt tunnetatav intellektuaalse ja emotsionaalse alge tasakaal. Inspiratsioon kontserdil tõstab muusika tema ja orkestri koostöös uutesse kõrgustesse.

Tallinna Muusikakeskkool, 6. klass: esireas vasakult Merle Neem, Tiitu Talts (Tosso), klassijuhataja Juta Perens, Meeli Vaidla (Ots), Sirje Pikknurm (Allikmäe), 2. reas vasakult esimene Urmas Vulp ja paremalt esimene Andres Mustonen, 3. reas vasakult Andrus Järvi, Paul Mägi, René Espere, paremal ääres Rein Rannap ja Madis Kolk.

iseloostuda. Tema erakordne isiksus võlus kõiki. Assistentina sain olla väga lähedal tollel ajal Moskvas tegutsenud suurte kunstnike loomeprotsessile. Salvestused ja kontserdid, suured heliloojad ja muusikud Denissov, Schnittke, Richter, Menuhin, vaimselt rikkad õhtud maestro daatšas koos ema Natalja Roždestvenskaja, endise Suure Teatri solisti valmistatud hõrkude roogadega – kõik see kujundas ja suunas mõtlemist. Ta õpetas oma eeskujuga. Õpetuse sisu oli täpsus tehnilises väljenduses, täiuslik partituuri ja ka inimloomuse tundmine, ajalugu, kunst, kirjandus – professionaalsus kõiges. Emotsionaalsusest, sõnast, mis praegu nii sageli ja tühjana kõlab, ei kõneldud tundides kordagi. Sain juhata da ka mitmeid tema orkestri gastrolle paljudes Euroopa maades.

Milline oli sinu muusikaline tegevus samal ajal Eestis?

Bachi-orkester sai tänu Toomas Velmetile ja Hannes Valdmale 1978. aastal oma kodu Eesti Raadio ja nimeks Eesti Raadio kammerorkester. Kontsertmeister oli Elar Kuiv. Samal aastal alustasin tööd ka Eesti Raadio estraadiorkestri dirigendina. Fonoteegis on seda viljakat aega meenutamas väga palju salvestusi. Erakordne ettevõtmine oli aastatel 1979–1984 toimunud *live*-kontserdid Eesti Raadio 1. jaanuaril. Iga kahe tunni järel oli erinev kontsert. Esimene algas kell 12 ja viimane kell 20. Virve Normet, Toomas Velmet, Hannes Valdma olid ürituse vedajad. Lõin aktiivselt kaasa, vahel pea kõikidel kontsertidel – ER kammeror-

kestriga, erinevates džässikoosseisudes koos Lembit Saarsalu, Tiit Pauluse, Tõnu Naissoo, Arvo Pilliroo ja mitmete teistega, spetsiaalselt selleks ürituseks moodustatud bigbändi ja Straussi-orkestriga. Milline muusika pidu! Terve päev otseülekanDED, publik saalis! Bigbändis mängisid tolle aja parimatest parimad džässmuusikud, kellega esinesime edukalt ka Moskvas ja Peterburis. See periood Eesti džässiajalooos vajak unustusest välja toomist ja väärtustamist.

1990. aastal suundusid tööle Läti sümfooniaorkestri dirigendiks. Missugune oli sealne olukord ja orkestri tase? ERSO oli tollal ju väga keerulises olukorras, sest paljud muusikud olid Soome pagunud, orkestri tase langenud, kuulajatel rahapuudus ja saalid tühjad.

Üheksakümnendate aastate alguses oli Läti Riiklik SO üks parimaid orkestreid suures Nõukogude Liidus. See oli suur õnn ja tunnustus, et orkester kutsus mind peadirigendiks. Aeg oli küps muutusteks. Tore oli, et võeti vastu minu ettepanek nimetada orkester Läti Rahvuslikuks Sümfooniaorkestriks. Sealt sain kaasa idee nimetada Estonia teater Rahvusoperiks. Aeg oli teadagi keeruline, kuid tänu kõrgele tasemele kutsuti orkestrit turneedele Euroopa paljudesse riikidesse. See andis muusikutele ka võimaluse materiaalselt paremini toime tulla. Väga tundeline oli kontsert Saksamaal Mozarti Reekviemiga, kui samal ajal olid Tallinnas tänavatel tankid ja sada kaksikümne muusikut ei teadnud, millal

ja kas nad saavad koju tagasi pöörduda. Saksa publiku toetus oli liigutav. Nutvad inimesed saalis aplodeerimas ja kaasa tundmas võhivõraste inimeste murele...

Juba üheksandat hooaega töötad Rootsisis Uppsala kammerorkestri peadirigendina. Mis on nii pika koostöö taga?

Kirglik armastus muusika vastu, professionaalne kirg saavutada maksimaalset võimalikku, vastastikune usaldus. Uppsala on Rootsi suuruselt neljas linn: kunagine Rootsi kuninga residents, vaimuliku elu keskus oma katedraaliga, seal on ülikool, hiiglaslik haiglakompleks – kõik see teeb linnast Rootsi vaimse keskpunkti. 2007. aastal valmis 1300-kohalise saaliga kontserdi- ja kongressimaja. Uhke arhitektuur ja hea akustika teevad sellest kammerorkestrile mugava ja meeldiva kodu. Orkestri kontsertmeisterid Nils-Erik Sparf, Klara Hellgren, Bernt Lysell on muusikud, keda hinnatakse Rootsis kõrgelt. Repertuaar on lai, barokist Tšaikovski, Brahmsi, Sibeliuseni ja nüüdismuusikani, muusikuid on kokku seitsekümmend. Olen väga õnnelik, et pea kümme aastat olen saanud musitseerida nii erakordsete inimestega.

Oled seal töötades esitanud ka nüüdismuusikat. Milline on sinu suhe sellega?

Kohe oma töö alguses Rootsisis võtsin eesmärgi tellida uudisteoseid ja teha esiettekandeid. Igal teisel aastal toimub Uppsalas uute heliteoste konkurss. Võiduteost esitab üheksa Rootsi orkestrit. Tuleval aastal osaleb konkursil Skandinaavia heliloojate kõrval ka Eesti heliloojaid. Asjaga on ühine-

nud ka Vanemuise sümfooniaorkester, esitades võiduteose oma hooaja lõppkontserdil. [2012. aasta kevadel kõlas Tartus Daniel Fjellströmi “Quiet arcs / Pulsating surfaces”, Uppsalas Paul Mägi juhatusel nädal aega varem esiettekandele tulnud teos – *Toim.*]

Oled tellinud Estonia teatrile Eesti heliloojatelt oopereid. Väga oluline oli töö Reinvere ooperiga “Puhastus” Soome Rahvusoperis. Kuidas asetub maailma muusika konteksti eesti nüüdisheliloojate lavamuusika ja milline suhe sul sellega on?

Estonias esietendusid tellimustööna Kangro “Süda” ja Eespere “Gurmaanid”. “Puhastus” on suurepärase dramaturgiline tervik, kus muusika kannab ja võimendab sisu, luues sageli ka teise ja kolmanda plaani. Mulle meeldis teatud helgus, mis jäi hinge veel kauaks pärast ooperi lõppu. Sünnitusvalud tuli loomulikult välja kannatada nagu iga uue teose puhul ikka. Tulemus oli seda väärt. Ooper oli väga menukas nii publiku kui kriitikute silmis. Eesti muusika on kahtlemata maailmamuusika.

Vanemuises töötad alates 2011. aastast muusikajuhi ja peadirigendina. Milliste ootuste/lootustega tulid Tartusse? Kas nii väiksel linnal on üldse perspektiivi ooperilinnana? Või on praegune seis, kus etendusi on kaunis vähe, surmaeelne agoonia?

Vanemuisesse tulek on mulle pakkunud palju rõõmuhetki. On tunda, et Tartu publik armastab oma sümfooniaorkestrit, koori

Vardo Rumessen

(pianist ja muusikateadlane):

Paul Mägi dirigeerimisstiil on väliselt vaoshoitud. Ta ei tee ülearuseid liigutusi, ei hüppa ega väänle orkestri ees, nagu seda praegusel ajal sageli näha võib. Tema stiil on kuidagi põhjamaiselt karge, käte muusikaline väljendusrikkus väliselt kaunis ja sisemiselt läbitunnetatud. Tal on paindlik randmetehnika, mis võimaldab orkestril muusikaliselt “hingata” ja kujundada meloodiliselt haaravaid fraase.

Paul Mägi suhtub muusikasse väga tõsiselt ja see võimaldab tal saavutada märkimisväärseid kunstilisi tulemusi. Olles kuulnud tema juhatatud helitöid, olen mõelnud, et ta on oma olemuselt kunstnik, kes püüab avada esitatavate teoste väljendusrikkast sisu. Viimasest ajast meenub näiteks Dvořáki “Stabat Mater” Vanemuise sümfooniaorkestri ja koori esituses.

Kuulasin tema juhatusel Uppsalas orkestriga tehtud Sibeliuseni sümfooniade salvestusi, tähelepanu äratas nende kõlakvaliteet ja tehniline viimistlus. See on kahtlemata dirigendi teene. Erilist muljet avaldas mulle Sibeliuseni harva esitatava Neljanda sümfoonia müstilis-salapärane maailm. See on üks Sibeliuseni komplitseeritumaid helitöid, mille aeglast osa olevat helilooja palunud mängida oma matustel. Dirigente, kes on riskinud seda teost oma kontserdi kavva võtta, on vähe. Paul Mägi on seda teinud. Jääb oodata, millal võiks seda tema juhatusel ka ERSO esituses kuulata. Mäletan ka tema juhatajat Tubina Viindat sümfooniast, mis haaras oma pingelise muusikalise arengu ja veenva vormiga. Arvan, et Mägi võiks saavutada häid kunstilisi tulemusi ka mõne teise Tubina sümfooniaga. Paul Mägi on ka Rahvusvahelise Eduard Tubina Ühingu toimetuskolleegiumi liige, kus tema asjatundlikud märkused on kaasa aidanud mitmete probleemide lahendamisel.

Dirigent, kelle interpretatsioonis on tunnetatav intellektuaalse ja emotsionaalse alge tasakaal.

FOTO ARVO IHO

Heli Veskus

(laulja):

Paul Mägi on dirigendina tähtis nii Eestile kui ka Soomele. Soome Rahvusooperis tema juhatusel välja tulnud Jüri Reinvere ooperi "Puhastus" ettevalmistus ja esitus pakkus mulle sügavat loomingulist rõõmu. Etenduse kvaliteedile on kõige tähtsam lava ja orkestri vaheline sünergia. Siin ei tohi tekkida lahkavamusi ja vähemalt minu kogemus Pauliga on selline, et me jõuame alati ühele lainele. Meie koostöö on kestnud kaua ja ootan alati uut kohtumist temaga. Paul Mägi eesmärk on muusika ja selle kvaliteetne esitus. Tal on õnnestunud endale truuks jääda ja see on kõige tähtsam.

Tiit Härm

(tantsija ja koreograaf):

Minu koostöö Paul Mägiga algas 1984. aastal Edison Denissovi balletiga "Pihtimus", kus olin nii lavastaja, koreograaf kui ka peaosatäitja. Me leidsime kohe ühise keele, ühise mõtteviisi, kuidas peaks muusikaline kujund plastilises keeles väljenduma. "Pihtimus" tuli ettekandele ka Moskva Suures Teatris, kus see oli väga menukas.

Tantsija ja koreograafi seisukohalt hinnates on dirigent muusikajuhina väga oluline. Kaugeltki mitte kõik dirigendid ei hooma balleti olemust. Paul Mägi hoomab ja ma olen talle selle eest väga tänulik. Muusikajuhil tuleb teose mõistmiseks mõnikord tundide viisi balletiartistide proovisaalis istuda. Just nii sünnib tõeline koostöö orkestri ja lava vahel, mille ainus eesmärk on pakuda publikule elamust.

Olen Paul Mägiga koos teinud mitmeid lavastusi ja võin öelda, et ta on sügavalt musikaalne ja tundlik dirigent, kes sobib väga hästi kokku mistahes muusikateatrižanriga. Seda kinnitavad ka tema suurepäraseid esinemised väljaspool Eestit. Imetlen tema mitmekülgset annet.

ja soliste. Sellise sooja ja asjatundliku kuulajaskonna ees on hea esineda. Ooperieten-dusi on arvuliselt tõesti vähem. Ooper on väga kallis kunst. Praegune materiaalne seis ilmselt nõuab teatrilt sellist planeerimist. Vanemuises on praegu esindatud ooperirepertuaari parimad ja nõudlikumad teosed – Verdi "Rigoletto", "Trubaduur", Puccini "Tosca", Donizetti "Maria Stuarda", Massenet' "Werther" (esimest korda Eestis), Purcell'i "Haldjakuninganna". Kohe tuleb välja Tšaikovski "Jevgeni Onegin". Järgmine hooaeg on pühendatud eesti muusikale: esietendub Tauno Aintsi ooper "Rehepapp", kevadel toome Tubina juubeli-aastale mõeldes lavale "Reigi õpetaja". Meie parimate solistide kõrval esinevad etendus-tel Euroopa ooperimajade juhtivad solistid. Tartus on võimalik kuulda kauneid häali igal õhtul, kui toimub etendus. Kahjuks seab raha piirid selle rikkuse piisavaks teadvustamiseks.

Seevastu Vanemuise sümfooniaorkest-ri järgmine kontserdihooaeg tuleb varasemast tunduvalt tihedam, anname kokku kaksteist kontserti. "Trubaduuri" ja gala-kontserdiga osaleme Rahvusooperis Estonia Verdi pidustustel, "Kuldse klassi-ka" sarjas kõlab Tšaikovski muusika, Mendelssohni "Eliast" esitame Riia Toom- kirikus, Villem Kapi Teise sümfoonia vii-me Uppsala kontserdimajja koos Schu-manni ja Chopini teostega (solist Ivori Ilja). Sel suvel salvestame CDle Villem Kapi Teise sümfoonia ja Artur Kapi Fantaasia teemale B-A-C-H (solist Kristel

Paul Mägi, Edison Denissov, Tiit Härm Moskva Suures Teatris. Estonia teatri külalisetendus, Denissovi ballett "Pihtimus".

Paul Mägi Uppsala kontserdimajas.

FOTO STEWEN QUIGLEY

Lembit Saarsalu

(saksofonist):

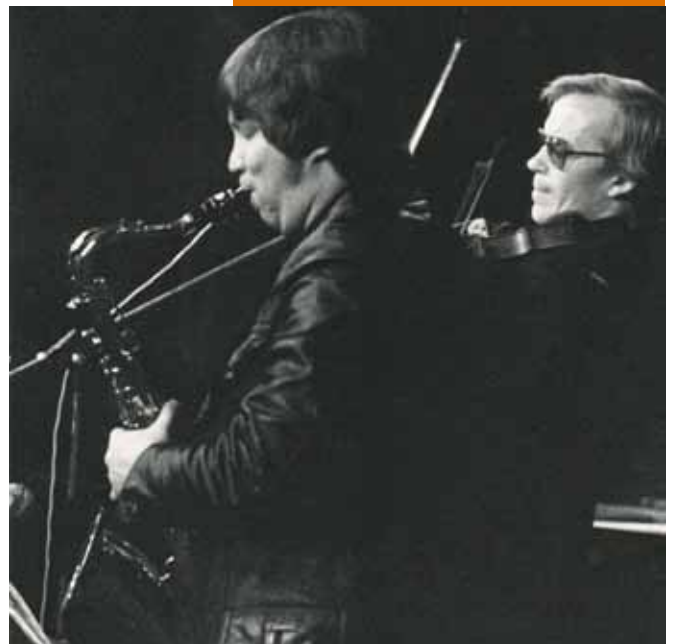
Minu sõprus ja koosmusitseerimine Pauliga on kestnud juba ligi neli aastakümnet. Tema muusikas on ühendatud hing ja swing. Viimasega seostub Pauli tegevus 1980ndatel. Meisterlik pillivaldamine, mõtteihead improvisatsioonid, originaalsed kompositsioonid ja arranžeringud – kõik see viis Pauli džässimaailma tippu. Mõned näited: mitmel aastal kriitikute poolt valitud parimaks džässviuldajaks Nõukogude Liidus, Poola ajakirja Jazz Forum preemia 1978. aastal Thbilisis džässifestivalil. Lisaks sajad kontserdid Nõukogude Liidus, Bulgaarias, Kuubal, Šotimaal, Inglismaal, Belgias, Saksamaal, Ungaris. Debreceni festivali kontserti kuulas kogu maailm Voice of America džässitunni kaudu, mida kommenteeris legendaarne Willis Conover. Koos mängides rõõmustas mind alati Pauli fantaasia ja vabadus eri stiilides improvisatsioonilisest dialoogist elegantse ja jõulise swingini. Kahju, et mul pole õnnestunud Pauli uuesti džässilavale tuua. Ma tean, et tema ihu ja hing ("Body and Soul") swingivad endise hooga.

Eeroja-Põldoja). Ka "Reigi õpetaja" jõuab CDle ja ka filmilindile. Kas surmaelne agoonia?

"Jevgeni Onegini" lavastab rahvusvaheliselt tunnustatud Dmitri Bertman. Kas olete ka varem koos töötanud?

Meie esimene koostöö oli 1996. aastal Iirimaal Wexfordi festivalil. Dargomõžski ooper "Näkineid" oli tema esimene lavastus välismaal. Ta võttis hea meelega vastu minu kutse tulla seda lavastama Estoniasse (1999). Nõnda algas Eesti ooperimajade aastatepikkune viljakas koostöö selle väga andeka lavastajaga. Olen tema kutsel dirigeerinud "Helikoni" ooperiteatri etendusi nii Moskvas, Pariisis kui Salzburgis.

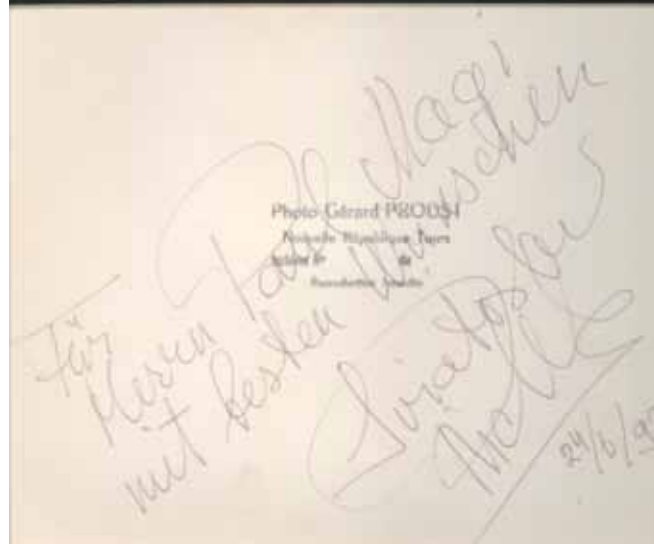
Dmitri Bertman toob nüüd kaasa ajaloolise, Stanislavski 1922. aasta lavastuse, lisades sellele oma mõtted. See on kumardus Stanislavskile tema 150. sünniaastapäeval.

Lembit Saarsalu ja Paul Mägi musitseerimishoos.

Pärast kontserti Bostonis, kus viiuldaja Paul Mägi (vasakul), dirigent Gennadi Roždestvenski (vasakult teine) ja pianist Tõnu Naissoo (paremal) töid Bostoni sümfooniaorkestriga ettekandele Alfred Schnittke (paremalt teine) Esimese sümfoonia.

Paul Mägi ja pianist Svyatoslav Richter Prantsusmaal, all Richteri pühendus.

FOTOD ERAKOGUST

PAUL MÄGI

- Asutas 1978 ER KO, oli selle kunstiline juht ja peadirigent.
- 1984–1991 oli Estonia teatri dirigent, juhatas külalisdirigendina Moskva Suures Teatris.
- 1990–1994 oli Läti RSO peadirigent ja kunstiline juht, juhatas kontserte kuulsates kontserdisaalides Euroopas (Amsterdami Concertgebouw) ning osales paljudel rahvusvahelistel festivalidel: Fêtes Musicales en Touraine, Chichester Festivities, Festival Musica Costa do Estoril jpm.
- 1995–2002 RO Estonia loominguline juht ja peadirigent.
- Alates 2004 töötab Uppsala KO kunstilise juhi ja peadirigendina.
- 2011. aasta septembrist on Vanemuise teatri muusikajuht ja peadirigent.
- On juhitanud kontserte kõikjal Euroopas ja Ameerikas (Detroidi SO, Moskva FSO, Equadori Rahvuslik SO, Rootsi Raadio SO, Stockholmi Kuninglik FO, Göteborgi SO, Malmö SO jpt.)
- Rahvusvahelisi ooperilavastusi: Rossini "Itaallanna Alžiiris", Verdi "Trubaduur", Straussi "Nahkhiir" Soomes, Puccini "Õde Angelica" ja "Gianni Schicchi" Rootsis, Dargomõžski "Näkingeid" Wexfordi festivalil Iirimaa, Bizet "Carmen" Belgias ja Küprosel, Puccini "Boheem" ja Tšaikovski "Luikede järv" Rootsi Kuninglikus Ooperis, Verdi "Rigoletto" Malmö Ooperis ja Soome Rahvusooperis, Reinvere "Puhastus" ja Massenet "Thaïs" Soome Rahvusooperis, Mussorgski "Boriss Godunov" Nantes'i Ooperis, Moskva "Helikon" ooperiga Salzburgi Festspielhausis ja Pariisi Champs-Élysées' teatris.
- RO Estonia lavastusi: Puccini "Boheem", "Õde Angelica", Mozarti "Figaro pulm", Verdi "Nabucco", "Traviata", "Don Carlos" ja "Ernani", Bizet "Carmen", Dargomõžski "Näkingeid", Nicolai "Windsori lõbusad naised", Straussi "Viini veri", "Nahkhiir", "Õo Veneetsias", Lehári "Lõbus lesk", Tambergi "Cyrano de Bergerac", Tubina "Kratt", Kangro "Süda", R. Straussi "Salome", Mussorgski "Boriss Godunov", Eespere "Gurmaanid" jm.
- Vanemuises: Verdi "Trubaduur", Lehári "Lõbus lesk", Massenet "Werther". 6. aprillil 2013 esietendub Tšaikovski "Jevgeni Onegin" ning 19. oktoobril Aintsi ooper "Rehepapp".
- Paul Mägi on tunnustatud džässviiuldaja, kes on esinenud festivalidel Ungaris, Bulgaarias, Kuubal, Soomes, Saksamaal, Iirimaa, Inglismaal, USA-s jpm. On esinenud koos BBC ja Bostoni SOga.
- EMTA orkestridirigeerimise professor ja Stockholmi Kuningliku MA külalisprofessor.
- On pälvinud mitmeid auhindu, sealhulgas Läti Suur Muusikaauhind (1994), Eesti Vabariigi kultuuripreemia (2000) ja Valgetähe IV klassi teenetemärk (2001).

NELE-EVA STEINFELD

muusikaajakirjanik

Van Cliburn ja vaimustuses publik Moskvas Tšaikovski-nimelisel konkursil 1958. aastal.

FOTO INTERNETIST

Van Cliburn (1934–2013)

27. veebruaril suri oma kodus Texase osariigis Fort Worthis maailmakuulus ameerika pianist Van Cliburn. Luuvähki põdenud pianisti elutee lõppes 78 aasta vanuselt, haigus avastati möödunud aastal. Van Cliburni tähelelend algas 1958. aastal, mil ta võitis Moskvas esimese rahvusvahelise Tšaikovski-nimelise pianistide konkursi. Lisaks muusikalisele triumfile oli see oluline poliitiline suursündmus ajal, mil Stalini surmast oli möödunud viis aastat, külm sõda oli jõudnud haripunkti ning kus nimetatud konkurss oli mõeldud demonstreerima Nõukogude kunstnike ülimust maailmas.

Pianist naasis kodumaale rahvuskangelasena. Peagi salvestas ta koos dirigent Kirill Kondrašiniga Tšaikovski Klaverikontserdi nr 1, mis sai esimeseks klassikalise muusika nn hittplaadiks; seda müüdi üle miljoni eksemplari ning plaat pälvis ka Grammy auhinna.

1962. aastal rajas Cliburn oma kodulinna omanimelise rahvusvahelise konkursi. 1960. aastatel hakkas tema kui artisti sära tasapisi tuhmuma, repertuaari lisandus vähe uusi teoseid ja ta pühendus peamiselt konkursi korraldamisele. 1987. aastal esi-

nes ta aga Valges Majas visiidil viibinud NSV Liidu riigipea Mihhail Gorbatšovi auks ja seejärel alustas uuesti regulaarsemat kontserttegevust. 1994. aastal tegi ta ulatuslikuma turnee pärast ligi kaksikümne aastat kestnud pausi. Möödunud aasta septembris tuli Van Cliburn Fort Worthi kontserdisaalis viimast korda publiku ette ja pidas kõne, mida publik tõlgendas legendaarse pianisti hüvastijätuna. Sellega tähistati ühtlasi viiekümne aasta möödumist Cliburni konkursi asutamisest. Tänavu 24. maist 9. juunini toimub Fort Worthis 14. Van Cliburni nimeline rahvusvaheline pianistide konkurss.

Wolfgang Sawallisch (1923–2013)

22. veebruaril suri 89-aastaselt saksa dirigent ja pianist Wolfgang Sawallisch, keda tunnustati eelkõige Richard Straussi loominguga ning Bruckneri ja Schumanni sümfooniade esitajana. 1957. aastal debüteeris Sawallisch Bayreuthi festivalil Richard Wagneri ooperiga “Tristan ja Isolde”, dirigeerides seal läbi aegade noorimana. Ta oli 1960–1970 Viini Sümfooniakute, 1970–1980

Šveitsi-Romaani Sümfooniaorkestri (mida hetkel juhivad Neeme Järvi), 1971–1992 Baieri Riigiooperi ja 1993–2003 Philadelphia sümfooniaorkestri muusikajuht. Pianistina esines ta sageli koos selliste muusikutega nagu Dietrich Fischer-Dieskau, Margaret Price, Elisabeth Schwarzkopf ja Thomas Hampson.

Sawallischi diskograafia on muljetavaldav, plaatide seas on suurepäraseid salvestusi Wagneri, Mozarti ning Richard Straussi ooperitest. Dresdeni Riigikapelliga 1970. aastatel salvestatud Schumanni sümfooniaid peeti juba tol ajal klassikaks. Tähelepanuväärsed on veel tema kaks Brahmsi sümfooniade tsükli ja Beethoveni sümfooniade terviktsükkel Amsterdami Kuningliku Concertgebouw’ Orkestriga.

Marie-Claire Alain (1926–2013)

26. veebruaril suri 86-aastaselt tänapäeva üks mõjukamaid organiste Marie-Claire Alain. Tema isa Albert Alain oli tunnustatud orelikomponist ja orelimeister. Komponeerimisega tegeles ka vend Jehan Alain, kelle teoseid Marie-Claire Alain kogu oma muusikutee vältel mängis ja plaadistas.

Marie-Claire Alain läheb orelimuusika ajalukku sellega, et salvestas kõik Johann Sebastian Bach'i oreliteosed ja seda lausa kolmel korral. Tema kontol on üle 260 salvestuse, millega ta on üks kõige enam salvestanud organiste maailmas. Alain'i debüüt oli 1950. aastal, elu jooksul andis ta üle 2000 kontserdi. Peale barokkmuusika esitas ta sageli Mendelssohni, Francki, Liszti ja Poulenci teoseid. Ta oli ka hinnatud orelilõppejõud.

New Yorgi Metropolitan Opera uudiseid

New Yorgi Metropolitan Opera avalikustas järgmisel hooajal sarjas “The Met: Live in HD” maailma 64 riigi kinolinale jõudvad ooperid. Ooperimaja peadirektori Peter Gelbi sõnul jätkatakse endale võetud missiooni muuta ooper kõigile kättesaadavaks ja taskukohaseks. Kinodesse püütakse tuua oma lavastuste paremik, kokku näidatakse kümmet etendust, nende seas neli uuslavastust: Tšaikovski “Jevgeni Onegin”, Šosta-

kovitši “Nina”, Puccini “Tosca” ja “Boheem”, Verdi “Falstaff”, Dvořáki “Näkingeid”, Borodini “Vürst Igor”, Massenet’ “Werther”, Mozarti “Cosi fan tutte” ja Rossini “Tuhkatriinu”.

Metropolitan Opera külastatavus on käesoleval hooajal olnud üsna väike. Arvatakse, et see vähenes eelkõige piletihindade tõusu tõttu, ning ooperimaja juhtkond tunnistab viga. Osaliselt on külastatavuse ja kasumi vähenemises süüdi ka sügisel Ameerika Ühendriikide idakallast laastanud orkaan Sandy, mille tõttu jäi mitu etendust ära. Nüüd on võetud vastu otsus tulevate hooajal piletihindu 10 protsenti langetada. Peadirektor Gelb tunnistab, et külastatavuse vähenemises mängib kindlasti oma osa ka kinoprojekt. Ta loodab, et odavamad piletid toovad publiku taas teatri saali, sest seal mõjub ooper kinolinaga võrreldes oluliselt ehedamalt.

Tuleval hooajal naaseb Metropolitan Opera juurde kauaaegne muusikajuht James Levine, kes on paranemas selgroovigastusest ja taastumas seljaoperatsioonist. Esimest korda peaks ta orkestrit juhatama juba tänava mais, kui ooperimaja orkester esineb Carnegie Hallis.

Mihhail Pletnjov taas laval

Vene pianist ja dirigent Mihhail Pletnjov teatas hiljuti, et naaseb taas klaverimängu juurde. Kuus aastat tagasi jättis ta klaverimängu katki, leides, et kaasaegsed klaverid ei kannata kriitikat. Alates 2010. aastast oli madalseisus ka tema dirigendikarjäär, kui Tais esitati tema vastu süüdistused pedofilia. Kohus tunnistas Pletnjovi õigeks ja tema tegevus on taas hoogu võtmas. Mõõdunud sügisest tegutseb ta Lõuna-Korea ringhäälingu sümfooniaorkestri peadirigendina. Samuti jätkab ta tööd enda asutatud Vene Rahvusorkestriga, mille kunstiline juht ta on siiani olnud. Selle orkestriga toimub juba aprillis kontsert, kus Pletnjov astub üles ka pianistina. Esitamisele tulevad Schumanni ja Mozarti klaverikontserdid. Venemaa Rahvusorkester ja Pletnjov annavad kontserdi ka käesoleva aasta juunis Tallinnas Nokia kontserdimajas. Pianistina kavatseb Pletnjov osaleda ka Kremerata Baltica ringreisil.

Frankfurdi raadio sümfooniaorkestri uus peadirigent

Frankfurdi raadio sümfooniaorkestri uueks muusikaliseks juhiks saab 2014/15. aasta hooajal Colombia viiuldaja ja dirigent Andrés Orozco-Estrada (s. 1977).

Andrés Orozco-Estrada.
FOTO WERNER KMETITSCH

Käesoleval ajal on orkestri muusikaline juht Paavo Järvi, kes on seda tööd teinud juba seitse aastat. Nende aastatega on orkester jõudnud maailmas palju tähelepanu äratada.

Andrés Orozco-Estrada on õppinud dirigeerimist Viinis. Ta on tegutsenud Viini Tonkünstler-orkestri abidirigendina ja praegu on ta selle orkestri peadirigent. Ta tegutseb ka Baski rahvusliku sümfooniaorkestri peadirigendina, leping lõpeb tänava juunis. Hooajast 2014/15 asub ta tööle veel Houstoni sümfooniaorkestri peadirigendina.

Jāzeps Vītols 150

Tānava mōōdub 150 aastast lāti helilooja Jāzeps Vītolsi sūnnist. Juubeliaastat tāhista-takse mitmete ettevōtmistega, Vītolsi sūnniaasta on kantud ka UNESCO aastapāevade tāhistamise nimistusse. Vōib liialdamata ōelda, et Jāzeps Vītols oli 20. sajandi esimesel poolel Lāti muusikaelu ūks juhtkujusid. Ta ōppis Peterburi konservatooriumis Nikolai Rimski-Korsakovi juhendamisel ning pārast ōpinguid asus seal ōppejōuna tōōle. 1918. aastal naasis ta kodumaale ja asus tōōle Riia ooperiteatri peadirigendina. Tema unistuseks oli asutada Lātis konservatoorium, see taitus 1920. aastal. Praegu kannab ōppeasutus Jāzeps Vītolsi nimelise Lāti Muusikaakadeemia nime.

Tānava jaanuarist maini konkureerivad noored heliloojad Vītolsi-nimisel konkur-sil, mille pearōhk on folkloorse materjali kasutamisel heliloomingus. Veebruaris toimus kontserdisari “Jāzeps Vītols ja lāti poeedid”, kus kanti ette vokaalkammermuusikat. Juulis aga toimuvad Gaujienas Jāzeps Vītolsi muusikapāevad. Festival koosneb kontsertidest, nāitustest, mitmetest konkurssidest ja plaanis on isegi kalas-tamisivōistlus, sest Vītols oli kirglik kalamees. Sūgisel korraldatakse aga teaduskon-verents “Jāzeps Vītols – 150”, mis toimub koostōōs Peterburi konservatooriumiga. Juubeliaasta lōpetab 6. rahvusvaheline Vītolsi-nimeline pianistide konkurss.

VARIA

Jaapani dirigent **Seiji Ozawa** on loodeta-vasti peagi tagasi laval ja esineb tānava augustis Saito Kineni festivalil. Tervise-hādade tōttu tūhistas ta juba 2010. aasta jaanuaris pooleks aastaks kōik oma kontserdid. 2011. aasta augustis soovitasid arstid tal taas puhkust vōtta.

Dirigent **James Conlon** pikendas oma lepingut Los Angelese ooperiteatri muu-sikajuhina. Uus leping kestab hooaja 2017/18 lōpuni. Conlon on teatri eesot-sas olnud alates 2006. aastast, selle direk-tor on praegu Plácido Domingo.

Nūdisrepertuaarile keskendunud **Kronos-kvartetis** vahetub tšellist. Jeffrey Zeiglerit, kes soovib keskenduda soolo-karjāärile ja ōpetamisele, hakkab asenda-ma 28-aastane Sunny Jungin Yang. Kui 1973. aastal rajatud ansambli ūlejāānud liikmed on vahetunud vāhe, siis uus tšel-list on juba viies.

Veebruaris suri 56-aastaselt San Francisco sūmfooniaorkestri oboerhūma kontsertmeister **William Bennett**, kes sai ajurabanduse laval Richard Straussi oboekontserdis soleerides. Bennett māngis San Francisco orkestris kolmkū-mend kolm aastat, neist kaks-kūmmend viis aastat oboerhūma kontsertmeistrina.

Herbert von Karajani nimelise auhinna pālvis tānava sopran **Edita Gruberova**, keda tuntakse Kesk-Euroopa *bel canto* kuningannana. Preemia asutati 2003. aastal, selle suurus on 50 000 eurot ja selle mōte on, et auhinnatud toetaksid noori lootustandvaid muusikuid. Varasemalt on selle auhinna vāāriliseks tunnistanud nāiteks Anne-Sophie Mutter, Berliini Filharmoonikud, Alfred Brendel, Cecilia Bartoli, Valeri Gergijev jt.

Pekingi ūlikooli juurde ehitatakse **uus ooperimaja ja kontserdisaal**. Uus oope-rimaja peaks mahutama 1000 külastajat, ehituse alla lāheb hektari suurune maa-ala ning kogu hoonekompleksis on pō-randapinda 16 000 ruutmeetrit. Ehitus-tōōd algavad tānava aasta lōpul ja maja peaks valmima 2015. aastal. Ilmselt saab sellest Pekingis tāhtsuselt teine ooperi-teater.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Charles Lloyd 75

Legendaarne USA saksofonist Charles Lloyd tähistas märtsis oma 75. sünnipäeva. Sel puhul ilmus tema värskem plaad, duoalbum koos USA uue põlvkonna säravaimate pianistide hulka kuuluva Jason Moraniga, kes on olnud kauaaegne Lloyd'i kvarteti liige ja esineb tänava Charles Lloyd'i ansambli koosseisus ka "Jazzkaarel". Uhiuus album "Hagar's Song" sisaldab tõlgendusi Ameerika muusikaajaloo kuldvaramust, Bob Dylani, Beach Boysi ning George Gershwini loomingust. Plaadi ilmutas firma ECM, millega Lloyd'i seob mitmekümneaastane viljakas koostöö.

Charles Lloyd on maailma jazzi kultufiguur, kelle jälg on sedavõrd sügav ja tähendusrikas, et tundub, nagu ta oleks tegev juba terve igaviku. Juubeli puhul paneb ECM müüki aastatel 1989–1996 Oslos salvestatud albumite ("Fish Out of Water", "Notes from Big Sur" jt) kordusväljaanded. Lloydil on tähtis koht ka Eesti jazziajaloo, ta oli peaesineja legendaarsel 1967. aasta Tallinna jazzifestivalil.

Maailmamuusika edetabelit juhivad Bassekou Kouyaté

Mainekat maailmamuusika edetabelit World Music Charts Europe juhtis märtsis mali muusik Bassekou Kouyaté, kes andis oma ansambliga Ngoni Ba hiljuti välja albumi "Jama Ko". Plaat salvestati keerulistes tingimustes, päeval, kui Malis algas riigipööre. Kouyaté pälvis 2008. aastal ka BBC Radio 3 maailmamuusika auhinna.

Edetabelis figureerib artiste igalt kontinendilt, näiteks ka meie põhjanaabrite klezmer-muusikat viljelev kollektiiv Sampo Lassila Narinkka albumiga "Suomiklezmer".

1991. aasta mais üheteistkümmne Euroopa riigi raadiojaamade poolt ellu kutsutud World Music Workshop, mille katusorganisatsiooniks on EBU, koostab igakuist edetabelit, mille panevad kokku Euroopa suurimate raadiojaamade etnomuusikasaadete juhid. Eestist on sellesse žüriisse kuulunud Aimar Ventsel, Raadio 2 saate "Etnokonservid" saatejuht. Praegu on žüriis Vikerraadiot esindav kitarrist, helilooja ja saatejuht Tõnu Timm.

Maailmamuusik Mustalt Mandriit – Bassekou Kouyaté (esiplaanil).
FOTO INTERNETIST

No Doubt edukas comeback

1990. aastate poprocki üks tuntumaid esinajaid No Doubt andis hiljuti teada, et töötab uue albumi kallal ning plaanib ka järjekordset kontserdituuri. Mulluse *comeback*-albumi "Push and Shove" tegemisele kulus kolm aastat. Bändi solist Gwen Stefani on vahepeal arendanud edukat soolokarjääri. No Doubt'i muusikas on elemente "uue laine" muusikast, *ska*'st, *pungist* ja *reggae*'st. Tõelise läbimurde saavutas No Doubt hitiga "Don't Speak" (1996), mis püsis Billboardi edetabeli tipus kuusteist nädalat. Bänd on võitnud ka kaks Grammyt.

Roskilde peaesineja on Kraftwerk

Tänavusel Roskilde festivalil, mis vältab 29. juunist 7. juulini, on üheks peaesinejaks Saksa elektroonilise muusika legend Kraftwerk. Kontserdist töötab kujuneda

tõeline tehnika viimase sõna demonstratsioon – et elamus oleks täielik, on lubatud jagada kuulajatele 3D-prille. Kraftwerk on läbi aastate fänne üllatanud innovaatilise lähenemisega. Näiteks esineti 2005. aastal Veneetsia biennaalil ning hiljem üle maailma moodsa kunsti muuseumides. Kraftwerki laserite ja küborgide futuristlik maailm on avaldanud mõju paljudele järgijatele.

Elektroonilist muusikat on sel aastal Roskilde programmis üldse palju, avalikustatud artistide seas on näiteks briti tantsumuusika komeet, *electro*-duo Simian Mobile Disco ning uustulnukad Skandinaaviast: Norra Daft Punkiks ristitud Lemaitre ja andekas noor Rootsi DJ Carli.

Roskilde festival toimus esimest korda 1971. aastal ja on üks Euroopa suurimaid muusikafestivale. Tänavu esinevad tuntuimatest nimedest veel Crystal Castles, Efterklang, Kendrick Lamar, Queens of the Stone Age, Rihanna ja Sigur Ros.

Charles Lloyd, jazzi maailmamuusik

MARION PÄRTIN
kultuuriteaduse tudeng

Tänavuse "Jazzkaare" üks peaesinejaid on maailmamuusikuks tituleeritud **Charles Lloyd**, kes esineb Eestis neljandat korda, seekord oma juubeliaasta raames, tähistades seitsmekümne viiendat sünnipäeva.

Memphises sündinud Ameerika jazzmuusik on põnnist peale helikunstiga sina peal olnud. Lapsepõlves jäeti noor Charles tihti sugulaste ja võõraste seltsi, mille tagajärjel ta tundis end hüljatuna. Tema loomingu värvingut on rikastanud tema aafrika, therokee, mongoolia ja iiri juured. Muusika etendas päästerõnga rolli, kuna pakkus lohutust. Lloyd kuulis kantribluusi, baptisti kiriku meloodiaid ning vanaema esitatud Ameerika põliselanike laule. See kõik aitas tulevast muusikut kujundada.

Lloydi karjääri detailsem kirjeldamine läheks pikale. Ometi ei saa jätta mainimata mõningaid tema muusikuelu seiku. Kogu Lloyd muusikuteed on suunanud bluusi- ja džässbändides hangitud kogemused, ükskõik kui avangardne ja eksperimentaalne ta mängustiil ka poleks. Charlesi kõige esimene esinemine oli kaheteistaastaselt Rosco Gordoni bluesibändis. Kui noor pillimees õppis ülikoolis heliloomingut, puutus ta kokku erinevate muusikutega, alustades sellest, et oli mõnda aega saksofonist Ornette Colemaniga toakaaslane ja lõpetades tutvuse sõlmimisega trummar Billy Higginsiga. Jämmimine, proovimaratonid, esinemised ööklubides iga päev ja öhtu – *jazz side of things*, nagu öeldakse.

Kolm aastat pärast debüütalbumi "Discovery!" (1964) ilmumist leidis Lloyd tee Nõukogude Liitu, Eestisse. Tema grupp kuulusid pianist Keith Jarrett, bassist Ron McClure ja trummar Jack DeJohnette. KGB tegi kõik, et esineda oleks võimatu,

Charles Lloyd, oodatud külaline ka Eestis.
FOTO INTERNETIST

Charles Lloyd leiab, et lisaks inimkonnale vajab ravikuuri ka planeet Maa ning muusikuna on tal võimalus tervenemisele kaasa aidata.

peites isegi ära trummikomplekti, et nelik ei saaks lisalugu mängida. Juba Tallinna saabudes tabas bändi stress. Esinemine oli lahtine, kvartett lubati isegi festivali "Tallinn 67" programmist maha tõmmata. Lõpuks, 14. mail toimus kontsert.

Lloyd arvab, et rahva janu vaba väljenduslaadiga muusika järele tingis ühiskonnakord. Tal on raske kirjeldada pikki ovatsioone, mille osaliseks ansambel sai. Kontsert salvestati ja Atlantic Recordsil õnnestus saada avaldamisõigus. Salvestus ilmus LPI "Charles

Lloyd in the Soviet Union", mille esikaanel oli sini-mustvalge ring. Lloydi mäendžeri George Avakiani suurim lootus oli, et nad suutsid avada ukse, mis jääbki lahti. Muidugi tõi festivaliga seotud skandaal Eestile jazziringkonnas kuulsust. 1966. aasta kontsertalbum "Forest Flower" saavutas tohutu menu.

Saksofonist aga hakkas otsima turgutust saavutatud menule ja otsustas pöörata pilgu sisemaailma, et paremini muusikat teenida. Seitsmekümnendate algul taanduski Lloyd mõneks ajaks avalikust elust.

Aastate jooksul on Lloyd leidnud viisi, kuidas "laulda oma laulu", olemata üle-määra analüütiline oma tegemiste suhtes. Tema puhul räägitakse põhjusega meditatsiooni tähtsusest. Talle meeldivad inimesed, kelles on seda, mida ta nimetab sõnadega *universal thing*. Vedanta-usku muusik arvab, et paljud inimesed tõttavad läbi elu sünnist surmani ilma, et nad kunagi päriselt teaksid, miks nad siin on. Temas seda teadmatust arvatavasti pole. Lloyd muusikutee algus oli üsna kaootiline, seotud enda identifitseerimise ja oma nišši otsimisega. Pärast eneseotsinguid kajab tema muusikast vastu kasvanud enesekindlus. Lloyd unistab rahumeelsest maailmast ja muusika on tema

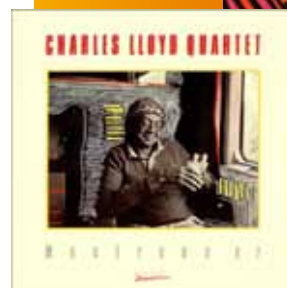
jaoks vahend selle saavutamiseks.

Veidi Charles Lloyd värskematest plaatidest. Album "Which Way is East?" (2004) on eksperimentaalne ja omapärane dialoog saksofonisti hingesugulase, trummar Billy Higginsiga, mis jäi ootamatult nende viimaseks ühistööks. Lloyd arvas esialgu, et tulemus on välja andmiseks liiga isiklik. 11. septembri terrorirünnakuga seotud albumit "Lift Every Voice" (2002) on nimetatud ravimõjuga muusikaks. Nende sündmuste mõjul tun-

dis ta vajadust eemalduda avalikust elust. Plaadi pala "Blood Count", helilooja Billy Strayhorni viimane lugu, mille ta komponeeris haiglavoodis, on Lloyd arvates tontliku meelodiaga. Ta leiab, et lisaks inimkonnale vajab ka planeet Maa ravikuuri ning

muusikuna on tal võimalus tervenemisele kaasa aidata. 2006. aasta plaadi "Sangnam" pealkiri tähistab kolme jõe ühinemiskohta, album on salvestatud koos löökpillimängija Zakir Hussaini ja trummar Eric Harlandiga. Jazzilt oodatakse ootamatusi ja see plaat neid kahtlemata pakub.

Charles Lloyd'i kompositsioonid peegeldavad tema eluaegset huvi idamaise spirituaalsuse vastu ning tema harmoonia ja rütmika on inspireeritud India klassikalises muusikas. See teeb Lloyd'i käekirja nüansirohkeks ja isikupäraseks. Tema iseloomustuseks võib kasutada spirituaalse poeedi Gary Snyderi rida *a shimmering bell through all*. Kui Lloyd mängib, kaob aeg sügavikku. Ta hindab hetki, mil muusika lihtsalt "juhtub". Tema muusika otsib ausust ja tõde ning iga kord, kui ta mängib, on see järjekordne võimalus tõtt rääkida.

Armas Muusika!

Täna Su kirja eest. Pole tõesti ammu näinud. Kui Sa veel päris noor olid, tulid Sa mulle isegi aastakese siia Saksamaale postkasti, aga siis jäi tellimine millegipärast soiku ning sestpeale on mulle vaid harva mõni number näppu juhtunud. Pole ka imes-tada, siin Bad Urachi lehepoes oleks rumalus Sinuga kohtumist oodata...

Ah et kuidas mul siis läheb ja mismoodi sinne muusikaelu välja näeb?

Kui 1997. aastal eluaegse tallinlasena kümne tuhande elanikuga Saksa provintsilinna kolisin, siis oli küll väike mure just selle muusikaelu pärast. Olin ju harjunud pea et mitu korda nädalas kontserdil käima.

Siin korraldavad suuremaid kontserte linnavalitsus ja kirik. Linna toetusel organiseeritud muusikasündmuste kõrgpunktiks on igasügisene suuremas osas vokaalmuusikale pühendatud festival "Herbstliche Musiktage" ("Sügisese muusikapäevad"), mille programmi oli minulgi 2010. aastal au üks suurem teos solistidele, koorile ja orkestrile kirjutada. Püha Amanduse kirik koostöös Kirikumuusika Edendamise Seltsiga korraldab iga kuu ühe kontserdi. Kava on vaheldusrikas, orelimuu-sikast vokaalsümfooniliste teosteni, aga võrdlemisi klassikali-ne. Peale selle on ka veel laiem profiiliga tegijaid, näiteks grupp nimega Kulturach, kes korraldab samuti kas ühe kirjandusliku, muusikalise või teatriürituse kuus. Kui veel juurde arvata üritused lähemates naaberlinnades, siis pole hea tahtmise juures üldse probleem iga nädal midagi küllastamiskõlblikku leida. Ja vahel satuvad siia isegi päris suured "tähed", näiteks The Hilliard Ensemble.

Suures osas tänu sellele, et laulan ka ise juba peaaegu kümme aastat kohalikus kooris, millega oleme esitanud isegi tõelisi suurteoseid, näiteks Brahmsi Reekviemi või Händeli "Messias", on mul süvenenud huvi laulmise ja

vokaalmuusika vastu. Lisaks koorile rakendan oma häälepealu juba aastaid ka siinses taastusravi sanatooriumis, kus laulan vanade ja haigete inimestega kord nädalas saksa rahvalaule väikese eesti kandle saatel. Siinkohal ehk ongi paras üle minna vastuse juurde küsimusele, kuidas mul endal läheb.

Iial ära ütle iial... Umbes kümne aasta eest, kui tegin lõpuks suure vaevaga ära autojuhi-load (Saksamaal on need palju tähtsamad kui näiteks keskkooli lõputunnistus), lubasin endale täie tõsidusega mitte kunagi elus enam kuskile kooli minna, rääkimata mingisuguste eksamite tegemisest. Nüüd vehin suure hooga õppida ja eksamitel käia, ning ainus asi, mida veel töotan, on mitte kunagi enam endale sääraseid lubadusi anda. Nimelt otsustasin mõne aasta eest endale üle hulga aja jälle kindla töökoha otsida. Laias laastus võib öelda, et Saksamaal on kaks institutsiooni, kes muusikutele tööd pakuvad: kirik ja kool. Nii lükka-singi mõlemad rauad tulle.

Esiteks hakkas silma üks kirikukoor, kes endale dirigenti otsis. Bachi sõpradele on kindlasti tuttav Helmuth Rilling ja tema Gächinger Kantorei, koor, kes oma algusaastatel tegi proove ühes Gächingeni-nimelise küla aidas. Rillingu kooris laulis vist ainult üks gächingenlane, nimelt selle aida omanik. Aga külas tegetseb ka nii-öelda põliselanike koor ja nende dirigent oligi just ära kolinud. Kui ma omal ajal Muusikakeskkoolis koorijuhtimisele selja pöörasin, olin kindel, et ma enam kunagi mingisugust inimmassi motiveerima ei kipu. Aga nagu juba kord öeldud, iial ära ütle iial... Kuigi, minu "Gächinger Kantorei", nagu ma naljatamisi oma koori kutsun, ei ole oma paarikümne lauljaga ka just mingi mass. Aga eneselegi üllatuseks pakub nende juhendamise tõelist rõõmu. Ja selle rõõmu põhjuseks ei ole mitte kõrge kunstiline tase, vaid lihtsate

FOTO INTERNETIST

inimeste lihtne rõõm lihtsast laulust. Vahel juhtub ka, et tulen proovist koju, purk mett või karp mune noodikotis. (Loomulikult lauljate oma mesilaste ja kanade tooted.)

Teise rauaga aga paraku nii libedalt ei läinud. Mis õpetajate koolitust puudutab, siis valitseb siin hirmus range bürokraatia. Esiteks langes mulle muidugi osaks suur õnn, et mu kompositsioonimagistri diplom tunnistati üldse võrdväärseks Saksa koolimuusika diplomiga, aga teiseks tohin ma nüüd õppida riigi kulul Tübingeni ülikoolis prantsuse filoloogiat, sest iga Saksa õpetaja peab valdama kahte ainet. Nii et raud on endiselt tagumisel. Prantsuse, itaalia ja ladina keel, Vahemere maade kirjandus, Juri Lotmani semiosfääriteooria, klassikaline retoorika, keele- ja kirjandusteadus, foneetika, pedagogika jne. Sain endal veel sõnasabast kinni, kui tahtsin ohata, et milleks mulle see kirjandusteadus, raamatuid niikuinii kirjutama ei hakka... Iial ära ütle iial! Võibolla et hakkangi näiteks pensionipõlves igavusest romaane kirjutama ja vaat kui hea siis, et teoreetiline pagas selleks omandatud. Nii et võtan tänu-likult kõik vastu, mis pakutakse.

Kas mul nii aga üldse aega jääb muusika kirjutamiseks? Hetkel küll mitte eriti, aga küllap tulevad ka jälle paremad ajad... Igal juhul rõõmustan iga sündmuse üle, olgu see siis esivõi mõni muu ettekanne, mis tuletab mulle meelde, et olin ja võibolla olengi ikka veel helilooja.

Soovin Sulle kõike head,
peatse kohtumiseni,
Sinu Mari [Vihmand],
Bad Urach, Saksamaa

Kahe Soome bändi, Michael Monroe ja Von Hertzen Brothersi edu taga on rokimänedžer **Virpi Immonen**. Ta ei tegele ainult lepingute ja kommunikatsiooniga, vaid kõige bändi promoks vajalikuga, et muusikud saaksid täielikult loominguks keskenduda. Ta ei tööta kindlasti mitte ainult Soome mõistes hommikust õhtuni, vaid ka Jaapani ja USA turu jaoks ehk peaaegu ööpäev läbi. Enda sõnul on Virpil *sigakiire*, kuna mitmetest inimestest sõltuvad olud võivad hetkega muutuda ning kõik plaanid tuleb tihti korduvalt ümber teha.

Ja ometi suudab see ettevõtlik naisterahvas säravate bändide kõrval ise varju jätta. Rambivalgusse sattus ta eelkõige ootamatult, kuid igati õigustatud tiitli võitmise tõttu – Virpi tunnustati 2011. aastal Soome aasta muusikamänedžeriks. Range ärinaise katte all on varjul ka emotsionaalsem pool: “Esinemiste puhul on imelisemaid hetki see, kui bänd on kohe-kohe lavale astumas. Näen, kuidas Michaeli ja Mikko silmis alati süttib see teatud leek, milles on midagi maagilist,” on Virpi tõdenud.

Sind valiti aasta muusikamänedžeriks. Sinu põhikonkurendid olid ja on mehed. Mis on sinu peamine tugevus selles mehelikuks peetavas valdkonnas?

VIRPI IMMONEN: Pean selle tunnustuse saamist suureks auks. Hindan seda tõesti väga kõrgelt. Arvan, et minu peamine tugevus on sotsiaalsed oskused, hea töökorraldus ning pikad töötunnid.

Esindad kahte väga erinevat bändi. Mille poolest töö nende mänedžerina erineb? Bändiga koostööks vajan teatavat erilist siset. Ma ei ole seda tööd kunagi ainult raha pärast teinud. Need bändid on väga erinevad, kuid sellegipoolest on minu töö nendega suhteliselt sarnane. Michael Monroe'ga olen nüüdseks töötanud ligi kümme aastat, Von Hertzen Brothersiga alustasin kolme aasta eest. Esimene on tõsiseltvõetav rahvusvaheline bänd, teine alles avastab turge väljaspool Soomet.

Virpi Immonen:
“Muusikamänedžeriks olemine pole töö, vaid elustiil ja et seda teha, on vaja sellest vaimustuda.”
FOTO VIRPI IMMONEN

On vaja kolme asja: kirge, kirge, kirge

Intervjuu Soome mänedžeri
Virpi Immoneniga

MARGE SASSI
vabakutseline ajakirjanik

VIRPI IMMONEN

Haridus: õppinud dramaturgiat, formaalne juhtimisalane haridus puudub.

Õppetund: ialgi ei tohi piirduda eeldamisega, vaja on teada.

Eripära: XX-kromosoomi kombinatsioon annab naiseliku jõu ehk *female power*'i. Samal põhjusel on naised paremad ka näiteks *multitasking*'us.

Väärtused: empaatia, mõistmine, ja mis kõige tähtsam, – lojaalsus.

Veendumus: muusikamändžeri edu alusteks on võorkeelte oskus, usaldusväärne suhe oma bändiga, pikaajaline töökogemus muusika valdkonnas, lojaalsus ning kindlasti hea assistent.

Unistus: oma kontor New Yorgis.

Miks muusikutele üldse mändžeri vaja on? Hea muusika võiks ju isenesest, sõltumata promot müüa?

Mändžerid hoolitsevad artisti või bändi elu kõigi tahkude eest. Eduka rahvusvahelise karjääri puhul on oluline, et keegi hoomaks tervikut. Hõivatumatel bändidel võivad erinevatel turgudel olla erinevad tiimid ning kokku on nende tegevust toetamas suur hulk lavataguseid inimesi, keda kõiki tuleb mändžeril ohjata. Ka enamik ärimehi eelistab äriasju ajada mitte artisti, vaid tema esindajaga. Arvan, et vajadus mändžeride järele aina suureneb, ka väikestel turgudel.

Oled rääkinud, et sinu tegevuse algaastatel ei pidanud üks bänd sind piisavalt "rokiks" ning praegugi peetakse sind tihti mändžeri assistendiks. Kuidas sellised vahejuhtumid sind on mõjutanud ja millised on sinu senise karjääri suurimad õppetunnid?

Muusikatööstus on pikka aega olnud meeste pärusmaa, naissoost mändžere ei ole palju. On läinud hulk aega mõistmaks, et naised võivad meestega sama tööd teha. Viimaste aastatega on suhtumine muutuma hakanud. Kuid see ei ole mu tööd eriti mõjutanud või kui, siis muutnud mind tugevamaks.

Üheks suuremaks õppetunniks pean

seda, et tuleb küsida, kui mõnda asja ei tea. On oluline, et kõik oleks selge ja läbi-vaistev – kõiki teemasid on vaja käsitleda avatult. Samas ei saa tähelepanuta jätta hea võrgustiku ülesehitamist ning kõige olulisem ongi vahest lojaalsus oma koostööpartneritele.

Lisaks kahele bändile tegeled ka muusika salvestamisega. Kuidas oma tegevuses riske maandad, asendamatu inimesi teatavasti ei ole?

Inimestega seotud elualadel on alati palju riske. Neid ei saa vältida. Kuid riskide maandamise plaan peab olema hea. Edu tagab pikaajaline planeerimine koostöös heade partneritega. Arvan, et oma äriinise kaitseks on oluline ise kõiki õigusi omada ning see tendents kasvab ka mujal.

Oled maininud, et muusikamaailmas uustulnukana olid sulle hindamatuks abiks mitmed kogunud mändžerid. On sul gurusid ka praegu?

Õpin päevast päeva ja just inimestelt enda ümber. Seega võin väita, et minu bändid ja koostööpartnerid ongi minu igapäevased gurusid. Elu on teekond, sellel teel on alati midagi õppida.

Kas muusikatööstus töötab sinu arvates praegu täisvõimsusel või on millestki ka vajaka?

Kindlasti on puudu turu-uuringutest. Muusikatööstus on ainus, milles vaikimisi eeldatakse, et teatakse tarbijate ootusi, ning kiputakse unustama, kes meile pal-ka maksavad. See peab kindlasti muutuma – on vaja klientide ja fännide huvid

VON HERTZEN BROTHERS

Bändivendade sõnul on nende muusika missioon pakkuda kuulajatele suurepäraseid, ülendavaid ja julgustavaid elamusi. Nende lugudes on tajutav sügav püüdlus vabaduse ning hingerahu järele. Lood on inspireeritud William Blake'i, klassikaliste india autorite ja soome poetide loomingust. Bänd sai kiiresti tuntuks metsikute ja energeetiliste esinemiste poolest. Oma progressiivse rokiga on Von Herten Brothers Soome edetabelites trooninud kolmel korral, albumitega

"Approach", "Love Remains the Same" ja "Stars Aligned". Viimane ilmus 2011. aastal ning on nende neljas ja seni viimane plaat. Pärast Soome edetabelite vallutamist avanes neile tee Inglismaale. Classic Rock Magazine nomineeris nad parima uue bändi tiitlile ja Classic Rock Prog Awards 2012 andis neile värsket vere tiitli.

Bändi kuuluvad: Mikko von Herten, Kie von Herten, Jonne von Herten, Mikko Kaakkuriniemi ja Juha Kuoppala.

esiplaanile seada ning neid kaasata.

Oled muusikatööstuses tegutsenud üle kümne aasta. Kuidas sinu hinnangul üleilmne muusikamaailm areneb, millised on trendid viie või kümne aasta pärast? Arvan, et kõik muutub digitaalseks. On küsitav, kas suuri kaubamärke enam üldse vaja on, kui finantseerimise alused muutuvad – Google võib olla tulevane Universal Music Group. Tehnoloogia jätkab kindlasti võidukäiku, mul ei ole enam CD-mängijat ning peagi on selle rolli üle võtnud näiteks kiip peas. Sponsorluse tähtsus kindlasti kasvab. Arvan, et muutub ka laulude, heliloojate ning avaldamisega seonduv; hetkel on veel küsimärgi all, kas kasvuteel on ka heliloojate ning väljaandjate esindamine.

Mida soovitsid Eesti mäenedžeridele, mida üks alustaja rahvusvahelises muusikamaailmas läbi löömiseks enim vajab?

Nad võiksid võtta õppust neilt, kes on selles äris kauem olnud. Kui sa midagi ei tea, siis küsi sellelt, kes teab. Seda tuleb alati meeles pidada. Kindlasti on vaja kolme asja: kirge, kirge ja kirge. Muusikamäenedžeriks olemine pole töö, vaid elustiil ja et seda teha, on vaja sellest vaimustuda. See nõuab palju, kuid annab samuti palju. Peab olema teatud tüüpi inimene, et selle tööga läbi lüüa.

Sinust kiirgab rahulolu oma elu ja tööga. Mis peaks juhtuma, et loobuksid praegusest tööst?

Mind peataks vaid tüdinemine. Kui see mulle enam naudingut ei paku, hakkab suure tõenäosusega midagi muud tegema. Hetkel on minu töö minu elustiil.

Leian, et mäenedžeri ja bändi suhe on justkui abielu – see põhineb usaldusel. Kuid kui päris aus olla, siis aeg-ajalt sooviksin veeta ühe päeva nii, et keegi ei nõuaks minult midagi.

Michael Monroe 2011. aastal Ilosaari rockifestivalil.
FOTO WIKIMEDIA.ORG

MICHAEL MONROE

Michael Monroe on tuntud eelkõige ennekuulmatult vitaalse vokaaliga lauljana. Muusikasõbrad teavad teda alates 1979. aastast, mil ta mängis legendaarses *glam*-punkbändis Hanoi Rocks. Teda on nimetatud superinimeseks ja multiinstrumentalistiks. Alates 2010. aastast tegutseb koos Michaeliga kõrgetasemeline rockitalentidest koosnev bänd, mis tegi oma esimese stuudioalbumi "Sensory Overdrive" samal aastal Los Angeleses ja võitis Classic Rock Magazine'i aasta albumi tiitli. Ansambel on USA-s korduvalt tuuritanud ning neil on plaadileping firmaga Spinefarm Records / Universal Music.

Bändi kuuluvad: Michael Monroe, Sami Yaffa, Dregen, Steve Conte ja Karl Rockfist.

Mikko von Hertzen:

Meil on väga vedanud. Soomes on vaid üks mäenedžer, kes seda tööd tõeliselt valdab, ja see on Virpi. Ta on soe inimene, kuid siiski ärinaine, kelle ümber on koondunud lähedane headest tüüpidest koosnev võrgustik. Virpiga koos tahetakse tööd teha.

Helen Sildna, festivali "Tallinn Music Week" juht:

Huvitav on see, et kuigi muusikatööstust peetakse tõepoolest meeste alaks ja endiselt on rahvusvahelises suures äris meeste-naiste suhe umbes 75:25, siis professionaalselt on mulle eeskujuks olnud just kolm naist: Virpi Immonen, Paulina Ahokas (endine Music Export Finlandi, praegu Tampere-talo juht) ja Anna Hildur Hildibrandsdóttir (Nordic Music Exporti juht). Neid kolme ühendab oskus näha suurt pilti ja hoomatahallata äärmiselt detailirohkeid protsesse. Samuti suudavad nad oma koostööpartnerites tekitada sellist töömeeleolu, et on puhas rõõm asju ajada. Kõigist kolmest kiirgab tohutut energiat, mida tajud hetkest, kui nad ruumi sisenevad. Nad suudavad tohutult keskenduda ja teha ära töö, milleks muidu läheks vaja kümnet inimest. Arvan, et kõige olulisem omadus on oskus panna inimesi enda ümber vaimustuma, see on kõige alus. Seejärel tuleb oskus kogu projekti selle tohutus detailirohkuses emotsioonitult, ratsionaalselt, argumenteeritult ja korrektselt läbi viia. Ma usun, et läbi löövad naised, kes õpivad ära, et arvesse lähevad eelkõige ratsionaalsed argumendid, mitte emotsionaalsed, kuid kes säilitavad oskuse rõõmsalt ja empaatiliselt inimesi kaasata ja vaimustuma panna.

Virpit loodame taas näha "Tallinn Music Weeki" konverentsil 5. ja 6. aprillil mõnel arutelupaneelil.

Talvised külaskäigud Madalmaadesse

HELE-MAI POOBUS
EFK laulja

Vaadates tagasi lähimineviku, selgus üllatuslikult, et Eesti Filharmoonia Kammerkoori käesoleva hooaja kõik talvised väliskontserdid said teoks Madalmaade pinnal.

Meie jõulukuine sihtkoht Brygge oli mul varasemast ajast meele kui armas, omamoodi õhustikuga flaami linnake. Sattusin sinna esmakordselt Tallinna Muusikakeskkooli kammerkooriga, vist aastal 1994. Seekordne reis ei elustanud kuidagi keskkooliaegset nostalgilist mälestust romantilisest kohakesest. Pigem vastupidi. Asusime teele 21. detsembril, hinges kerge ärevus. Maailmalõpujutud olid selleks hetkeks meedias juba vähemalt pool aastat tiirelnud ning tuleb tunnustada, et ma ei lahkunud kodust päris rahuliku südamega. Lubati ju elektrikatkkestusi, mitmepäevast pimedust, täielikku kaost ja mida kõike veel. Korraks tekkis isegi lootus, et äkki ei peagi kusagile lendama. Hommikul silmi avades sai aga selgeks, et vähemalt 21. detsembril oli kõik vanaviisi, maailm kulges omasoodu ja tuli siiski minna. Läbi Frankfurdi Belgiasse jõudes võttis meid vastu nukker ja vesine novembrilim. Kodused krõbedad viisteist külmakraadi tundusid selle maad ligi suruva halluse kõrval otsekui talvemuinasjutt. Eestis olid jõuluootus ja lumi, Brygges aga lõgistas tuul hotelliaknaid ning ladistas lakkamatult vih-

ma. Kontserdil Brygge Concertgebouw's oli publikut palju ja meid võeti soojalt vastu. Kava koosnes Pärdi, Schnittke ja Grigorjeva teostest, teises pooles vene ja ukraina jõulumuusikast, mille koor salvestas 2006. aastal Paul Hillieri juhatusel plaadile "A New Joy". Ei meenu, et oleksime pärast plaadistamist seda kava kusagil tervikuna esitanud, millest on kahju. Kuid nüüd, jõulude eelõhtul oli aeg selleks sobiv ning varjamata oma suurt armastust vene muusika vastu pakkus see kava tõesti midagi hingele. Publiku nõudmisel tuli esitamisele ka kaks lisalugu, Kedrovi sugestiivne, imeilus, geniaalselt lihtne "Otše naš" ning Kreegi "Mu süda, ärka üles". Pärast viimast lisalugu kostis publiku hulgast sügav "aaaahhhh.....". Paremat tunnustust annab otsida.

Ja täpselt jõuluks jõudsime koju, jumal tänatud!

*

Jaanuarikuus sai EFKle osaks erakordne võimalus esitada filmimuusikat. Naljaga pooleks võib öelda, et me ei astunud täielikku tundmatusse. Mõni aasta tagasi käis Tallinnas maailmakuulus Howard Shore, kelle loomingu hulka kuuluvad näiteks "Sõrmuste isanda" triloogia, "Philadelphia" ja "Voonakeste vaikimise" soundtrack. Seekord salvestati muusikat filmile "The Betrayal (Nerakhoon)", mis kandideeris 2009. aastal dokumentaalfilmi Oscarile. Projekt sai teoks tänu muusikaprodutsent Michael Pärdile. Samuti osalesime veidi aega hiljem Eesti Radio studios kahepäevasele nn *library music*'i salvestusmaratonil,

kus sai tuleviku tarbeks sisse lauldud terve ports versioone kellegi (veel) tundmatu helilooja lugudest "Homecoming" ja Hero". Mine tea, mist neist on saanud. Suure töönaosusega koguvad laulud kusagil riivilil tolmu ja ootavad, et mõni filmitööstuse geenius nad avastab. Ja ühtlasi ka meid. Nüüdne pakkumine esitada Philip Glassi teost "Koyaanisqatsi" tuli tänu edukale kontserdile Groningenis Hollandis, kus esitasime koos ERSO ja Daniel Reussiga Mozarti Reekviemi ja Pärdi "Aadama itku".

Pimedal varahommikul tuli lennu väljumist Amsterdamis kehvade ilmaolude tõttu tavalisest kauem oodata. Nagu Tallinnas, saabus ka Hollandis talv ootamatult. Öhtul pidime aga olema juba Groningenis "Koyaanisqatsi" proovis. Olin eelnevalt filmi vaadanud, kuid polnud kahtlustki, et elavas ettekandes on tulemus kordi mõjuvam. See kultusfilmi staatuses linateos sisaldab nii aegluubis kui ka kiirendatud kaadreid USA ürgloodusest – puhtast, puutumatumust ja võimsast. Vastukaaluks inimkonna "areng" – tohtu tarbimine, hävitamine, raiskamine, suurlinnade lakkamatu ja peadpööritav vool, hingeline tühjus. Puudub igasugune dialoog ja sõnaline jutustus, on vaid kaheksakümmend minutit kestev muusika ja pildi sümbioos. Režissöör Godfrey Reggio on seletanud dialoogi puudumist järgmiselt: "Põhjuseks, miks filmis puuduvad sõnad, pole armastuse puudumine keele vastu. Paraku on meie keel hääbumas. Ta ei suuda kirjeldada maailma, milles me elame." Hopikeelne sõna *koyaanisqatsi*

tähendab elu, mis on tasakaalust väljas. See on esimene film Qatsi-triloogiast, loodud aastal 1982, järgnesid "Powaqqatsi" (1988) ja "Naqoyqatsi" (2002).

Filmi kahes ettekandes osalesid Põhja-Hollandi Sümfoonia-orkester, Philip Glass Ensemble ja dirigent Michael Riesman. Proov algas meie *a cappella* osaga, mis sai pärast läbilaulmist hinnanguks ameerikaliku *okay*. Tuleb tunnistada, et alguses jättis emotsioonivaba dirigent üsna kummalise mulje. Ta dirigeeris peast, mis iseenesest polegi ju nii harv nähtus, kuid tundus, et ta ei suuda kuidagi meetrumis püsida. Näis, et täiesti võimatu on sellise käe järgi laulda, ilma et asi koost laguneks. "Koyaanisqatsi" noodipartii pole raske, kuid pidevad kordused, vahelduvad taktimõõdud ja ebamugavas tessituuris instrumentaalse partii laulmine nõuab väga suurt kontsentratsiooni ja kokkuvõtmist. Veidi hiljem jõudis kohale, et Riesman dirigeerib sünkroonis filmilinal jooksvate stseenidega, mistõttu tuli tempot tõsta ja langetada. See, mis meile tundus kummaline ja harjumatu, oli tegelikult hämmastav professionaalsus. Veidi taustauuringut tehes selgus, et Riesmanit seob Philip Glassiga kauaaegne loominguline koostöö. Ta on

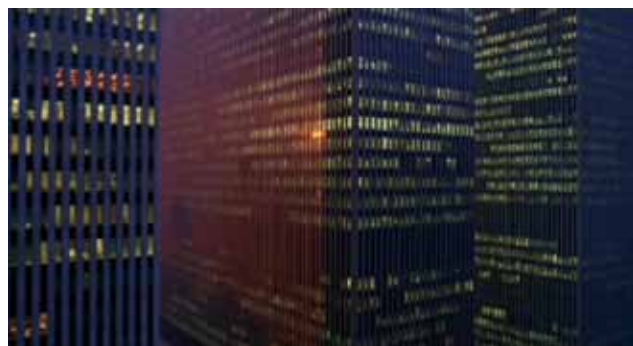

Teisel kontserdil istus laval klahvpilli taga ka helilooja Philip Glass ise, keerates koori esimese sisseastumise järel ennast suisa ringi ja öeldes hiljem, et EFK on parim koor, kes "Koyaanisqatsit" esitanud.

mänginud Philip Glass Ensemble'is klahvpille aastast 1974 ja on alates 1976. aastast ansambli muusikaline juht. Kui Glass sai 1999. aastal oma "The Truman Show" partituuri eest Golden Globe'i auhinna, teatas ta oma kõnes, et Riesman on geenius. Riesman on peale Glassi teinud koostööd ka Paul Simoni, Mike Oldfieldi ja David Bowie'ga.

Peaproovis avanes mul "tänu" külmetushaigusele võimalus saalis istuda ja tervikust osa saada. Sain tõeliselt suure elamuse osaks, kuigi sõnadega on raske edasi anda seda lootusetuse tunnet, mis valdas linateose lõpul. Ühel hetkel hakkab filmi vaadates hirm ning siis lausa füüsiliselt halb, tahaks kiiremas korras sellelt rattalt maha astuda. On see aga enam üldse võimalik? Masendav on näha (ja mõista), mida inimene-looja on oma koduplaneediga teinud, kui vastutustundetult ja tasakaalutult elanud. 1982. aasta film on tänapäeval vägagi aktuaalne. Inimeste teadlikkus on ajaga küll tõusnud, kuid laias laastus pole eriti midagi muutunud. Peab ütlema, et interpreedina laval olla on tunduvalt lihtsam kui istuda publiku hulgas vaataja rollis. Suurem äng läheb sinust mööda, oled keskendunud esitusele. Ja ausalt öeldes on see tõeliselt kihvt muusika. Mehaaniline, ilma emotsioonita, kuid omamoodi meditatiivne. Oled üleni selle sees, pidevas liikumises ja kulgemises.

Teisel kontserdil istus laval klahvpilli taga ka helilooja Philip Glass ise, keerates koori esimese sisseastumise järel ennast suisa ringi ja öeldes hiljem, et EFK on parim koor, kes "Koyaanisqatsit" esitanud.

Kaadrid kultusfilmist "Koyaanisqatsi".

Vägev kompliment! Teoses teksti pole, kui välja arvata bassi poolt suure oktaavi re-noodil retsiteeritav sõna *koyaanisqatsi* filmi alguses ja lõpus, kokku nelikümmend korda. Meie koori bass Aarne Talvik sai selle ülesandega hiilgavalt hakkama – kaheksakümmend kumisevat ja põrisevat *koyaanisqatsi*’t. Omamoodi epiloog ja kokkuvõte on viimane osa “Prophecies”, kus hopi keeles lauldakse maha ettekuulutusel: “Kaevates maapinnast väärtuslikke asju, kutsume me esile hävingu / Puhastuspäeva eel tõmmatakse üle taeva ämblikuvõrgud / Ühel päeval paisatakse taevast alla tuhka täis anum, mis põletab maa ja paneb keema ookeanid.”

*

Tundus, et pärast Antwerpeni kontserti on Madalmaadega mõneks ajaks rahu majas. Esialgu petlikult lühike tundunud kontsert muutus aga tund ja nelikümmend minutit väldanud Pärdi *a cappella* teoste maratoni. Järgmisel päeval andis keha ja vaim end tunda, justkui rong oleks üle sõitnud. Esinemispaigaks oli AMUZi kontserdisaal, mis on tegelikult Antwerpeni augustiinlaste kloostri kirik. Hoonesse siseneti tavalisest kaasaegsest uksest, fuajee oli samuti modernne, kuid järgmise ukse peal võttis tulijaid vastu barokk. AMUZ paikneb Püha Augustinuse kiriku ümber ja sees, artistide ruumid on samas vägagi tänapäevased, varustatud suisa uksekoodiga. Esinemispaiga tegigi eriliseks kahe arhitektuurilise maail-

“Koyaanisqatsi” – kummardus pärast kontserti.

FOTO SAALE KAREDA

ma sujuv ühendamine. Meeldejäävaks kujunes ka lahtilaulmine, sest nii häälest ära klaverit pole ammu kuulda saanud. Publik oli vapper ja pidas vaheajata kontserdi kenasti vastu. On huvitav, et Pärdi muusikat esitades võib alati leida publiku

hulgast inimesi, kes kuulavad silmad kinni või pühivad vargsi pisaraid. On neidki, kes viibivad justkui transis, ja neid, kes vaimustunult plaksutavad. Nagu üks muhe söber armastab öelda: ju seal midagi vist ikka on...

Avasta maailma muusika ga

- igas numbris uus põnev muusikuisiksus
- saagem tuttavaks maailma superstaaridega
- muusikauudised maailmast ja Eestist

Muusika aastatellimus maksab vaid pisut rohkem kui kontserdipilet

Aastatellimus

21,50 EUR

Muusikaõpetajatele ja -õpilastele soodushind

17 EUR

11.-14. aprillil

2013

Tartus H. Ellerí ním
Muusikakoolis

VII Eesti noorte keelpillimängijate konkurs-festival

P 14. aprillil kell 12
Tartu Ülikooli aulas

Lõppkontsert

Esinemisärevus

ALICE PEHK

muusikaterapeut, PhD

“Ma tunnen ennast esinedes jubedalt. Ma ei suuda kontrollida oma keha, oma häält ega üldse oma aju. Kõik väriseb, ma tunnen tohutut paanikat. Kui viimati esinesin, siis tundsin, et hakkab minestama. Kuulsin oma häält kusagilt kaugusest ja väga madalatel sagedustel. Tundsin, nagu vaataksin ennast kusagilt eemalt...” Nii kirjeldab üks noor laulja kogemust muusikute hulgas nii sageli ette tulevast ebameeldivast probleemist – esinemisärevusest. Minu 2009. aastal Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, TÜ Viljandi Kultuuriakadeemia ja Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli õpilastega läbi viidud küsitlusest selgub mõtlemapanev tõsiasi, et lausa 68,9 protsenti vastanutest kogeb esinemisärevust sooritust pärssiva tegurina ja suure probleemina.

Muusikul on enamasti tundlik natuur. Ta on elanud juba väga varajasest east suure pinge all, kogemata võimalust olla lihtsalt tavaline laps. Tulevane pillivirtuoos on pidanud distsipliineritult tunde ja tunde harjutama, et panna alus potentsiaalsele professionaalse muusiku karjäärile. Ta on pidanud olema parem ja andekam kui teised lapsed ning näitama vaid suurepäraseid tulemusi – need on ootused, mida on sageli külvanud nende vanemad või õpetajad. Neid suuri nõudmisi on aga vahel olnud keeruline täita madala enesehinnangu ja sisemise ebakindluse tõttu, sillutades sellega teed esinemisärevuse tekkele.

Esinemisärevus on paljuski varjatud probleem. See on olemas, kuid sellest on justkui häbi rääkida või siis peetakse lihtsalt paremaks seda mitte puudutada. Sageli võib kohata arusaama, et esinemisärevus on paratamatu ja sellega tuleb kasvõi hambad ristis toime tulla ning vaid haruharva pöördutakse abi saamiseks professionaalide – psühholoogide ja psühhoterapeutide poole. Kuid nagu näitab kogemus ja teadusuuringud – ülemäärase esinemisärevuse all ei pea sugugi kannatama, seda probleemi on võimalik tuntavalt leevendada ja elu elamisväärsemaks muuta.

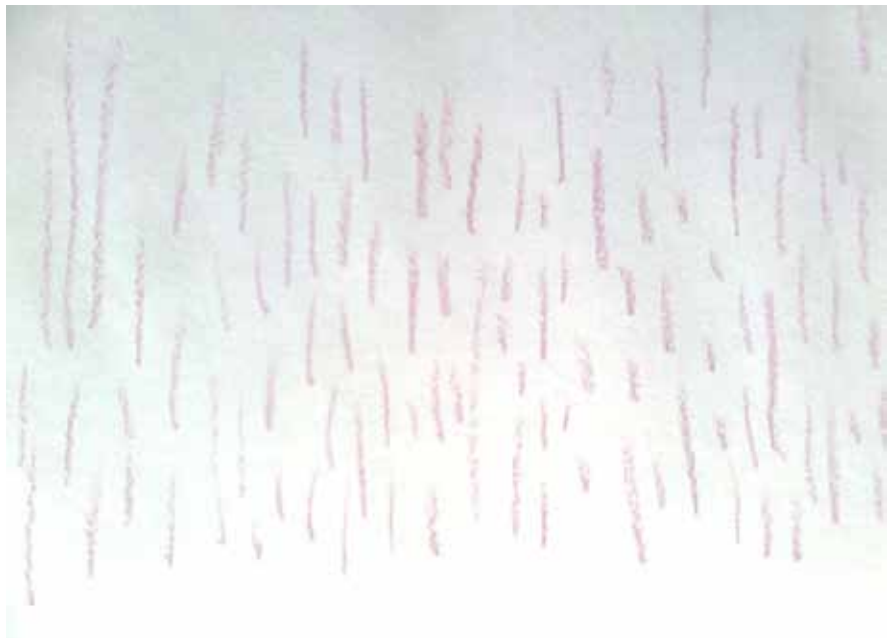
Mis on esinemisärevuse põhjused?

Seni on esinemisärevuse käsitlemisel keskendunud enamasti sümptomitele ja nende ga toimetulekule või neist põhjustatud tagajärgede leevendamisele, kuid kahjuks

puudutatakse vähe esinemisärevuse välja kujunemise põhjusi. Kui aga probleemi allikat ei ole teadvustatud, pole ka efektiivne olukorraga toimetulek võimalik.

Esinemisärevus ei ole probleem omaette, vaid probleemide kompleksi üks osa või õigemini nende väljund. Esinemisärevus annab tunnistust sellest, et sügaval psüühikas peituvad mitmed lahendamata sisevastuolud ja hirmud. Tunnustatud ameerika psühholoogiadoktor, ärevuse ja sellega kaasnevate häirete pikaajaline uurija David H. Barlow toob oma ärevuse mudelis välja kolm peamist tegurit, mis võivad olla aluseks ärevushäire kujunemisele. Need on: 1) geneetiliselt määratletud üldine bioloogili-

Esinemisärevus on sotsiaalärevuse alaliik.

Niisugusena on oma esinemisärevuse visualiseerinud üks muusikateraapia klient.

ne haavatavus, 2) üldine psühholoogiline haavatavus, mis põhineb negatiivsetel lapsepõlvkogemustel ning 3) nn spetsiifiline psühholoogiline haavatavus, mille aluseks on vanemate või hooldajate poolt lapses kujundatud ohutunne sotsiaalse hinnangu, halbade mõtete ja seletamatute füüsiliste aistingute suhtes.

Vanemad on meie esimene publik. See, millise hoiaku võtame autoriteetide, žürii, publiku või õpetaja suhtes hilisemas elus, on projektsioon sellest, milliseid hinnanguid oleme harjunud saama ja kuidas neid vastu võtma oma vanematelt. Kui vanemad on jaganud lapsele piisavalt tunnustust ja väljendanud oma tingimusteta armastust, saab kujuneda stabiilne, eneseteadlik ja enesekindel isiksus. Olles aga kogenud lähedastelt pigem rahulolematust oma saavutustega, põhjendamatut kriitikat või halvakspanu ja olles pidanud õigustama nende pidevaid alusetuid ootusi, õpib laps ootama selliseid reaktsioone ka teistelt hindavas rollis olevatelt inimestelt ning eeldama, et ta ei ole õieti kunagi piisavalt hea. Koos sellega tekib ambivalentne olukord ka esinemissituatsioon: inimene läheb lavale, sest soovib alateadlikult varem saamata jäänud tunnustust, tundes samas hirmu olla mitte aktsepteeritud.

Seosed ebatavalise vanemliku seotuse ja ärevushäirete, sh sotsiaalärevuse vahel on leidnud teaduslikku kinnitust. Sotsiaalärevust esineb rohkem peredes, kus on domineeriv, suurte nõudmistega vanem, hoolimatu vanem või siis, vastupidi, ülihoooliv vanem. Ärevuse teket soodustab ka vägivaldne või alkohoolikust vanem või ka "piisavalt hea", kuid isiklike probleemidega (sageli ise ärev) vanem. Tihti kujuneb lastel vanemate suhtes välja ambivalentne hoiak. Ühelt poolt peab laps iseenesestmõistetavaks, et ta austab ja armastab oma vanemaid. Teisalt, kui vanem käitub või suhtub nii, et laps seda kas ei mõista või tunneb, et talle on ülekohut tehtud, kerkivad lapses esile "keelatud" tunded (näiteks viha, pettumus, abitus), mis sageli alla surutakse. Kuid niimoodi toimides ei kao need tunded kusagile, vaid hakkavad elama oma varjatud elu, põhjustades muu hulgas ärevust ja hirme, ka eksistentsiaalseid hirme, mis on tihedalt seotud probleemidega iseisvusimisel ja vanematest eraldumisel ning on üheks peamiseks teguriks esinemisärevuse kujunemisel. Esinemisärevusega inimesed kogevad sellega seoses ka kahetisi tundeid: neid valdab nii hirm kui ka nauding, kogedes üheaegselt olukorra parata-

matust ning kontrolli puudumist selle üle, mis toimuma hakkab.

Võib välja tuua esinemisärevuse all kannatavate inimeste vanemate sagedamini esinevad hoiakud või isikuomadused. Emad on tihti ise ärevad, rigiidsete hoiakuga ja tugevate eelarvamustega, samas võimukad, energilised ning näiliselt hästi toimivad; nad on kaasinimeste poolt austatud ja respektitud. Samal ajal aga iseloomustab neid emotsionaalne suletus, olles sügavalt lapsesse kiindunud, soovides teha otsuseid lapse eest, tekitavad nad lapses süütunnet, kui see ei ole oma tegemistes ootuspärasel tasemel või piisavalt tänulik pakutu eest. Emad ise usuvad nii andvat

Sageli võib kohata arusaama, et esinemisärevus on paratamatu ning vaid haruharva pöörduakse abi saamiseks professionaalide poole.

oma lastele parimat, "kaitstes" neid sel moel võimalike ebaõnnestumiste eest. Tegelikult loovad emad niisuguse käitumisega hoopis endale alateadlikult turvalisust ja püüavad tagada probleemideta toimetulekut, muutes sellega lapsed endast liigselt sõltuvaks. Esinemisärevusega inimesed kannavad oma lapsepõlvkogemused üle ellu ja neil on suuri raskusi otsuste tegemisega ning oma vajaduste rahuldamisega. Sageli on nad veendunud, et "miski ei sõltu minust" või "ma ei tea kunagi, mis mind ees ootab". Isad on peres enamasti neutraalsed või lausa "nähtamatud", omamata kodu autoriteeti. Nad ei võta peres toimuva osas seisukohta ning on emotsionaalselt, sageli ka füüsiliselt eemal. Tihti isa neis peredes üldse puudub.

Teraapiaprotsessis ilmneb samuti, et esinemisärevusega inimesed on oma vanematelt lapsepõlves õppinud ebaefektiivseid kaitsemehhanisme ning on omandanud vilumuse "ebasoovitavate" tunnete allasurumises. Põhjus on see, et teatud tunnete väljendamine pole olnud vanemate poolt aktsepteeritud, sest need oleksid võinud põhjustada vanemates endis ärevust ning oskamatust nendega toime tulla. Nii kujundab laps välja nn valemina, mõistes, et on turvalisem kanda maski ja näida kellenagi, täites vanemate ja teiste autoriteetide ootusi, kui toimida enda parima äranägemise ja tõespidamise järgi ning riskida olla mitte

mõistetud või lausa hukkamõistetud. Kuid maski kandmine nõuab suurt energiat ja soodustab eksistentsiaalse üksinduse tekkimist.

Surmahirm on üks tugevamaid emotsioone, mis esinemisärevusega inimesi kummitab, olles üldteada kui üks peamisi ärevuse kujunemise eeldusi. Nii oma uurimuse põhjal kui ka mitmele varasemale teadustööle toetudes võib väita, et vanemliku seotuse stiili ja surmahirmu kujunemise vahel on selge side. Ärev, liiga tugev seotus lapsega võib lapses omakorda põhjustada hirmu oma vanemaid kaotada ja tekitada piltlikult arusaama, et kogu maailm võib ühel päeval lihtsalt kokku kukkuda, kui vanemat enam ei ole. Sealjuures ei anna vanemad lastele sageli ka võimalust neid hirme jagada, olles ise võimetud nende teemadega tegelema ning andes sellega signaali, et surmateemades on midagi, mida peab kartma, ning need on vajalik alla suruda. Need teemad aga ei kao kuhugi, vaid ladestuvad psüühika sügavamatele tasanditele ning sobiva

"päästiku" ilmnemisel pääsevad sealt ootamatult päevavalgele, põhjustades muu hulgas ka esinemisärevust.

Isiklikud teemad, millega oli tarvis esinemisärevuse all kannatavate inimestega teraapiaprotsessis töötada, et saavutada ärevuse vähenemine ning sellega parem toimetulek, on minu doktoritöö uurimusele toetudes koondatud "Isiklike teemade maatriksisse" (vt joonist lk. 23). Maatriksi koostamise aluseks olnud esinemisärevusega inimeste varastest ja praegustest kogemustest pärinev materjal näitab selgelt nn vanemliku stiili ja eksistentsiaalsete probleemide põhjuse-tagajärje seost.

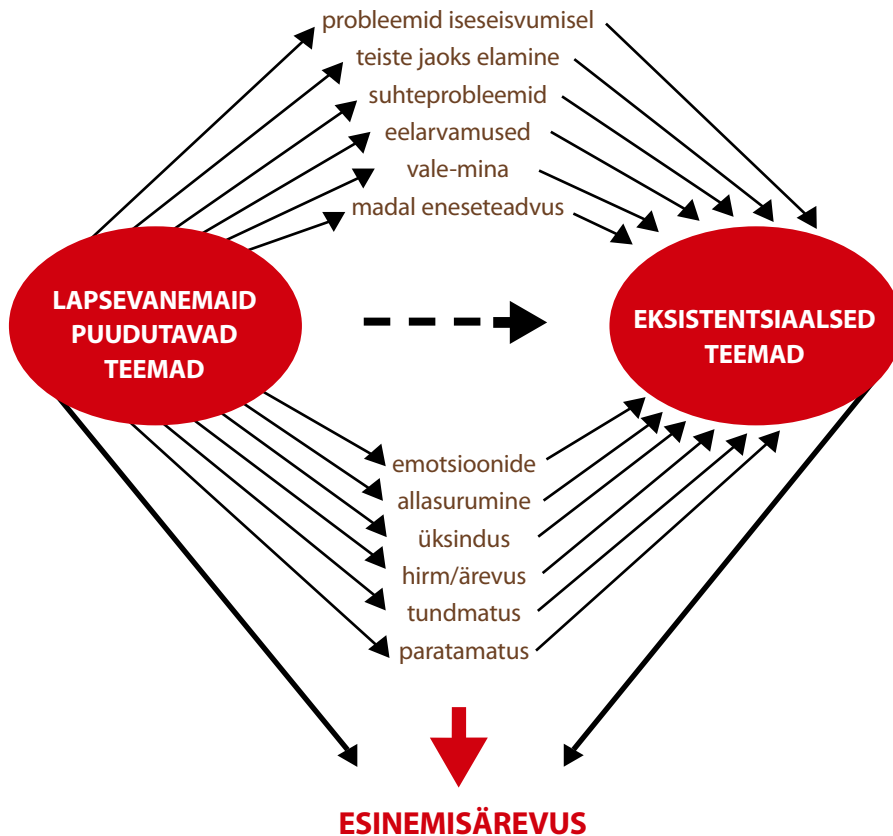
Esinemisärevusega toimetulek – iseendaks saamise protsess

Esinemisärevusega toimetulek tähendab laiemas mõttes iseendaks saamist ja iseisvusimist. Jäädes seotuks ja sõltuvaks nagu laps, püüame kogu edasise elu vastata teiste ootustele, kanname koormavat valemina maski, meid jäävad kimbutama otsustusvõimetus, üldine rahulolematuse ja hirmud.

Carl G. Jung on öelnud, et "kui inimene on "endaks saamise" kriisis, võib ta otsida midagi, mida ei tunta ja mida on võimatu leida. Sel juhul töötab ainult üks võte: tuleb pöörduda otse pimeduse või segaduse poole ja vaadelda seda naiivselt, ilma eelar-

ISIKLIKE TEEMADE MAATRIKS

vamuseta, ja püüda välja selgitada, mis võib olla selle saladuslik eesmärk?

Nagu eespool öeldud, toob esinemisärevus ilmsiks sügaval peidus olevad lahendamata probleemsed teemad ja hirmud. Paradoksaalselt võib esinemisärevust enast vaadata kui toimetulekumehhanismi, kui kaitset nende teemadega silmitsi sattumise eest, mis võiks tähendada väga ebameeldivate tunnete esiletulekut ning valu sate tõdemusteni jõudmist. Turvalisem tundub läbi elada esinemisärevust, kust on varasema kogemuse põhjal juba teada, milliseid ebameeldivusi võib oodata, kui lasta end jõuda sügavamale tasandile, kus kogetavat on võimatu ette ennustada, kus ootab teadmatus. Ja ometi tähendaks just see viimane julgustükk teed lahenduste ja pärssiva esinemisärevusvaba eksistentsi poole.

Uurimused näitavad, et esinemisärevust põhjustavate keerdsõlmede lahti harutamiseks sobib väga hästi psühhodünaamiline lähenemine psühhoterapias, sealhulgas psühhodünaamiline muusikaterapia. Et saada ettekujutust, kuidas psühhodünaamiline muusikaterapia saab siinkohal

abiks olla, toon näite oma teraapiapraktisest. Kliendiks oli 19-aastane muusikust neiu, kes näib tavaelus aktiivne, seltskondlik, sõbralik ja suurepäraselt toimetulev, olles samal ajal sügaval sisimas ärev ja ebakindel ning kogedes muu hulgas ka tugevat esinemisärevust. Tal on palju sõpru, aga sellegipoolest tunneb ta üksindust. Tema ema on võimukas, energiline, teiste poolt lugupeetud inimene, kes pakub sellele vaatamata oma tütrele ebaturvalist kodu. Ta armastab teha otsuseid tütre eest, paneb tütre enda pärast liialt muretsema (näiteks kaevates pidevalt mitmesuguste terviseprobleemide üle) ning hoiab tüdruku sellega ärevalt enda lähedal. Tüdruku isa toimetab oma abikaasa juhiste ja soovide järgi, jälgib pere tegemisi eemalt ega võta

otsustamisest osa. Neiu toimib suuresti teistele elades ja püüdes teiste vajadusi rahuldada, jättes oma soovid ja vajadused tähtsusetutena tagaplaanile.

Temaga viidi läbi üheksateist psühhodünaamilise muusikaterapia seansi üheistkümnelt kuu jooksul. Peamiselt kasutati teraapias praegusel ajal rahvusvaheliselt üht tunnustatavat muusika kuulamisel põhinevat meetodit, Bonny meetodit “juhitud kujutlused ja muusika”, aga ka analüütiliselt orienteeritud improvisatsioonidel põhinevaid muusikaterapia võtteid.

Teraapia jooksul toimusid neiu ja tema hoiakutes mitmed muutused, millest kõige olulisemad olid enese ja oma pürgimuste parem tundmine ja mõistmine ning enesekindluse suurenemine, mis andis võimaluse vale-minast lahti öelda ja lõpetada teiste soovide rahuldamine. Samuti andis neiu teraapia tulemusena endale loa siiralt armastada oma ema, olles talle andnud andeks tema alateadlikud arengut pärssivad hoiakud, sest ta hakkas paremini mõistma nende põhjust. Tänu mainitudle löi neiu ka endale võimaluse iseseisvumiseks ning terveks, vastutustundlikuks tegutsemiseks. Neiu sai vastused paljudele teda varem vaevanud küsimustele, mis tagavad talle nüüd teadlikuma ja tunduvalt suurenenud toimetuleku edasise elu.

Klient otsis teraapia käigus “midagi, mis kuskil peab olema, aga ei tea, mis see on” – üsna tüüpiline kujund esinemisärevusega klientide puhul. See on seesama “miski”, mis seda esile kutsub, kuid selle põhjust teadlikult ei

aduta. Neiu jõudis teraapia tulemusel olulisele äratundmisele, et surm on lõplik, ja sai jääda rahule teadmise, et me ei saa kunagi teada, mis toimub “teisel pool”, ning et kõikidele küsimustele ei olegi vastust. Leevendust said ka tüdruku mitmed psühhosomaatilised vaevused. Ja lõpuks – tunduvalt paranes tüdruku toimetulek esinemisärevusega nii tema enesehinnangu kui ka objektiivsete mõõtmiste järgi.

(Järgneb)

Ülemäärase sooritust pärssiva esinemisärevuse all kannatab kuni 69 protsenti muusikutest. Neist alla 11 protsenti pöördub abi saamiseks professionaali poole.

Ansambel U: tähistab kümnnendat tegevusaastat

AARE TOOL

muusikateaduse doktorant

Avakontsert sarjast “URR – 10 aastat vastupanu” 19. veebruaril Eesti Raadio I studios. **Tarmo Johannes** (flööt), **Helena Tuuling** (klarnet), **Merje Roomere** (viul), **Levi-Danel Mägila** (tšello), **Taavi Kerikmäe** (klaver), **Vambola Krigul** (löökpillid). *Kavas: Niccolò Castiglioni “Troobid” flöödile, klarnetile, viiulile, tšellole, klaverile ja löökpillidele (1959); Sylvano Bussotti “Tundlikult” keelpillimängijale (1959); Salvatore Sciarrino “Pööratud ruum” flöödile, klarnetile, viiulile, tšellole ja tšelestale (1985); Franco Donatoni “Arpedžo” flöödile, klarnetile, viiulile, tšellole, klaverile ja vibrafonile (1986).*

Paljude teiste omapäraste muusikaliste ettevõtmiste seas ilmestab tänavust aastat neljaosaline kontserdisa-

ri “URR – 10 aastat vastupanu”. Mõistatuslikust pealkirjast võib nüüdismuusika huviline ilma suurema vaevata välja lugeda, et ansambel U: on jõudnud kümnnenda tegevusaasta künnisele ning juubilaril õnnitleb Eesti Rahvusringhääling, mis ühtlasi kannab hoolt kontsertide salvestamise eest. Vastupanu kujund on valitud iseloomustama trotslikku suhtumist katsumustesse, millega uuema muusika esitajal tuleb alailma rinda pista. Kergema vastupanu teest on ansambel kümne tegevusaasta vältel tööpoolest suutnud hoiduda, seda kinnitavad arvukad ülesastumised nüüdismuusika festivalidel nii kodumaal kui ka võõrsil, mitu kunstide piire kompavat ühisprojekti ning kaks heliplaati. Tihedaid loomingulisi sidemeid eesti heliloojatega tõestab 2009. aastal ilmunud plaat, millel kõlab valik

Märt-Matis Lille, Helena Tulve, Tauno Aintsi, Andres Lõo ja Tatjana Kozlova ekstra ansamblile kirjutatud teostest, 2011. aastal valminud rahvusvahelisema haardega helikandjale on mahtunud Antti Auvineni, Jarkko Hartikaineni, Tatjana Kozlova, Kimmo Kuitunen ja Benjamin Broeningi looming. Kümne aastaga on koos ansambli tegevusega, ja kindlasti osalt ka just tänu sellele, kujunenud Eestis uus põlvkond teadlikke ja pühendunud uue muusika, sealhulgas eksperimentaalmuusika austajaid. 2009. aastal pälvis ansambel uue muusika edendamise eest Eesti Kultuurkapitali aastaauhinna.

Juubeliaasta kontserdisarjast, mis viib kuulaja rännakule 20. sajandi teise poole muusikalistesse sõlmpunktidesse, töötab kujuneda vääriline jätk ansambli senisele

Ansambel U: tähistab oma kümnnendat tegevusaastat kontserdisarjaga Eesti Raadio I studios.

FOTO MIRJE MÄNDLA

katsumuste- ja avastasterohkele tegevusele. Avakontsert oli itaalia heliloomingu päralt. Nimed nagu Castiglioni, Bussotti, Sciarrino ja Donatoni ütlevad asjahuvilisele nii mõndagi, ehkki nende loomingu ei esitata siinmail kuigi tihti. Castiglioni "Troobid" ja Bussotti "Tundlikult", veidi üle viiekümne aasta vanused teosed, jõudsid Eesti publikuni esimest korda. Veidi alla tunni kestnud kava oli piisavalt eripalgeline andmaks esmast ettekujutust itaalia muusikast või vähemalt selle mõnest suundumusest 1950–1980ndatel aastatel. Samal ajal ei taotletud kavaga ka liiga suurt tervikkust, mis võinuks vähendada huvi sarja järgmiste kontsertide vastu. Kuna iga esituse eel selgitasid ansambli liikmed Tarmo Johannes ja Taavi Kerikmäe teose tausta ja tutvustasid lühidalt muusikute ees seisvaid valikuid ning probleeme, oli kontsert omal kohal ka üldhariva sissejuhatusena uuema muusika väljendusvahenditesse ja mänguvõtetes.

Kahekümnenda sajandi teine pool viis helikunsti vallas äärmuste ja paradoksideni enam kui ühes mõttes. Üks silmatorkavaid neist äärmustest ilmneb helilooja ning interpreedi vahelises suhtes ja teose noodistuses kui selle väljenduses. Ühelt

Spontaansust soosivad mõistukõneliselt noodistatud helindid tunduvad loomevabadust austavale ansamblile omased olevat.

poolt jätkus liikumine detaile rangelt fikseeriva noodistuse suunas, teiselt poolt tunnis jõudsalt peale ettemääramatust ja interpreedi initsiatiivi tunnustav mõtteviis. U: orienteerub osavalt mõlemas traditsioonis, ent spontaansust soosivad mõistukõneliselt noodistatud helindid paistavad loomevabadust austavale ansamblile olevat siiski mõnevõrra omasemad. Bussotti pala "Tundlikult" on üles tähendatud graafilises notatsioonis, mis jätab interpreedile helitöö lõppkujundajana tavalisest vabamad käed, ja kuulajale õnneks just mitte päris puhtad pihud. Kuna teos on mõeldud "keelpillimängijale" ilma täpsema määratluseta, kasutas ansambel võimalust esitada seda koradamööda nii viiulil, tsellol kui ka klaveri korpusel ja keeltele. Kontserdi kaalukama osa moodustasid Sciarrino "Pööratud ruum" ning eriti Donatoni "Arpedžo". Sciarrino teose kõlamaailmas on oluline

koht erilistel mänguvõtetal, nagu näiteks flöödi *frullato*, *jet whistle*, *tongue ram*, klarineti multifoonid ning keelpillide mitmesugused *flažoletid* ja *glissando*d. Nende "eriefektide" juures on iseäranis puhkpillidel üheks suuremaks probleemiks õige kõlata-sakaalu leidmine, sest mäng tehniliste võimaluste äärealal nõuab instrumendi täiuslikku valdamist. Ühtlane kõla, hoolikalt välja toodud detailid, millel studioakustika ei lasknud kaotsi minna, ning lai dünaamikaskaala tagasid õnnestunud ettekande. Ansambli U: hoolikalt organiseeritud kollektiivne vastupanu ei jäänud ansambli tunnetuse mõttes nõudlikus "Arpedžos" tulemuseta.

Kuuldavasti valmistub ansambel juba sarja järgmiseks, maikuus toimuvaks kontserdiks, mis sedapuhku on pühendatud prantsuse muusikale. Väärtmuusika huvilisele on seega põhjust soovida uute elamuste ootuses kindlat meelt.

Tulevik täis muusikat

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid aprillis

6. aprill kell 12.00
Tallinna Rootsi-Mihkli kirik
Esinevad **TMKK poistekoor, mudilaskoor ja kammerkoor**
Sissepääs tasuta

8. aprill kell 16.30
Lastekirjanduse keskus
Esinevad **Raeli Florea viiuliõpilased**
Sissepääs tasuta

13. aprill kell 12.00
Estonia kontserdisaal
Galakontsert "Teekond Tallinn–Viin"
Esinevad **TMKK noortekoor, solistid ja ansamblid**
Sissepääs 3.-/1.50

20. aprill kell 13.00
EMTA orelisaal
Esinevad **Tiiu Ranna saateklassi õpilased**
Sissepääs tasuta

20. aprill kell 13.00
Keskraamatukogu suur saal
Esinevad **Ene Metsjärve klaveriõpilased**
Sissepääs tasuta

20. aprill kell 15.00
Keskraamatukogu suur saal
Esinevad **Mirjam Keremi viiuliõpilased**
Sissepääs tasuta

20. aprill kell 16.00
EMTA orelisaal
Esinevad **Niina Murdvee viiuliõpilased**
Sissepääs tasuta

21. aprill kell 12.00
EMTA orelisaal
Esinevad **Marju Rootsi klaveriõpilased**
Sissepääs tasuta

27. aprill kell 12.00
Keskraamatukogu suur saal
Esinevad **üldklaveri õpilased**
Sissepääs tasuta

27. aprill kell 15.00
Kiek in de Kök
esinevad **Heili Vaus-Tamme kammeransambliõpilased**
Sissepääs muuseumipiletiga

28. aprill kell 14.00
EMTA orelisaal
Esinevad **Piret Habaku klaveri-, ansambli- ja saateklassi õpilased**
Sissepääs tasuta

30. aprill kell 18.30
Mustpeade maja valge saal
TMKK kooride kevadkontsert
Sissepääs tasuta

Ooperi esietekanne Hopneri majas. Keskel helilooja Vsevolod Pozdejev. FOTO ERAKOGUST

Kaunis muusika vajab korrastatud sisu

Vsevolod Pozdejevi kammerooperist “Proua Elsa”

ANNE PROMMIK
ajakirjanik

Vsevolod Pozdejevi kammerooper “Proua Elsa” Jelena Guro (1877–1913) elu ja loomingu ainetel. Esietekanne 17. veebruaril Hopneri majas. Esitajad: **Alla Popova** (sopran), **Arvids Keinis** (bariton), **Jan Oja** (tenor), **Ženja Hovsepjan** (metsosopran); PLMF-i keelpillikvartett: **Kristina Kriit** (viul), **Eva-Liisa Heinmaa** (viul), **Maria Nesterenko** (vioola), **Levi-Danel Mägila** (tšello); klaveril **Vsevolod Pozdejev**.

Ei juhtu just igal aastal, et Pille Lille Muusikafondi talvefestivalil kantakse ette terve kammerooper ja lausa noore helilooja debüütteos. Väärikat publikut oli Hopneri maja saal tulvil, teiste hulgas ka autori kompositsiooniõpetaja maestro Jaan Rääts.

Pozdejev on siiani kirjutanud kammermuusikat, kooriteoseid ja filmimuusikat. Vene poetessi elu valis andeka pianistina

tuntud **Vsevolod Pozdejev** (33) soovist oma lemmikut laiemale publikule tutvustada, näidata tema loomehetki ning loomingu motiive. Guro portreerimiseks kasutatud helikeelgi on pigem omane kangelanna ajastule – Pozdejevi loomingut oleks raske seostada nüüdismuusikaga. Selle pigem romantiline ilu vaheldub kohati neoklassistlike kõladega, samuti oli tunda suurte vene ooperite mõju.

Ka venekeelse libreto pani kokku helilooja ise. Luuletaja, kirjanik ja kunstnik Jelena Guro on kahtlemata ooperisüžee jaoks tänuväärne prototüüp: naine, kes kannatab oma sisemise üksinduse tõttu, ja kirjanik, kes loob, võideldes ravimatu haigusega. Guro sarnasust romantismiaja naiskangelase arhetüübiga soodustas ka hägune piir reaalse ja kujuteldava vahel: emaks saamisest unistav naine suhtleb oma sündimata pojaga, tähtsal kohal on tema kujutlused

Lähemalt teose loomeprotsessist rääkides tunnistas Vsevolod Pozdejev, et lausa armus ooperisse kui žanrisse, kus on võimalik väljendada kõiki oma mõtteid maailmast, inimestest ja elust. Ooperi kangelanna, kirjanik Jelena Guro on futurismi esindaja ning Pozdejevit on väga huvitanud vene futurism. Ooperi loomiseni viis teda soov tutvustada Jelena Guro, põneva loomingulise isiksuse elu. Libreto aluseks olid Jelena Guro päevikud.

Pozdejevit selles töös mõjutanud teoseks oli Leoš Janáčeki “Katja Kabanova”. Ooperit kirjutades mõtestas ta enda jaoks uuesti ka Aleksandr Ostrovski näidendi “Äike”. Veel olid inspiratsiooniallikaks Barberi ooper “Vanessa”, Britteni “Kruvikeere” ja Šostakovitši “Katerina Izmailova”.

Tatjana Sokolova artiklist

ja mõtted. Viimases vaatuses lõimub ooperi tegevusse ka poetessi lõpetamata novelli kangelanna, kas siis kui tema *alter ego* või viide sellele, kuidas surevast peategelasest jääb alles tema loodud karakteri elu.

Tõlgendusvõimalusi jättis süžee rohkelt. Selleks löid soodsa pinnase ähmased piirid reaalse ja kujutlusmaailma vahel ja tavaelu paratamatust trotsivad ideaalid. Paraku oli mitmetasandilisi tegevusliine nii palju, et suur osa neist jäi lahendamata õhku rippuma ja fookus hägustus. Seega teose dramaturgiline pool päris ooperina ei mõjunud. Olgugi teose peategelaseks multitalent – maailma ajaloos leidub siiski vähe nimesid, kes oleksid võrdsest edukad nii muusikas kui ka kirjanduses. Ooper aga kui erinevate kunstide süntees vajab lisaks heale ideele ja heale muusikale ka oskuslikult välja töötatud libretot. Kuigi oma kultuuriruumis looduna võis puškinlik tekst kuulajat kõnetada, siis mõõduka vene keele oskuse juures jäi ka tõlgitud sisukokkuvõtte segaseks.

Tunnete tasandil andis muusika hingeseisundeid küll edasi, aga osaliste tegutsemismotiive oli sageli võimatu mõista. See pole muidugi alati takistus kunstiteose sünniks, kus kõige tähtsamaks võib osutuda silmale nähtamatu või sõnadega nimetamatu, aga terviku eklektilisus ei jätnud ka muusikalisele poolele mõju avaldamata. Katkematu tegevust viisid edasi retsitatiivsed lõigud, mis olid põnevad arvukate nüansside ja laia

värvivaliku poolest. Sissepõimitud rahvaviisilikud elemendid mõjusid pigem kunstlikena (I vaatuse lõpp). Muusikiline kulminatsioonihetk tundus olevat pärast Jelena sõbra, luuletaja Davidi jõuliselt dramaatilist aariat. Sisuliselt jäi see põhjendamatuks – libreto põhjal ei tulnud esile selle tegelase olulisus ooperis.

Andekad lauljad joonistasid karakterid välja kaunites meloodiates. Vaimustust tekitas kõrgetasemeline, täpsete nüanssidega ja terviklik keelpillikvartett, kelle tundlikule musitseerimisele toetudes said vokalistid endast parima anda. Oli hea mõte valida rollidesse vene ooperis end hästi tundvad lauljad, nende alateadlik sisutunnetus tegi ooperile vaid teene. Peaosa laulnud **Alla Popova** hingestatud esituses omandas mõni aarialoik lausa katerinaizmailovaliku mõõtme. Rõõm oli nentida, et aastate jooksul on kauni häälega andeka laulja vokaalne vorm vaid hoogsal toutsuteel olnud. Võrreldes näiteks tema karjääri algusaastatega on lauljanna häälest kadunud “tehtud” dramaatilisuse taotlus ja sellest tulenev pingeline. Popova vokaal on parimas mõttes loomulik. Peaosa esitas suuri nõudeid nii dünamika kui ka hääleulatuse mõttes, kuid interpret suutis seda esitada märgleva kergusega, energiat näis ülegi jäävat. Lisaks suurele musikaalsusele on Popova ka tundlik näitlejanatuur ja mängis seega kannatava vene poetessi rolli talle antud materjali piires absoluutselt parimal viisil välja. Noor läti bariton **Arvids Keinis** on samuti võimekas ja suure häälega laulja, kelle tämbrit näitas ilmekalt Davidi lausa veristliku ulatusega aaria. Sisuline pool jäi ehk veidi hillitsetumaks, aga tema nooruse juures võib baritonilt veel palju oodata! Metsosopran **Ženja Hovsepjan** oli saanud veidi tänamatu ülesande, tema partii oli kirjutatud valdavalt nii madalalt, et sellega oleks vaeva näinud isegi alt. Siiski sai ta tublisti hakkama tänu oma loomupärasele musikaalsusele, vaid kõige alumisi noote varjutas kerge kahin. Jekaterina hällilaulus sai ta võimaluse näidata oma kaunist ja ühtlast ülemist registrit, mis meenutas kohati lausa ikoonilise maine omandanud Irina Arhipovat. Tenor **Jan Oja** tuntakse eeskätt veristlike dramaatiliste tenorirollide põhjal Vanemuises, kus ta ligi kümme aastat solistina tegeutses. Oja keskregister on kauni tämbri ja ühtlane, ülemised noodid tundusid vahel forsseeritud, aga ka tema partii polnud kergete killast.

Külaline minevikust

Valgevene Ooperi- ja Balletiteatri etendused Rahvusooper Estonias

MAARJA KINDEL
muusikateadlane

Lauljate, dirigentide, kunstnike või lavastajate gastroleerimine on loomulik osa tänapäeva teatrielust. Hoopis haruldasem sündmus oma keerukuse tõttu on terve teatritrupi ning orkestri rändamine kaugesse riiki ja etenduste vahetamine mõne teise muusikateatriga.

Just seda tegid 8.–13. veebruarini **Valgevene Vabariiklik Rahvuslik Akadeemiline Suur Ooperi- ja Balletiteater ning Rahvusooper Estonia**. Estonia esines Valgevene publikule ooperitega “Manon Lescaut” ja “Traviata” ning balletilavastustega “Pähkclipureja” ja “Manon”. Kuuldavasti läksid Estonia etendused võõrsil hästi.

Kahe teatri ajaloos on nii sarnaseid kui ka erinevaid jooni. Ehkki Estonia alustas tegevust professionaalse teatrina varem (asutamisaastad vastavalt 1906 ja 1933), toetas Valgevene ooperiteatri jõudsat arengut mitmete muusika- ja laulmisõpet võimaldavate koolide olemasolu Valgevene linnades (Minskis, Vitebskis ja Gomelis). Lisaks nendele tegutses alates 1930. aastast Riiklik Ooperi ja Balleti Studio, mis varustas teatrit heade lauljate ja tantsijatega. Sarnasust võib teatrite ajaloos leida repertuaaris: esikohal on olnud ooperikaanonise kuuluv klassika ning rahvusliku ooperi rajamine ja arendamine.

Valgevene teater esitas ballette “Spartacus”, “Thamar” ja “Šeherezade” ning oopeereid “Vürst Igor” ja “Madama Butterfly”. Nagu Estoniagi on ka Valgevene teater pannustanud n-ö klassikale, ent lähenemismurgad on teatritel erinevad ning praeguse põhjal võiks siiski öelda, et tegemist on kahe eriilmelise muusikateatriga. Valgevene

teater on väga truu traditsioonidele ja nende lähenemine teostele on konservatiivne, kunstilisi riske ei võeta, teoseid tõlgendades lähtutakse partituurist.

“Vürst Igori” alguses, eesriide avanedes tekkis huvitav assotsiatsioon – kuskilt mälusopist tulid esile vanad fotod Estonia 20. sajandi keskpaiga lavastustest. Ehkki seos minevikuga polnudki nii vale. Hiljem tuli teatri kodulehel olevat tutvustust lugedes välja, et mõlemad lavastused on teatri repertuaaris püsinud kümneid aastaid (“Madama Butterfly” 60 aastat!). Natuke pettumust valmistas aga see, et lavastuse viisuaalne külg (kostüümid, rekvisiidid, lavadekoratsioonid) on jäänud tänapäevani puutumata kaasagetest materjalidest, valgus- ja ruumikujundusest. Kõik, mida laval võis näha, alustades kostüümidest kuni kangastele maalitud dekoratsioonideni, oli kulunud ja üsna ilmetu. Enim häiris mõlema ooperi puhul lavakujunduse tasapinnalisus, mis ei võimaldanud huvitavaid ja vaheldusrikkaid liikumisjooniseid ega ka arhitektoonilisi ja mitmekülgeid kompositsioone koorirežiis. Vaatasin igaks juhuks teatri kodulehelt fotosid, ega ometi transporti tõttu millestki olulisest kujunduses loobuma ei pidanud. Üht ja teist oli Eesti etendustes tõesti vähem, ent mitte oluliselt. Tahes-tahtmata tekkis muidugi ka võrdlus Estonia lavastustega. Viimastel hooaegadel Estonias välja tulnud ooperilavastused on selles osas küll üsna innovatiivsed, näiteks “Julius Caesar” ja “Faust”, kus lavaruumi kujundatakse ja kasutatakse dünaamiliselt ning tähelepanu paeluvalt. Muidugi ei saa väline efektsus ja mitmekülgsus lavakujunduses autonoomne kvaliteet olla, loeb siiski tervik. Kuid Valgevene lavastusi vaadates ilmnes taas kord, kui palju võib kujunduse puudulikkus või alahindamine vähendada lavateose kui terviku mõju.

Nagu juba öeldud, algas “Vürst Igori”

Valgevene teater proovis. Võrratu Tatjana Gavrilova Cio-Cio-sani osas.

FOTO LIINA VIRU

etendus pisukese pettumusega. Ent sellest sain ma üle siis, kui selgus, et lauljad on Valgevene teatril tugevad, ning samuti on neil väga hea koor, mille ühtlast ja mahlakat slaavipärase kõla sai etenduse jooksul korduvalt nautida. Põhjendatult sai pikkade aplausidega kiitust ka vürst Igorina esinenud bariton **Stanislav Trifonov**, kelle koondatud ja pehme, ent vajalikes kohtades ka dramaatilist intensiivsust võimaldav hääl kutsus esile publiku vaimustuse. Üsna väikeses osas pälvis publiku poolehoiu khaan Kontšakina esinenud bass **Oleg Lemnikov**, kelle hääl kõlas tõesti justkui torrepõhjust. Väga head vokaalset taset näitasid ka

Jekaterina Golovleva Jaroslavnana, äärmiselt meeldiv tenor oli **Aleksei Mikutel** Vladimiri-na. Vokaalselt veenvaid osatäitmi-si oli tõesti rohkelt, see selle lavastuse ka minu silmis n-ö päästis, sest kõike muud arvestades poleks ma küll millestki ilma jäänud, kui seda etendust ei oleks näinud. Isegi polovetside kuulus balletinumber, mis oli esitatud tehniliselt korrektselt,

ei mõjunud nii suurejooneliselt ja võimsalt, nagu ma lootsin. Ehk oli asi ka orkestris, kes üldiselt mängis puhtalt ja paindlikult, ent ilma suurema entusiasmi või emotsionaalsusega.

“Madama Butterfly” lavastuses häiris mind taas visuaalne pool. Mõistan, et see on üle poole sajandi vanune lavastus, kuid sellegipoolest ei tahaks ma laval näha kümneid aastaid vanu esemeid, kulunud tekstiile ja pikaajalisest kasutamisest koledaks muutunud dekoratsioone – kriitiline ülevaatamine ja teatud värskenduskuur kuluks siin väga ära. Veel rohkem häiris mind staatiline liikumisskeem ja peaaegu olematu lavastajatöö. Väljakannatamatuks muutus puudulik rollitõlgendus Pinkertoni (**Ivan Šupeništš**) ja Sharplessi (**Stanislav Trifonov**) stseenis, kus näitlemine piirdus ühe koha peal seismise, minimaalsete žestide ja vähese tähelepanuga partnerile. Valgevene presidendi noore laulja stipendiumi pälvinud **Tatjana Gavrilova** Cio-Cio-sani rollis oli aga igast aspektist võrratu. Tema tundlik, meisterlik ja hingestatud laulmine ning sügavalt läbielatud näitlemine köitis tähelepanu. Tema lavapartner, Brno ooperiteatri solist Ivan Šupeništš, kes väidetavalt esineb Valgevene teatri kodulehe andmete põhjal sageli Helsingis, Dublinis, Prahas, Riias ja mujal ning on tunnustatud ja armastatud solist, ei äratanud Estonia laval küll millegagi sümpaatiat. Tema Pinkerton seisib suure osa ajast, üks käsi taskus, oma lavapartnerit eriti märkamata. Seda saatis veel kahjuks õrnemate tundenüansside ja kaasasündinud lavasarmitu puudumine. Kuna orkester dirigent **Andrei Galanovi** käe all mängis ka sellel õhtul väsinult ja loiult, tekkis olukord, kus üks suurepärase laulja, **Tatjana Gavrilova**, hoidis ainsa tugeva vaiana seda suurt telki püsti.

Valgevene ooperiteatri “Vürst Igori” ja “Madama Butterfly” etenduse järel võiks kokkuvõtteks öelda, et neil on head lauljad

Valgevene Ooperis on küll häid lauljaid, kuid teater paistab liiga kinni olevat minevikupärandis.

– suurem maa, rohkem inimesi, koole ja valikuvõimalusi –, kuid teisest küljest on neil puudusi, mis paistavad tulenevat peaaesjalikult minevikupärandis liigselt kinni olemisest. Valgevene etendusi vaa-

dates tundsin, et Estonia stiil, avatus, riskivalmidus, katsetamishimu ja heas mõttes tänapäevsus, on mulle rohkem meeltemööda kui konservatiivne traditsioonilisus.

Piiride avardamine Mustoneni moodi

ALEKSANDRA DOLGOPOLOVA
muusikateaduse doktorant

Sellel festivalil oli Andres Mustonen laval viiel kontserdil kaheksast. Art Jazz Quartet (Jaak Sooäär, Taava Rimmel, Andres Mustonen ja Tanel Ruben) improviseeris Bachi "Goldbergi variatsioonide" ainetel.
FOTO EESTI KONSERT

"MustonenFest" 1.–9. veebruaril Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis. Esinesid Miša ja Lily Maiski, Kremerata Baltica ja Hortus Musicus, B'ROCK, Optina Pustõn, ERSO, Latvija, Ellerhein ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Art Jazz Quartet ning Klaaspärlimäng Sinfonietta. Külalishelilooja oli Krzysztof Penderecki.

Veebruari algul toimunud "MustonenFest" on alates 1989. aastast korraldatud barokkmuusikakontsertide sarja otsene järeltulija. See festival on läbi teinud mitmeid nime- ja imago-muutusi, esinedes algul Tallinna barokkmuusika festivali, siis "opeNBaroque'i" nime all. Nüüd kannab festival juba teist aastat oma kunstilise juhi **Andres Mustoneni** nime. Küllap on selle sildimuutuse taga ka sisulised kaalutlused, sest vaadates festivalide kavu, saab igäihele kohe selgeks, et Mustoneni ennast on nii dirigendi kui ka solisti rollis programmis igal aastal üha rohkem. Näiteks seekord oli Mustonen la-

val viiel kontserdil kaheksast. Teiseks arengutendentsiks Mustoneni ekspansiooni kõrval võiks nimetada seda, et kui alguses koosnes festival valdavalt barokkmuusika kontsertidest, siis hiljem on kavva lisandunud ka teisi muusikastiile. "MustonenFestile" eelnenud tugevas reklaamikampanias esitleti seda kui ajastu- ja stiilipiire avardavat festivali. Püüan järgnevalt vaadata, kuidas piiride avardamine õigupoolest läks, kuigi protokolliga jaoks peab mainima, et paraku jäid kuulamata põnevate kavadega ansambli B'Rock, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Kremerata Baltica kontsert.

Seekordse festivali repertuaar ulatus tõepoolest seinast seinale, õigeusu sakraalsest muusikast džässimprovisatsioonideni. Need kaks polaarset kontserti jätsidki tegelikult kõige terviklikuma mulje. Esimesel neist esines Peterburi kloostrikiriku koor **Optina Pustõn**. Koor on moodustatud Peterburi konservatooriumi vilistlastest, nende esitus oli laitmatult professionaalne,

enamikule õigeusmuusikat esitavatele kooridele tüüpiliselt ebamaiselt kiretu. Ansambel tegeleb vanade vene õigeusu kirikumuusika käsikirjade dešifreerimisega ning ka kontserdil kõlasid gregooriuse laulu, bütsantsi mitmehäälsuse, armeenia ja bulgaaria nõtkete viiside kõrval mitmed vanavene mitmehäälsed kirikulaulud. Kõrvalmärgusena kavalehe juurde olgu öeldud, et *знаменный распев* ei tähenda "tuntud polüfoonilist laulu", vaid see mõiste jäetakse enamasti tõlkimata. Vaatamata sellele, et Optina Pustõn tegutseb mungakloostri juures, on see kahtlemata kontsertkoor, mille kõik lauljad on suurepärased solistid. Tähelepanu köitis kunstilise juhi **Aleksandr Semjonovi** põnev dirigeerimismaneer. Meloodiapeensusi markeeris ta väikeste ja lakooniliste, lausa neumaatiliste liigutustega, mis pigem suunasid lauljaid ühes suunas liikuma kui näitasid täpseid esitusdetalle. Umbes nii võis kunagi välja näha gregooriuse laulu esitus mõnes kesk-aegses kloostris.

Andres Mustonenist kumav vitaalsus, tema tugev loojanatuur ja esteetilised vaated on lähedased paljudele. Aga kui Bach hakkab kõlama nagu Vivaldi ja Mozart nagu Tšaikovski, kõik ühesuguselt spontaanselt ja eufooriliselt...

Sakraalse muusika karskusele ja vaoshoitusele oli täielik vastand **Art Jazz Quarteti** kontsert, kus Andres Mustoneni, **Jaak Sooääre, Taavo Rummeli ja Tanel Rubeni** esituses kõlasid džässimprovisatsioonid Bachi “Goldbergi variatsioonide” ainetel. Kui alguses pani selline ülesanne kergelt kulmu kergitama, siis tegelikult oli lõpptulemus särtsakas ja põhimõtteliselt nauditav. Seda loomulikult tingimusele, et igasugused assotsiatsioonid Bachiga lülitatakse välja ning aktsepteeritakse trummi-soolot kui midagi asja juurde kuuluvat. Kõige meeleolukamalt kukkusid välja hoogsamad ja tantsulisemad variatsioonid (või õigupoolest improvisatsioonid), sest tihedamal kontrapunktilisel faktuuril põhinevad osad kõlasid džässstüülilises siiski enamasti üsna kohmakalt.

Mingis mõttes vaheastme nende repertuaariääruste vahel moodustas Mstislav Rostropovitši õpilase, tšellist **Miša Maiski** kammerkontsert Brahmsi ja Debussy tšellosonaatide ning Rahmaninovi teostega. Maiskit saatis tema pianistist tütar **Lily Maiski**, nende teineteisemõistmine oli erakordselt hea. Miša Maiski esituses on esikohal emotsioonid, ta lubab endale väga palju vabadust ja poeetilisi kõrvalekaldeid, ning Lily partneritunnetus pani lihtsalt imestama. Kindlasti ei ole nii artistliku mängu-maneeeriga muusiku saatmine lihtne. Miša Maiski ülivõimas karisma ja heas mõttes deemonlik mängustiil lausa varjutas klaveripartii, esiplaanile jäädes ei kõlanud Lily enam nii veenvalt kui duos. Kuna tšellist panustas nii palju esituse tundesfääri, siis näisid tema püüsmaks olevat pigem lüürilised osad ja tundelised meloodiad, milles hakkas kõnelema iga noot. Näiteks kõlasid tema esituses Rahmaninovi klaveripalade ja romansside seaded palju loomulikumalt kui Debussy Sonaat tšellole ja klaverile *d*-moll. Viimast interpreteeris Maiski väga omapäraselt, ootamatult eksalteerunult ja väga laia žestiga. Ta andis sonaadile küll väga tervikliku vormi, kuid teatraalsusele oleks eelistanud siiski harjumuspärasemat delikaatsemat ja peenemat Debussy kõla-

maailma. Miša Maiski esines solistina ka festivali avakontserdil Respighi teoses *Adagio con variazioni* ja Tšaikovski “Rokokoo variatsioonides”. ERSO ees solesid sattu ta vähem soodsasse valgusse, sest orkester ei jõudnud tema liialdustele ja tundepehangutele alati järele.

Ava- ja lõppkontsert olid kava poolest suhteliselt eklektilised. Avakontserdi kõrgpunktiki moodustas kindlasti festivali aukülalise **Krzysztof Penderecki** oratooriumi “Credo” (1998) Eesti esietekanne Andres Mustoneni juhatusel. Väga soliidse koosseisuga teos (viis solisti, sega- ja lastekoor, orkester ja lavatagune vaskpilliansambel) mõjus tõepoolest monumentaalselt. Väga rõõmustasid solistid **Claire Meghnagi, Helen Lokuta, Monika-Evelin Liiv, Mati Turi ja Priit Volmer**, kuid lõpptulemus oli pigem massiivne ja kange, riskantne kooride paigutus rõdudele andis tunda elavama rütmipildiga löikudes, mis olid kohati lohakalt koordineeritud. Peale selle ei joonistunud teose vorm piisavalt arusaadavalt välja – kogu seda monoliiti oleks võinud ka paremini struktureerida ning mitte muuta üheks suureks kulminatsiooniks.

Lõppkontsert toimus Art Jazz Quarteti kontserdile järgnenud päeval ja kulges justkui selle lainetel. Lisaks **Klaaspärlimäng Sinfonietaale** olid laval viiulisolistid Andres Mustonen (ühtlasi ka dirigent) ja **Friedemann Eichhorn** (Saksamaa), kes püüdsid lisada muusikale impro- või mängelemente igal võimalusel (kõige rohkem ruumi andsid selleks Paganini “Veneetsia

karneval” ja lisapalad), ning laval käis kohati puhas trall: solistid liikusid laval ringi ja mängisid viiulit peaaegu igas asendis. Tundus, et publikule oli selline mänglev lähenemine meeltemööda, kuid minu huumorimeel seda väga omaks ei võtnud. Väga stiilne ja meeldivalt tõsine Monteverdi ja Händeli esitus oli **Teete Jöksilt**, kes on möödunud aastaga jõudnud omandada veel rohkem teatraalsust ja solistlikku eneseteadvust, mis mõjus tema kontaktile kuulajatega suurepäraselt. Pimendatud saalis kõlanud Monteverdi “Ariadne kaebelaul” oli tema esituses lihtsalt suurepärase – liigutav, mitmekülgne ja viimistletud, ainukeks tõrvatilgaks meepotis oli passiivse võitu saade, mis oleks võinud solisti dramaatilisematel hetkedel rohkem toetada.

Lõppkokkuvõttes peab siiski tõdema, et piiride avardamine ja akadeemilise kontserdi konventsioonidest väljumine on hea, kui see annab interpretatsioonile mingigi lisaväärtuse. Kui Bach hakkab kõlama nagu Vivaldi ja Mozart omakorda nagu Tšaikovski, kõik ühesuguselt spontaanselt ja eufooriliselt, siis ei ole see vähemalt minu jaoks väga tõsiseltvõetav. Teisalt aga on selge, et Mustonenist kumav vitaalsus, tema tugev loojanatuur ja esteetilised vaated on lähedased paljudele inimestele ning festivalil on olemas oma kindel publik, millest andsid tunnistust täis saalid ja stabiilselt tulised aplausid.

Rahvusoper Estonia Valgevenes

9. – 15. veebruarini viibis **Rahvusoper Estonia** külalisetendustel Valgevenes, Minskis. Samal ajal oli vastukülaskäigul Tallinnas **Valgevene Vabariiklik Rahvuslik Akadeemiline Suur Ooperi- ja Balletiteater**. Valgevenesse mindi ballettidega “Pähklipureja” ja “Manon” ning Verdi “Traviata” ja Puccini “Manon Lescaut’ga”. Reisi on põhjalikult ja rohkete fotodega kajastatud Rahvusoperi kodulehel blogirubriigis www.opera.ee/category/esileht/blog, kust jääb kõlama, et Valgevene Suur Teater oli muljetavaldav, kaunis ja väga hea akustikaga. Huvi Estonia vastu oli väga suur, avapäeval toimus põhjalik pressikonverents, kohalikule riigitelevisioonile andsid intervjuu **Toomas Edur**, **Sergei Upkin** ja **Luana Georg**.

Ka Venemaa ooperiuudiste portaal Opera.News.ru kajastas Estonia teatri külaskäiku. Põhjalikumalt peatutakse seal Puccini ooperi “Manon Lescaut” lavastusel, kus tuuakse esile asjaolu, et seda ooperit, Puccini varasemas loomeperioodi kuuluvat teost on üsna harva esitatud ja näiteks Moskva Suures Teatris üldse mitte. Kiitvalt mainitakse ooperi kaasajastamist lavastuses, kus tegevus on toodud 20. sajandi 60ndatesse aastatesse. Samas tuuakse esile ka vastuolusid, näiteks seda, kui 19. sajandil kirjutatud tantsulisel muusikal toimub laval hip-hopi-laadne liikumine. Kiita saab teatri orkester ja dirigent **Jüri Alperden**. Estonia teatri orkester on arvustaja sõnul kvaliteetne, ilma tehnilise praagita, väljendusrikas, vaba fraseerimisega ning arvestab lauljatega. Solistidest tuuakse positiivselt esile **Aile Asszonyit** ja eriti **Oliver Kuusikut**, kelle puhul avaldatakse kahetsust, et tema kanda polnud tenori peosa, des Grioux’ selles ooperis.

Eesti Muusikaauhinnad

14. veebruaril jagati taas Eesti Muusikaauhindu. Hinnaliseimaks trofeeks peetava aasta albumi tiitli võitis **Vaiko Eplik** oma kuuenda kogumiku “Varielu” eest. Sama plaadistus tõi Vaiko Epliku bändile ka aasta rockalbumi auhinna.

Aasta jazz-albumiks sai **Mustoneni, Sooaäre, R Emmeli ja Rubeni** “A Tempo”, indie-alternatiivalbumiks **Tenfold Rabbiti** “Travel the World”, etno-folkalbumiks **Orelipoisi** “Ilus ja kole”, metal-albumiks **Pedigree** “Satanic

Disappointment” ning aasta elektroonikaalbumiks **Tiger Milki** “Supernatural”.

Aasta ansambliks tituleeriti **Põhja-Tallinn** kogumikuga “Per aspera ad astra”, mis ühtlasi valiti aasta hiphop-rap- ja debüütalbumiks. Aasta naisartisti tiitli pälvis **Iiris** (“The Magic Gift Box”) ning meesartistiks sai **Ott Lepland** plaadistusega “Öö mu kannul käib”, mis võitis ka aasta popalbumi tiitli.

Aasta parima laulu auhinna pälvis **Lenna** lauluga “Mina jään”, parimaks muusikavideoks tunnustati **Kerli** “Zero Gravity”. Tunnustusega “Panus Eesti muusikasse” pärjati “Jazzkaare” peakorraldajat **Anne Ermi**.

Aasta ansambel Põhja-Tallinn.
FOTO DMITRI KOTJUH / SCANPIX

Alo Mattiiseni XVII muusikapäevad

Suri Horre Zeiger

27. veebruaril suri 80-aastaselt eesti tuntud swingmuusik **Horre Zeiger**. Horre Zeiger sündis 1932. aastal Paides. Oma isa, helilooja, folkloristi ja rahvamuusika õppejõuna tegutsenud **Juhan Zeigeri** eeskujul sai ka temast muusik. Kuigi muusikaline algõpetus tuli isalt, pidas Horre Zeiger end iseõppijaks, tuues abistajana välja vaid pianisti-pedagoogi **Karl Sillakivi** kui oma juhendaja Heliloojate Liidu kompositsioonikursustelt.

Raadiot kuulates jõudis Horre Zeiger oma lemmikžanri swingini. Ellingtoni, Goodmani jt kõrval sai tema lemmikuks Glenn Miller ning tema mastki tuli arranžeerija, helilooja ja bigbändi juht. 1954. aastal Nõmme kultuurimaja juurde asutatud Horre Zeigeri bigbänd on üks Eesti vanemaid bigbände.

Horre Zeiger oli ka tunnustatud levimuusika publitsist, kes tegi saatesarju Eesti Raadios ja ETVs. Zeiger mängis tihti ka Tallinna restoranides klaverit ning kirjutas umbes kolmkümmend laulu, öeldes ise, et kuna "laulukirjutamise eest raha niikuinii ei saa, pole neid mõtet viletsasti teha" (Elukiri 2003, nr 4). Zeigeri viimaseks suuremaks loometööks jäi juba lõppjärgus muusikal.

Alo Mattiisenile pühendatud muusikapäevad on helilooja lapsepõlvelinnas Jõgeval iga-aastane suursündmus. Muusikapäevi on Jõgeva Gümnaasium muusikaõpetaja **Maret Oja** eestvedamisel Mattiiseni loominguga ja mälestuse jäädvustamiseks korraldanud juba alates 1997. aastast. Tänavu toimusid 4.–9. märtsini koolisisesed kontserdid ning seejärel üleriigiline vokaalansamblite konkurs. Kui varem võistlesid vaid kooliansamblid, siis nüüd juba teist aastat ka kuni 26-aastastest moodustatud kollektiivid. Ühtekokku osales 54 ansamblit.

Alo Mattiiseni muusikapäevade vokaalansamblite konkursi žüriisse kuulusid tänavu **Lauri Breede** (žürii esimees), **Janne Fridolin**, **Raili Jaanson**, **Laine Randjärv**, **Marge-Ly Rookäär**, **Märt Avandi**, **Urmas Lattikas**, **Peeter Perens**, **Raul Talmar** ja Jõgeva linnapea **Mihkel Kübar**. Žürii esimees Lauri Breede tundis eriti head meelt selle üle, et konkursil kõlavad laulud ainult eesti keeles. Ta tõstis esile ka asjaolu, et muusikaõpetajad on märkimisväärselt arenenud oma õpilaste klaveril saatmises. Edusamme on teinud ka õpilaste endi pillimäng. Laulev näitleja Märt Avandi tõi osalejate tugevusena välja võime jääda laval

väärrikaks ja rahulikuks.

Muusikapäevade eel käis Jõgeval põnevaid külalisi: **Lauri Õunapuu**, **Celia Roose**, **Antti Kammiste**, **Madis Kari**; eesti ja ukraina pühadest rääkisid **Kulno Malva** ja **Ruslan Trochynskyi**, tutvustati klavesiini ja kreeka muusikat (**Aldo Järve**, **Imre Valmis** ja **Toomas Penu** ansamblist Zorbas).

Võistluse *grand prix* kuulus **Tallinna 21. kooli segaansambli**le **2Loud** (juhendaja Grettel Killing). IV–V klasside arvestuses sai esikoha **Toomas Volli laulustuudio tütarlasteansambel Rõõmurullid** (juhendaja Toomas Voll), VI–VII klasside seast **Meero Muusiku tütarlasteansambel Keskmised** (juhendaja **Anu Lõhmus**), VIII–IX klassidest Röpina Muusikakooli tütarlasteansambel (juhendaja Margot Suur), X–XII klassidest **Paide Ühisgümnaasiumi meesansambel Unistajad** (juhendaja Anne Rikberg). Kuni 26-aastaste seas tunnustati parimaks **Toomas Volli laulustuudio neidude ansambel** (juhendaja Toomas Voll). Korraldajate sõnul on konkursil aastast aastasse esindatud enam-vähem samad koolid ja laulustuudiod, soov on, et järgmised aastad tooksid ka rohkem uusi tulijaid.

Alo Mattiiseni muusikapäevade *grand prix*, Tallinna 21. kooli ansambel 2Loud.

Juubilar Kohila Koolituskeskuse muusikakool

2. märtsil tähistati Kohilas Koolituskeskuse muusikakooli 20. ja muusikaklassi 50. tegevusaasta juubelit. Tulevane koolituskeskus sai alguse 1962. aastal, kui Kohila keskkooli juurde loodi muusikaklass. 1991. aastal asus tollane Kohila kultuurimaja juhataja **Reet Runge** Tohisoolle muusikakooli looma. Koolitusasju ajas **Virve Öunapuu**. 1992. aastal saigi Kohila Koolitus- ja Kultuurikeskus alguse. Esialgseks juhatajaks oli **Reet Runge**, seejärel **Inna Laanmets**. Praegu on Kohila Koolituskeskuse eesotsas **Reet Aro**.

Atraktiivne fotoprogramm õpetajate **Kai Ruljandi** ja **Merike Kirsi** huvitavate kommentaaridega rullis lahti Kohila muusikahariduse ajaloo. Elevust tekitas 42 õpilase ja 4 õpetajaga kogu koolipere foto 1963. aastast. Teiselt fotolt, aastast 1970, leidis koguni kaheksa õpilast, kes on muusikat edasi õppima läinud, nende hulgas **Mari Mälgi-Ausmees**, nüüd muusikaõpetaja Kuressaares, **Eve Piirmets-Lend**, **Merike Mägi-Kirss**, **Aime Rannamets-Mäesalu**, **Ene Kapten** jt. Kooli kõige kuulsam vilistlane on aga **Toomas Kapten**, dirigent ja EMTA õppejõud, kes publiku rõõmuks ise ka kohal oli.

Viiekümne aasta jooksul on muusikat edasi õppinud või muusikaga seotud ligi kolmkümmend muusikaklassi ja muusikakooli õpilast, nende hulgas näiteks **Ivo Vanem**, **Elke Unt**, **Merle Liblik**, **Kadi Toom**, **Ain Rosenštok**, **Rael Kõiv** jt. Tuletati meelde endisi õpetajaid (**Lehte Kõdar**, **Vaike Uibopuu**, **Heldin Mälgi**, **Marje Sink**, **Maria Kreek**) ja tänati lille-

dega neid, kes kohal olid: **Endla Mägi**, **Kaia Väljamäe** ja **Maie Koldits**.

Veenduda võis praeguste õpetajate tublis töös: õpilased esinesid heal tasemel vaheldusrikka kavaga; kuulda sai ka vilistlasi. Publikut rõõmustasid **Andra Puusepa** ettevalmistusklass, **Külvi Kurg** viiuliansambliga, **Heli Kendra** stuudio orkester, **Maarja Paju** laulu- ja kitarri-stuudio, **Aigar Kostabi** puhkpillipoisid, isegi ühendorkester. Klaverisaatjana oli pidevalt tegev **Terje Palli**. Klaveripalu õpetasid **Eve Lend**, **Merike Kirss** ja **Kai Ruljand**, kes oli ka kogu selle suurürituse kokkupanija, kus iga kohalviibinu tundis end oodatuna ja väärtustatuna. Südamega tegid soojaks õnnitlused, nende hulgas vallavanema **Heiki Hepneri** sõnad: “Olete majakas, mis valgustab kaugele, olete meie valla kultuurikihti korralikult kasvatanud.” Valla kultuurinõunik ja lapsevanem **Anneliis Kõiv** aga ütles: “See maja on meie kultuuripärl ja siinsed inimesed, nende lennukad mõtted! Oleme õnnelikud, et meil on sellised õpetajad, kes avavad lastele muusikamaailma sa-lauksi ja innustavad loovale mõttele.” Koolituskeskust õnnitles ka Kohila Gümnaasium ja Märjamaa Kaunite Kunstide Kool ning klaveriansamblielts Allegro, mis sündis just Tohisool kümme aastat tagasi, kui seal töötasid klaveriõpetajatena **Malle Velmet**, **Maie Koldits** ja **Mare Altroff**.

Maie Koldits

Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli klaveripedagoog

Ühendorkester esinemas kooli juubelikontserdil.

ILMUNUD ON:

EDUARD TUBIN

“Kogutud teosed”
V seeria, XXII köide

Kammeransamblid,
Kvartetid

19. aprillil toimub EMTA kammersaalis Rahvusvahelise Eduard Tubina Ühingu aastakoosolek, mille järel esitletakse Eduard Tubina “Kogutud teoste” XXII köidet. See ilmub koos häälepartiide eraldi lisaga ja on järjekorras juba kümnemes 2007–2013 aastatel ilmunud köiteist. Väljaanne sisaldab Klaverikvartetti cis-moll ETW 59, Keelpillikvartetti Eesti pillilugudele ETW 64 ja Eleegiat kahele viiulile ja kahele tšellole ETW 60. Nooti tutvustab Vardo Rumessen. Teoseid esitavad Tallinna keelpillikvartett ja Marje Lohuaru.

ILMUNUD ON:

“Tubin ja meie aeg”. Ühe kohtuloo kroonika

Vardo Rumessen *versus*
Eesti Teatri- ja Muusika-
museum

Koostaja: Tiiu Tosso. Toimetaja: Virve Normet. Kaanekujundus: Tiina Sildre. Trükimakett: Katrin Leismann. Tehniline toimetaja ja nimeregister: Eve Pärnaste. Trükikoda Iloprint. Estonian Classics 2013

Raamat sisaldab peatükke Vardo Rumesseni tegevusest Eduard Tubina elu ja loomingu uurijana, festivali “Tubin ja tema aeg” korraldajana ning ülevaadet Tubina juubelialbumi “Eduard Tubin ja tema aeg” saamisloost, koostamisest ja väljaandmisest, albumi publitseerimisega seotud autoriõiguse probleemidest ning ligi neli aastat kestnud kohtuprotsessist. Raamatu toimetaja Virve Normet juhib oma eessõnas tähelepanu asjaolule, et sellel kohtuasjal on “kõikide kirjasõnaga tegelevate inimeste jaoks sügavam eetiline, juriidiline ja olmeline tähendus, kui pelgalt ühe mehe õiglustundest lähtuva protsessil” ning et “raamatut inspireerinud kohtuprotsess on oluline kõigi loovimiste jaoks, sest elimineerib ohtliku (kaasautorluse) pretsedendi tekkimise”.

“In Corpore”

15.–17. veebruarini toimus Tallinnas rahvusvaheline noorte kammermuusika konkursifestival “In Corpore”.

Konkursist osavõtjad, Tallinna Muusikakeskkooli, G. Otsa nimelise Tallinna Muusikakooli, H. Elleri nimelise Tartu Muusikakooli, Riia Dārziņši-nimelise Muusikakooli, Helsingi konservatooriumi, Vilniuse Čiurlionise-nimelise rahvusliku kunstide kooli, Peterburi muusikakooli ja Stockholmi Lilla Akademiemi õpilased andsid EMTA kammersaalis neli kontserti.

Osalejaid hindas žürii koosseisus **Nata-Ly Sakkos** (TMKK), **Andres Paas** (Otsa kool), **Pille Taniloo** (Elleri kool), **Aija Kuzmane** (Riia Dārziņši-nimeline Muusikakool), **Indrė Baikštytė** (Vilniuse Čiurlionise kool), **Rea Warme** (Helsingi konservatoorium), **Nina Balabina** (Stockholmi Lilla Akademiemi) ja **Irina Rjumina** (Peterburi muusikakool).

Žüriiliikme **Pille Taniloo** sõnul olid seekordse konkursifestivali korraldus ja tase suurepäraseks. “Kogu üritust veab

Tallinna Muusikakeskkool, kus on väga tugev ja innukas õpilaste ja õpetajate seltskond. Vaimustutakse koosmängust ja see festival on noortele muusikutele üks väga hea väljund,” tõdeb Taniloo. Väliskoolide õpilaste etteastetest tõi Taniloo välja väga professionaalsed leedu ja läti muusikud ning hea meeleolu loonud soome kammerlaulu ansambli. Kahjuks aga jäi mitu kooslust väärilise tunnustuse ja tähelepanuta, sest eri vanuse, koosseisu ja repertuaariga ansambleid on raske ühel skaalal hinnata. Samuti on diplomite arv piiratud, seda enam, et osavõtjaid on iga korraga juurde tulnud. Seetõttu tekkis žüriil idee, et korraldajad võiksid ehk kaaluda ka lihtsalt festivalina jätkamist.

Konkursifestival “In Corpore” toimus tänava kuuendat korda, festivali traditsiooni alustati Tallinna Muusikakeskkooli kammeransambli õpetajate eestvedamisel 2008. aastal. Festivaliideest on välja kasvanud ka Eesti kammermuusikaõpetajate ühing In Corpore, mille eesmärk on korraldada festivale, kontserte, suvekursusi ning anda võimalikult operatiivset infot noorte kammermuusikaelus toimuva kohta.

Mänguhoos on TMKK ansambel Pipilota Neustus (flööt), Johanna Randvere (tšello) ja Auli Lonks (klaver).
FOTO “IN CORPORE”

X instrumentaalkontserdi konkurs Narvas

Instrumentaalkontserdi konkurs on muusikakoolide õpilaste haruldane võimalus sümfooniaorkestriga esineda. Seekord tähistas see omapärane võistlus oma 10. aasta juubelit. Konkursi nii pika-aegne toimumine on saanud võimalikuks tänu Narva Muusikakooli direktorile **Tatjana Gontšarovale** ja Narva sümfoonia-orkestri juhile **Anatoli Štšuralle**.

15.–17. veebruarini kogunesid Narva muusikakooli taas noored pianistid Tallinnast, Tartust, Sillamäelt, Jõhvist ja Narva-Jõesuust, kokku 38 õpilast. Konkursi žürii liikmed, pianistid ning EMTA ja TMKK õppejõud **Marko Martin** ja **Mati Mikalai** tegid oma tööd vastutustundlikult ja kahetsesid, et ei saanud teise vooru edasi saata rohkem andekaid noori muusikuid. Reglement seadis aga omad piirangud.

Nii konkursi proove kui ka esinemisi saatis erakordselt suur elevus ja erutus, sest lastele on orkestriga esinemine eriline võimalus ja väljakutse. Kõiki proove ja esinemisi oli äärmiselt huvitav jälgida. Vanima vanuserühma preemiasaajad mängisid

Mozarti Klaverikontserdi C-duur I osa. Kõik esitused kõlasid väga veenvalt. Võitjaks tuli **Eva Lotta Lepp** Tartu Ellernimelisest Muusikakoolist (õp Kadri Leivategija), II koha sai **Uljana Safiullina** (Sillamäe MK, õp Svetlana Rosseva) ja III koha **Jekaterina Tšernõšova** (õp Inna Anikina) ning **Darina Tšudakova** (õp Svetlana Rosseva), samuti Sillamäe Muusikakoolist. Darina Tšudakova sai ka “Lootuse preemia”. Diplomi vääriliseks tunnistati **Uljana Lvova** (Narva MK, õp Lina Jarovaja) ning **Jelizaveta Belikova** (Sillamäe MK, õp Svetlana Rosseva). Nemad esitasid Rowley Klaverikontserdi II–III osa. Järgmises vanuserühmas olid edukad Haydni Klaverikontserdi D-duur II–III osa mänginud I koht **Viktorija Anikina** (Sillamäe MK, õp Inna Anikina) ja II koht **Sofia Frolova** (Narva MK, õp Lina Jarovaja). III koha sai **Maria Jemljanova** (Kreenholmi MK, õp Riina Vohta), kes esitas Bachi Klaverikontserdi f-moll I osa.

Kõige nooremad osalised äratasid oma mänguga eriti suurt vaimustust. Mitmele

neist oli see esimene suure lava kogemus, kuid sellest hoolimata esinesid nad julgelt ja veenvalt. Teises vanuserühmas pälvis I koha **Nikita Fatejev** (Tallinna MK, õp Irena Truškina) Risto Lauri kontserdiga “Tüdruk ja draakon”, II koha sai **Uljana Prosvetova** (Narva MK, õp Lina Jarovaja) Sumera klaverikontserdiga “Kolm maailmaimmet”.

Kõige nooremas vanuserühmas kõlas viiel korral Berkovitši Klaverikontserdi C-duur II ja III osa. Esimene koht läks siin **Nadežda Klimanovale** (Narva MK, õp Tatjana Sokolova), II koht **Maria Smirnovale** (Kreenholmi MK, õp Jelena Gruljova) ning III koht kahele Sillamäe Muusikakooli õpilasele, **Anastassia Kuzminale** (õp Jelena Kondratenko) ja **Jekaterina Laasonenile** (õp Irina Artšenkova). Diplomid pälvisid **Beata Laurman** (Kreenholmi MK, õp Riina Vohta) ja **Erik Pihlakas** (Narva-Jõesuu MK, õp Jelena Vassilenko).

Tatjana Sokolova
Narva muusikakooli klaveripedagoog

Konkursi *grand prix*, Tallinna 21. kooli neidudeansambel Puhas Sekst.

Üleriigiline Mederi kvintettide konkurss

2. märtsil toimus Gustav Adolfi Gümnaasiumis II üleriigiline **Johann Valentin Mederi kvintettide konkurss**. Konkursist võtsid osa Eesti üldhariduskoolide ja muusikakoolide õpilased. Žüriisse kuulusid **Kadri Tali, Urmas Lattikas, Mati Lukk ja Marge-Ly Rookäär**.

Konkursi eesmärk on peakorraldaja Gustav Adolfi Gümnaasiumi direktori **Hendrik Aguri** sõnul “innustada noori muusikuid tegelema kaunite kunstidega, õppima tundma ja mõistma erinevaid muusikažanreid ning interpreteerima muusikat läbi koosmängu. Motiveerida noori muusikaga tegelema ja seda nauditaval kunstilisel tasemel esitama, et tunda rõõmu musitseerimisest ning olla oma tegevusega eeskujuks teistele.”

Võisteldi kolmes vanusekategorias: I kategooria (kuni 14-aastased), II kategooria (15–19-aastased), III kategooria (alates 20-aastastest, sealhulgas tudengid, õpetajad, harrastajad ja professionaalid). Laureaadid esinesid 2. märtsi õhtul lõppkontserdil, mille edastas otseülekandena ka Klassikaraadio.

TULEMUSED

Grand prix – Tallinna 21. kooli neidudeansambel Puhas Sekst

I KATEGORIA

I koht – Gustav Adolfi Gümnaasiumi III b klassi ansambel

II KATEGORIA

I koht – Tallinna 21. kooli neidudeansambel Puhas Sekst, Pärnu muusikakooli flöödkvintett

III koht – Gustav Adolfi Gümnaasiumi kvintett

III KATEGORIA

I koht – Pae Gümnaasiumi ansambel Vene Suveniir

Mitut kollektiivi pärjati eripreemiatega. Juhendaja eripreemia sai Pae Gümnaasiumi ansambelit Vene Suveniir juhendanud **Ljubov Galahhova**.

Virtuooslike sugemetega reisikiri Riias

Lätis on saanud heaks tavaks korraldada rahvusvahelisi konkursse noortele pianistidele. See komme on lisaks Riiale, kus toimuvad lausa mitmed võistlused, juurdunud ka väiksemates linnades, nagu Jūrmala, Valmiera, Jelgava, Saldus, Dobeles, Ventspils, Koknese jt. Nende ettevõtmiste rahvusvaheline haare pole kuigi suur, hõlmates harilikult Balti riike ja Venemaad, kuid sellele vaatamata kuuleb seal meeldivalt kõrgel tasemel pillimängu. Ühtlasi saab kohale tulnu hea pildi klaverimängu ning pianistliku järelkasvu hetkeseisust meie regioonis, kus tänu külgekülje kõrval kogetud ja jagatud ajaloole asetub tuttavasse taustsüsteemi ka klaverikool. Need võistlused on tavaliselt ühevoorulised (erandiks on Jūrmala konkurss), kavad mahuvad sõltuvalt vanuseastmest 10–20 minuti sisse ja konkurss saab peetud paari päevaga. Kokku võttes on tegu igati tänuväärsete kohtumistega (jõukohased kavad, geograafiline lähedus), mis on hea arengustiimul noortele varasest mürsikueast gümnaasistideni välja. Lätlaste entusiasmi ja avatust tuleb üksnes tunnustada.

Meil Eestis sellele suurt midagi vastu seada pole. Narva Chopini konkurss ja Tallinnas toimuv “Noor muusik” on nii kava ulatuselt kui ka osavõtu geograafialt hoopis suurema mastaabiga ning omas “kaalukategoorias” ka ääretult olulised, kuid motivatsioonivitamiini pakuvad nad üksnes vähestele. Mõtlemisainet näib jätkuvat.

Üsna enne Eesti Vabariigi aastapäeva, 20. –21. veebruarini toimus Riias V rahvusvaheline klaverikonkurss “Noor virtuoos”, kus osales 32 noort pianisti neljast riigist. Nende seas näitasid oma mängutaset seitse õpilast Tallinna Muusikakeskkoolist ja tegid seda igati edukalt: professor **Juris Kalnciems** juhitud rahvusvaheline žürii jagas tunnustust neist kuuele. **Maria Mikulitš** (X kl, õp Martti Raide) pälvis I preemia, eripreemia Czerny etüüdi parima esituse eest ja sümfaatia-preemia. **Rasmus Andreas Raide** (XI kl, õp Martti Raide) võitis I preemia, eripreemia J. S. Bachi teose parima esituse eest ja sümfaatia-preemia. **Julius Maaten** (XII kl, õp Mati Mikalai) pälvis III preemia, **Piret Mikalai** (IX kl, õp Ira Floss), **Viola Asoskova** (III kl, õp Jekaterina Rostovtseva) ja **Karina Rostovtseva** (III kl, õp Marju Roots) tunnistati diplomi vääriliseks. Siiraim tänu Kultuurkapitalile, kes meie püüdlusi järjekindlalt toetab.

Martti Raide
TMKK klaveripedagoog

Maria Mikulitš ja Rasmus Andreas Raide.
FOTO ERAKOGUST

Fiori Musicali

Laste ja noorte vanamuusikafestival

6.–7. aprill Rakvere
III Laste ja noorte vanamuusikafestival

FIORI MUSICALI

Laupäev, 6. aprill kell 12.00

Rakvere Kultuurikeskus (Kreutzwaldi 2)

Kontsert "Klavessiiniga koos"

Esinevad klavessiiniõpilased Rakvere Muusika- ja Kunstikoolist Kaur (õp Piret Villem), Vanalinna Hariduskolleegeiumi Muusikakoolist (õp Ene Nael), Viljandi Muusikakoolist (õp Heili Kirsimäe) ja Tallinna Muusikakeskkoolist (õp Kristiina Are) koos erinevate ansamblikoosseisudega.

Pühapäev, 7. aprill kell 11

Rakvere Kultuurikeskus

Kontsert "Pillikoovid"

Esinevad H. Elleri nim Tartu MK vanamuusikaansambel ELLERINO (õp Anneli Kuusk) ja kitarriansambel (õp Peep Peterson), Kuussaare MK vanamuusikaansambel RONDO (õp Tiit Maripuu), Kiili Kunstide Kooli vanamuusikaansambel (õp Heili Meibaum), Tabasalu MK vanamuusikaansambel (õp Natalia Kostrõkina), Kuusalu Kunstide Kooli ansambel (õp Anne Jalakas), Karksi-Nuia MK ansambel (õp Kai-Riin Kont), VHK MK ansambel "Tuuleviil" (õp Kristi Alas) ja Rakvere Muusika- ja Kunstikool Kaur vanamuusikaansambel (õp Piret Villem).

Pühapäev, 7. aprill kell 15

Rakvere Kolmainu kirik (Pikk 19)

Kontsert

"Maarjamaa kiituslaul"

Esineb Püha Miikaeli poistekoor Kadri Hundi ja Maret Alango juhatusel. Kaasategev organist Kristel Aer. Kavas M. Kõlari "Pirita missa", gregooriuse laulud, 14. saj polüfoonia ja eesti rahvakoraalid.

Korraldaja Haridus- ja Kultuuriselts Kaur MTÜ
Projektijuhid Kristiina Are ja Piret Villem
www.kaurikool.ee

SISSEPÄÄS TASUTA

VILJANDI

JAZZKABAREE

21.–26. 04 2013

VILJANDI PÄRIMUSMUUSIKA AIDAS

P 21.04. kl 16 **HEDVIG HANSON GROUP** (Eesti)

CD „Esmahetked“ esitluskontsert

E 22.04. kl 19 **TRIO BALKAN STRINGS** (Serbia)

Etno –jazz. Tempokad balkani rütmid kolmel kitarril

T 23.04. kl 19 **ANDY EMLER TRIO** (Prantsusmaa)

Särav pianist + Claude Tchamichian ja Eric Echampard.

K 24.04. kl 19 **TIIT KIKAS & ANDRÈ MERGENTHALER**

(Eesti – Luksemburg)

Kummastavad helimaastikud. Elektiiline viiul + elektriline tšello.

N 25.04. kl 19 **KRUGLOV – SOOÄÄR QUARTET**

(Eesti – Venemaa)

Tõlgendused Mossorgski,

Borodini klassikapärildest Võssotskini välja.

R 26.04. kl 19 **HILDEGARD LERNT FLEIGEN** (Šveits)

Jazzkabaree, täis üllatusi, (enese)irooniat ja huumorit.

www.kultuurikava.ee, www.jazzkaar.ee www.folk.ee

Eelmüük: PILETILEVI. Hinnad 6.50 – 9 eurot.

Kontserdipäeval piletid kallimad.

Toetajad/koostööpartnerid:

ANTILA

INFORING

F28

VESTMAN

OÜ KOOPIASTUDIO

kultuuri.net

Peidus pool. UMA ja Iris Oja.

UMAMUSIC

Duo UMA ja Iris Oja koostöö on kestnud juba paar aastat. Algul tõlgendati vaimulikku muusikat, värskel plaadil on jõutud ühise heliloominguni. Laulutekstide autori Anzori Barkalaja luuleread avaldavad muljet juba enne muusika kuulmist, plaadivoldiku lugemisel. Esimene laul "Otsmikult kukub pisar" algab Robert Jürjendali kitarril ja Aleksei Saksa trompeti samm-sammulise rännakuga mööda minoorse helirea astmeid. Samalaadse matka läbi heliteose teeb ka Iris Oja hää. Silp- ja noothaaval lauldav tekst lahustub helitõmmises ning teksti sisu läheb kaduma. Lisaks kõlab kõik kokku kuidagi arvopärdilikult, taotluslikult või mitte. Antud juhul kipub kõlaline sarnasus suure helilooja *tintinnabuli*-stiiliga teosele kahjaks tulema. Ilmselt on asi meeloodia ülesehituses, aga ikkagi vaenendamisi, kas mõni levi- või rockmuusiku taustaga laulja oleks Iris Oja asemel suutnud teksti rohkem esile tuua. Püüan ette kujutada Kärt Johansonit, Tõnis Mäe või Kärt Tominga häält. Johansonit esitus oleks küllap toonud sarnasuse rahvalauludega. Mägi või Chalice tunduvad intrigeerivate valikutena, nad rõhutanuksid arvatavasti rohkem teksti ega lasknuks sõnumil kaotsi minna. Iris Oja hää on esimeses laulus rõhutatult instrumentid rollis, mis kõlab kahtlemata kauniilt, kuid millel on siiski puudusi. Ta ei anna edasi sõnade sisu, vaid esitab ettekirjutatud noote. Eks püüdke flöödimeloodiast artikuleeritud kõnet välja lugeda...

Järgnevaid palu kuulates kummitab tahes-tahmata võrdlus trio kontserdiga, mida mul õnnestus veebruaris nautida. Kõik, mis kont-

serdil kõlas täiuslikult ja lummavalt, pole plaadil päris lõpuni arendatud. Eriti tundub see kehtivat klassikalise koolitusega Iris Oja kohta, kes on traditsioonilisest amploaast välja astudes teinud julge ja kiiduväärse sammu. See on tema jaoks samm n-ö võõrale territooriumile ja plaadil on tunda kerget kõhklust, kuidas üht või teist laulu interpreteerida. Ta ei laula laule täie veendumusega ja püüab end justkui tagasi hoida. Tagantjärele tarkusena tulebki nentida, et plaadi salvestamisega võinuks veidi oodata. Võib-olla tasuks mõned lood uuesti salvestada, kas või kontsertvõttena? Eriti kehtib see laulu "Pilgupüüd ja..." kohta, mis andis pärast kontserti põhjust tunda rõõmu, et eesti muusika on uue jazzlaulja võrra rikkam. Plaadi teine pool tundub õnnestunud, ka kontserdiga võrreldes. Igal juhul inustan triot koostööd jätkama ja julgustan Iris Oja end nii jazzi kui ka rocki vallas edaspidigi proovile panema.

MARJE INGEL
kuulamishuviline

Epifolium. Epifolium.

lisak Sulev Andreeller

Kõnealune plaat on hea näide selle kohta, et talendid tulevadki koju tagasi, ka ilma riiklike kampaaniate ja mõttetu meediakärata. Epifoliumi ehk lisak Sulev Andreelleri jaoks on see eelkõige olnud mitte reaalne, füüsiline kojutulek, vaid sümbolne, sest eesti juurtega Andreeller on sündinud Walesis ja üles kasvanud Kanadas. Ta tuli Eestisse esimest korda kahekümne viie aastastel ning jäigi siia.

Epifoliumi keskne instrument on eesti kannel, mis kõlab tema käes väga kauniilt, suurel määral tänu kõlakeskonnale, kuhu ta on istutatud. Pillid, mida Epifoliumi lisak

kasutab (metallkeeltega kitarr, kella-mäng, metallofon ja diskreetne, õhuline elektroonika), toetavad oivaliselt kandle kristalselget tämbrit, seda kordagi varjutamata.

Ehkki Andreelleri originaalkompositsioonide kõrval on albumil ka folkloorset päritolu materjali (rahvaviisid Viljandist, Kuusalust, Kanepist ja Soomest), tõrgub mu keel seda etnomuusikaks nimetamast. Selles on pigem ambientlikke hoo-vusi, ent *ambient*'i mõõdupuu järgi on Epifoliumi muusika taas liiga naturaalne, ehtne ja ehe. Noore muusiku kiituseks võib öelda, et päris sellist muusikat pole Eestis varem eriti tehtud. Ramo Teder ehk Pastacas, kes hiljutisel plaadiesitus-tuuril Epifoliumiga koos ringi sõitis, on aeg-ajalt seda laadi magamistoa-muusikat loonud, kuid Epifoliumil on siiski oma, tundub, et juba välja kujunenud loomelaad. Arvatavasti on selle kujunemises oma osa mänginud ka kaugelt Kanadast kaasa tulnud teistsugune taust ja vaate-nurk. Veidi üle poole tunni kestev plaat on heas mõttes monokroomne, ühes meeleolus ja muusikalises võtmes. Proovisin ette kujutada, kuidas sellesse helikangasse sobiksid hästi läbi mõeldud vokaalpartiid, aga vahest pole seda tarviski. Epifoliumi debüüt on nauditav kuulamine ka täisinstrumentaalsena.

JOOSEP SANG

Maria Faust Jazz Catastrophe. Maria Faust Jazz Catastrophe.

Barefoot Records

Märtsikuisse Muusika kaaneinter-vjuus ütles saksofonist, helilooja ja ansamblijuht Maria Faust oma värskeima plaadi tutvustuseks, et tege-mist on Saksamaal neljakümnekradises kuumuses loodud muusikaga,

mis salvestati Taanis kahe päevaga ning peegeldab noore muusiku ise-päisust ja soovimatust käia mööda lihtsamaid ja mugavamaid loomin-gulisi radu. "Maria Faust Jazz Catastrophe" pole tõepoolest mit-te mingis mõttes "mugav" muusi-ka. Kuid ta on sisukas ja rikas, kont-rasti- ja värvirohke, spontaanne ning mõjub mitmel tunnetustasan-dil. Ehkki kuulajale võivad esmalt kõrva jääda (ja tema kõrva ka kau-nikesti kriipida) ekspressiivsed, meetrumi- ja helistikuvad free-jazzilikud lõigud, on suurem osa plaadi materjalist tegelikult hoolega läbi mõeldud ja komponeeritud. Ja suurt osa sellest muusikalises ma-terjalist saab iseloomustada ka sõ-nadega "eleegiline", "meloodiline" ja "kaunis". Fausti kui heliloojat näib huvitavat erinevate, omavahel sageli üsna halvasti nakkuvate kihti-de üksteise peale asetamine, nende koosmõju genereerimine selliselt, et meetriliselt, vormiliselt ja har-mooniliselt fikseeritud noodimater-jal toimib vundamendina solistide vabale improvisatsioonile, mis püüab pigem vastanduda kui suhes-tuda mujal partituuris toimuva-ga. Kuna selles muusikas on kõike, nii korda kui ka kaost, aga eelkõige fantaasiat, väga heal tasemel pilli-mängu ning mitmekesiseid mee-leolusid, pole plaati raske ega tülikas kuulata, nagu meelega radikaalse vabajazzi puhul võib juhtuda. Nagu varasematel plaatidel, on Maria Faust andnud siingi oma instrumen-taalpaladele vaimukad pealkirjad: "Rocket Thighs", "Superhero Trauma Center", "Love is a Dog from Hell" jne. Kas otsida neist se-letusi ja teejuhte Fausti muusika-maailma sukeldumiseks? Ma pigem ei püüaks, neis lugudes on niigi pii-savalt toitu nii peale, südamele kui ka kujutlusvõimele.

JOOSEP SANG

Journey to Haran. Abraham's Café.

Abraham's Café

Ansambli Abraham's Café pole va-ja (jazz)muusika sõpradele tutvus-tada. Bänd on kaks aastat hulga kontserte andnud, ka muusikaaja-kirjandus on tal silma peal hoidnud. Ansambli liider, akordionimängija Kaspar Uljas on kaks aastat järjest

leidnud äramärkimist Uno Naissoo nimelisel loomingukonkursil. Seetõttu tundub veidi kohatu rääkida debüüdist, kuigi "Journey to Haran" seda on. Kui bändi algusaegade repertuaar sisaldas ka teiste pillimeeste lugusid, siis plaadi lood on Kaspar Uljase sulest, välja arvatud Richard Galliano "Taraf", mis on ansambli kavas algusest peale. Prantslaste Richard Galliano ja Michel Portali akordioni-klarneti duett on ansambli kindlasti mõjutanud, sest ka Abraham's Café juhtpillideks on akordion ja klarnet. Pala on huvitavalt arranžeeritud ja tulemus on esmaklassiline. Olgu lisatud, et "Taraf" on plaadi ainuke balkani meeleoludest kantud pala. Albumil on ka mõlemad Naissoo konkursil premeeritud kompositsioonid. Vanem, bravuurikas ja põnevate soolodega "Dim dim" on kujunenud peaaegu grupi tunnusmeloodiaks. "Los pescadores" on mõtlikum, kuigi hetkiti pulbitseb vaoshoitud hispaaniaallikkus.

Targalt komponeeritud plaadil on leitud nauditav balanss ekspres-

siivsuse ja meditatiivsuse vahel, lugesiseselt ja plaadi ülesehituses. Noored pillimehed on end kontserdilaval juba näidanud küpsete muusikutena, ka plaadil on meeleolud ja mõtted filigraanselt jäädvastatud. Kaspar Uljase akordionile ja Marten Altrovi klarnetile lisab värve Madis Meistri kitarr. Klassikalisi ühemehe-sooloid, kus ülejäänud pillimehed "puhkavad", praktiliselt ei leiagi, ikka on ka teistel instrumentidel midagi lisada, kaasa mõelda ja rääkida. Kindlasti ei tohi alahinnata rütmigrupi osa. Tõnis Kuusk trummidel ja Sergei Šegurov bassil ohjavad ja innustavad, raamides oma nõtke musitseerimisega kõiki kompositsioone. Ansambli liikmete koostöö on oivaline, on tunda kontserdilavadel saavutatud koosmänguuskust.

Plaadi nimilugu on mitut moodi oluline. Siin on idamaist meditatiivsust (kuigi rahulik mõtestatus domineerib ka palades "Raga" ja "Ilta tähti"). ECMiliku kõla ja viimistletusega lugu "Journey to Haran" võib pidada ühe etapi tipuks. Plaadi ümbrisel vaatavad ansambli liikmed kaugusse, taustaks ajaloolise Harani linna väljakaevatud varemed. Üks osa teekonnast on lõppenud, nagu vana testamendi Abrahamilgi, kellele Haran oli pelk peatuspaik teel töötatud maale.

AVO KARTUL
muusikavaatleja

Vali. Phlox.

MKDK Records

Phloxi viies plaat "Vali" (sõnamäng – pealkiri on valiidne nii käskiva tegusõnana kui ka omadussõnana) on ühtlasi Tallinna jazzrock-kollektiivi esimene kontsertalbum. Sarnaselt parimate proge- ja fusion-bändidega särab ka Phlox kõige enam just kontserdil. Käesolev plaat sisaldab Klassikaraadio saates "Areal" toimunud etteastet. Albumil on viis uut lugu, kaks vanemat on pärit kolmandalt plaadilt "Rebimine + voltimine". Too 2007. aasta album määras üsna kindlalt Phloxi stiili, kus fluuidne jazzimprovisatsioon kohtub rockilikult valju dünaamikaga. Ometi võib öelda, et Phlox on sest ajast saadik oma stiili täiustanud. Kollektiivi kasvu pole märgata mitte üksnes vanades lugudes, vaid ka uutest.

Trummar Madis Zilmer kehtestab end jätkuvalt heliloojana. Tema

sulest on neli uut pala. "80 000 ljööd maa all" kombineerib latiino-likku meloodiat, mille üle oleks uhke ka Chick Corea, ansambel Magma laadis intensiivsusega. "Almus" kõlab kui Alan Goweni tüüritud National Health. Plaadi kolmas lugu, vaimukalt pealkirjastatud "Küttearve päiksel" on üks Zilmeri parimaid kompositsioone. Teos areneb sujuvalt, kasvava intensiivsusega, kulmineerudes plahvatusliku süüdi ja saksofoni lõppmänguga. Klahvpillimängija Pearu Helenurme ainus uus pala "Hülge hing" on vastukaaluks veidi mahedam. Selle esimene pool on "tiibklaverirohke", Helenurm laob aeglase kolmik-meetrumi peale peeneid harmooniaid. Zilmeri "Paigalelennu" bluus-rockiiliku kitarrikäigu algimpulss mõjub jazziiliku pehmuse taustal kontrastina. Vanadest paladest on esindatud "Hunt", originaaliga võrreldes veelgi väledam ja kiskjalikum, ning "Kurehirm", kus Kalle Klein esitab õhtu mõjuvaima saksofonisoolo. Klein on üks Eesti parimaid puhkpillisolistide ja "Kurehirmus" joonistub tema anne kuulaja tähelepanu üleva hoida eriti välja. Lugu kulmineerub valju *crescendo*'ga, aga ka selleta kõlab pala siin paremini kui kaks plaati tagasi. "Vali" jätkab Phloxi power-jazzi täiustamist, plaati võib pidada suisa Phloxi seni parimaks.

EDMUND HÖBE
muusik

KUULA KA NEID

Seemnesegu. Imandra Lake.

Seksound

Tallinna indie-duo Imandra Lake'i remiksides kogumik on järg 2010. aasta debüütplaadile "Seesam-seesam" ja sisaldab tosinat töötlust, autoriteks Briti ansambel Seefeel, Manual Taanist ning Leslie Da Bass, Music For Your Plants, Joel Tammik, Tallinn Daggers, Forgotten Sunrise, Tree jt Eestist.

Across Seas and Oceans. Oksana Sinkova, Jelena Ossipova.

Oksana Sinkova, Jelena Ossipova

Flötist Oksana Sinkova ja kitarrist Jelena Ossipova esitavad kammermuusikat erinevatest maadest ja ajastutest, heliloojateks Ferdinando Carulli, Robert Beaser, Jacques Ibert, Laurie Randolph, Maximo Diego

Puyol ja Urmas Sisask.

Ilma naisteta on kurb maailm. Kuninglik Kvintett.

Kuninglik Kvintett

Ansambel Kuninglik Kvintett koosneb Eesti Rahvusmeeskoori endisest ja praegustest lauljatest (kont-ratenor Andres Heinapuu, tenor Erkki Targo, baritonid Meelis Hainsoo ja Mait Männik ning bass Andres Alamaa). Naistepäeva eel ilmunud plaat sisaldab romantilisi palu Eesti ja välismaa autoritelt.

Rock House. Andres Roots Roundabout.

Roots Art OÜ

"Rock House" on nelja instrumetaallooga EP-plaat, kus kaks pala on svingilikuma ja kaks rockilikuma iseloomuga. Kitarrist Andres Rootsi juhitas trios teevad kaasa ka trummar Raul Terep ja kitarrist Martin Eessalu.

pill

Süntesaator kui *laterna magica*

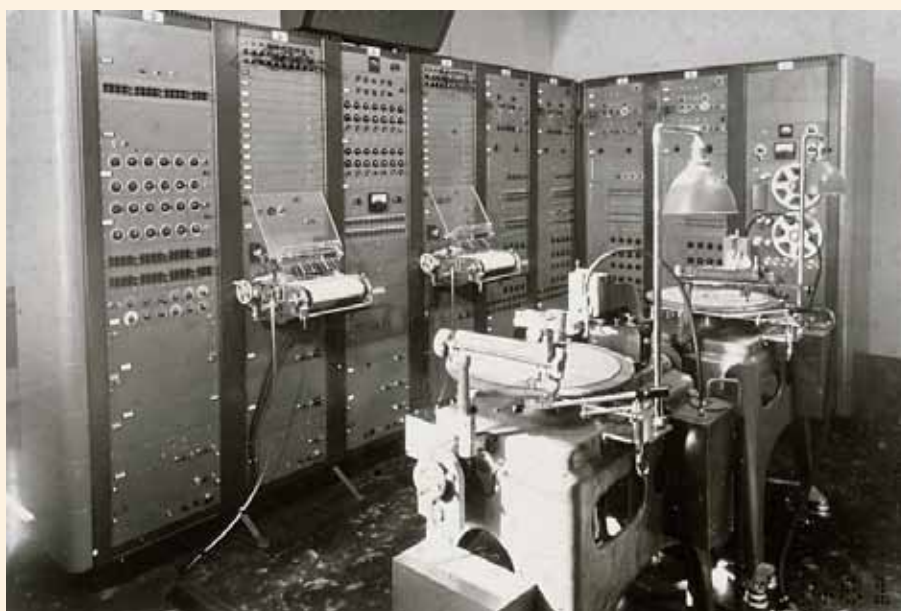
IGOR GARŠNEK

muusikakriitik ja helilooja

Süntesaator, millela pole võimalik tänapäevast popmuusikat ette kujutada, oli veel neli aastakümnet tagasi võrdlemisi eksklusiivne instrument. Tollal veel lapsekingades süntesaator oli haruldane aparaat, mille välja arendamisega tegeles maailmas vaid kümnekond spetsialisti. Neist kõige tulemusrikkama töö tegi ära ameerika insener Robert Moog (1934–2005), kellest tuleb juttu veidi hiljem.

Elektronmuusika ajaloo algust võib vaadelda aastast 1927, mil vene päritolu USA leidur Leon Theremin (Lev Termen, 1896–1993) ehitas oma esimese *theremin*'i (või *thermenvox*'i). Sellel instrumendil on kaks magnetvälja muutustele reageerivat ja heligeneraatoriga ühendatud antennitaolist andurit, millest ühega muudetakse õhus kätt liigutades helikõrgust ja teisega dünaamikat. Teiseks süntesaatori eelkäijaks võib pidada Maurice Martenot' 1928. aastal konstrueeritud pilli *ondes martenot* ("Martenot' lained"), kus helikõrgust suunati elektrit juhtiva riba peal sõrme libistades. Mõlemad olid monofoonilised, st ühehäälsed instrumendid.

Pärast Teist maailmasõda tekkisid Euroopas ja USAs ka esimesed elektronmuusika stuudiod: 1949. aastal Bonni ülikoolis, 1953. aastal Kölni raadio stuudio, 1953. aastal Columbia-Princeton Electronic Music Center. Neist viimases demonstrerisid Harry Olson ja Herbert Belar 1959. aastal Rockefeller Foundationi finantstoel ka esimest algelist süntesaatorit nimega

Esimene algeline süntesaator nimega *RCA Mark II Sound Synthesizer*.

RCA Mark II Sound Synthesizer. "Pilliks" on seda raske nimetada, kuna seadeldis kujutas endast tervet tuba täitvat paneelide ja kappide rivi ning käsklusi sisestati sellele agregaadile perforeeritud paberirullide abil.

Samas oli ka selge, et nii tohutute mõõtmetega aparaadile pole võimalik väljaspool laboriseinu rakendust leida, ning insenerid hakkasid nuputama, kuidas selle gabariite mõistliku piirini vähendada. Peamiseks probleemiks oli süntesaatori "südame" ehk heligeneraatori juhtimine, sest perforeeritud paberirullid ja nende lugejad olid juba iseenesest kohmakad ja kobakad. Ja kui iga heliparameetri jaoks on veel eraldi rullid ja lugejad...

Ent 1963. aasta paiku tuli sealsamas Columbia-Princetoni keskuses töötanud noor elektroonikainsener Robert Moog

hiilgavale mõttele arendada välja pingega tüüritava heligeneraatori ehk VCO (*voltage controlled oscillator*) tööpõhimõte, mis seisneb selles, et kui heligeneraatori sisendpinget muuta, muutub generaatori väljundis signaali (ja seega ka helilainete) sagedus, st helikõrgus. Näiteks, kui süntesaatori klaviatuuri igal klahvikontaktil on teistest erinev takistus, siis vastavalt Ohmi seadusele ($RI=U$) on neid vajutades erinevad ka heligeneraatori sisendpinged ja väljundisagedused (ehk helikõrgused). See on kõige lihtsam rakendus, ent samal põhimõttel saab kontrollida ka paljusid teisi elektroonilise väljundisignaali ja füüsilise heli parameetreid.

Sellega oli heligeneraatori juhtimise probleem lahendatud ja 1964. aastal esitles Robert Moog ühel elektroonikamessil oma

Minimoog tähistab revolutsiooni süntesaatori arengus.

FOTOD INTERNETIST

esimest portatiivset süntesaatorit. Esialgu koosnes too instrument mitmest juhtmetega omavahel ühendatud väikesest moodulist ja eraldi klaviatuurist (*modular synthesizer*). Kuid see sai aluseks veelgi kompaktsemale süntesaatorile Minimoog, mille tööstuslikku tootmist alustati firmas Moog 1971. aastal. See aasta tähistab analoogsüntesaatorite ajastu algust.

Analoogsüntesaatori kõige olulisemad komponendid, mida saab ka pilli paneelil reguleerida, on järgmised. Heligeneraatoriga võib valida, mis kujuga signaali soovitakse: kas siinussignaali, hammassignaali (*square*) või saehammassignaali (*sawtooth*). Sellest sõltub heli tämber kõige laiemas tähenduses. Heli dünaamilised iseärasused määrab VCA-plokk (*voltage controlled amplifier*, sama tähistab ka lühend EG ehk *envelope generator*). Siin kasutatakse ADSR-süsteemi, mis on lühend heli neljast parameetrist: *attack* (ataki teravus), *decay* (langus), *sustain* (kestvus) ja *release* (sumbumine). Näiteks klaveril tugeva sõrmelõigiga võetud heli on terava atakiga, pärast mida helitugevus langeb (*decay*) teatud niivoole (*sustain*), et siis hääbuda (*release*). Analoogsüntesaatori signaalil pannakse need parameetrid paika eraldi.

Analoogsüntesaatori kaks viimast põhikomponenti on juba n-ö heli peenviimistluseks: elektrooniliste filtritega (*cut off, resonance* jt) lisatakse ületoone või tagasisidet, LFO (*low frequency oscillator*) teeb aga võimalikuks *vibrato* või *tremolo*.

Moogi eeskujul hakkasid 1970. aastate algul süntesaatoreid tootma ka teised firmad, näiteks ARP, Oberheim, Yamaha, Korg, Roland jt. Mõni neist on suur tegija praegugi. Ent varajaste analoogsüntesaatorite põhipuudus oli see, et nad olid ühehäälsed.

1970. aastate lõpul lahendati probleem sellega, et ühe korpuse sisse paigutati mitu süntesaatorimoodulit. Piltlikult öeldes tähendas see, et näiteks Korg Polysix'il, mis oli kuuehääline, mängis kuuehäälses akordis iga heli eraldi süntesaatorimoodul. Seitsmendat nooti paraku enam võtta ei saanud.

1983. aastal toimus süntesaatorite tehnoloogias revolutsiooniline pööre, kui Yamaha esitles esimest digitaalset süntesaatorit DX 7 ja koos sellega ka MIDI-süsteemi (*musical instruments digital interface*). Digisüntesaatorite tööprintsip seisneb sagedusmodulatsiooni (FM ehk *frequency modulation*) põhimõttes – kui mitu erineva sagedusega siinussignaali segustada, hakkavad nad üksteist moduleerima ja tulemuseks on hoopis teistsuguste ülemhelidega tämber, kui neil algselt oli. Mida rohkem on heligeneraatoreid, mille signaalid liidetakse, seda enam on ka tämbriilisi võimalusi. Süntesaatori DX 7 puhul kasutati kuut generaatorit, mille omavahehäälsed ühenduskombinatsioonid tuginesid kolmekümne kahele algoritmile (mõned ühendused paralleelselt, mõned järjestikku jne).

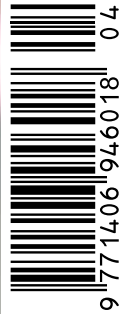
MIDI ehk muusikainstrumentide digitaalliides on süsteem, mis võimaldab omavahel ühendada digitaalseid instrumente või süntesaatorit ja arvutit. Heli iga parameeter on siin numbriliselt kirjeldatud ja nii saab muusikapala ka arvutisse salvestada. Kusjuures MIDI-süsteem pole mõeldud muusika salvestamiseks, vaid see on piltlikult öeldes eeskiri, mille alusel arvuti etteantud muusikapala mingi süntesaatori abil reprodutseerib.

1987. aastal ilmus Roland D 50 näol juba järgmine süntesaatorite põlvkond, mis tugines PCM-tehnoloogial (*pulse code modulation*). Siin ei kasutata heliallikana generaatorite tekitatud signaali, vaid eelnevalt protsessori mälupeassa salvestatud lühikesi sümpleid. Need on algmaterjal, justkui ehituskivid, millest iga konkreetne *sound* hiljem kokku pannakse. Põhimõtteliselt sarnast, kuid erinevate variatsioonidega tehnoloogiat kasutatakse ka 21. sajandi süntesaatorite puhul. Tänapäeval on nendele instrumentidele lisandunud veel mitmesuguseid muid muusikalisi lisafunktsioone, näiteks sümpler ja *multitrack*-sekventser, mistõttu süntesaatori asemel nimetatakse neid sageli "tööjaamadeks" (*workstation*).

Kui mõelda, et nüüdisaegsel süntesaatoril (või *workstation*'il) võib mälu olla kuni paar-kolm tuhat erinevat *sound*'i (soovitav *sound*'i ülesleidmiseks tuleb kasutada spetsiaalset otsingumootorit!), siis on süntesaatorist saanud tõeline helipiltide *laterna magica*.

EESTI
MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid aprillis

2. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal

**HELIPLAADI JA NOODI
ESITLUSKONTSERT**
Jazz-süit "Wormsi pildid"
Sven Kullerkupp (klaver)

2. aprill kell 19.00

Tallinna Raekoda

**Adan Delgado Illada (trompet,
Hispaania)**
Jaan Ots (klaver)

3. aprill kell 19.00

Mustpeade maja valge saal

**Miroslav Petkov (trompet,
Saksamaa)**
Alberto Carnevale Ricci (klaver,
Saksamaa)
Pilet 10 / 7

5. aprill kell 17.00

EMTA kammersaal

**Dots Aavo Otsa TROMPETIKLASS
ja festivali külalised**

5. aprill kell 19.00

Estonia kontserdisaal

Sarja "Maestro" III kontsert
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester &
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia
sümfooniaorkester
Dirigent Neeme Järvi
Solistid: Mari Poll (viilul), Mihkel
Poll (klaver)
Kavas: Tõnu Kõrvits "Ballaad"
(esiettekanne), Eduard Tubin
Kontsertiino klaverile ja orkestrile,
Jaan Rääts Viulikontsert, Helmut
Rosenvald Sümfoonia nr 3
Pilet 20 / sooduspilet
(üli)õpilastele ja pensionäridele 15

9. aprill kell 19.00

Mustpeade maja valge saal

Soome-Eesti Brassi kontsert
Kaastegev Eesti Noorte Brass
Dirigent Jozsef Hars
Kavas Mussorgski "Pildid näituselt"

11. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

Kammermuusika kontsert
Egert Leinsaar (viilul), Mattias
Vihmann (metsasarv), Kirke Karja
(klaver)

13. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal

**Martti Raide saateklassi
üliõpilaste kontsert**

18. aprill kell 16.00

EMTA kammersaal

DOKTORIKONTSERT
Jie Yin (tenor)
Klaveril Kristjan Veermäe

18. aprill kell 18.00

EMTA orelisaal

Prof Mati Palmi LAULUKLASS
Klaveril Katrin Paat

20. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

**Kontserdisari "EMTA trubaduudid
Linnamuuseumis"**
Dots Heiki Mätliku ja Paul Danieli
kitarri eriala üliõpilased

20. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

Prof Mari Tampere VIIULIKLASS
Klaveril Jelena Fomina

21. aprill kell 19.00

EMTA kammersaal

DOKTORIKONTSERT
Arash Yazdani (kompositsioon)
DUO Kociuban-Stadler (Wiktor
Kociuban-Patrick Stadler),
Ansambel U:

26. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

Prof Olavi Kasemaa
SAKSOFONIKLASS
Klaveril Meeli Ots, Ralf Taal

27. aprill kell 14.00

EMTA orelisaal

Prof Andres Uiibo ORELIKLASS

27. aprill kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum (Vene tn 17)

**Kontserdisari "EMTA trubaduudid
Linnamuuseumis"**
Kristi Mühlingu kandle eriala
üliõpilased

27. aprill kell 18.00

EMTA kammersaal

Prof Mari Tampere VIIULIKLASS
Klaveril Jelena Fomina

28. aprill kell 17.00

EMTA kammersaal

Dots Toivo Nahkuri KLAVERIKLASS

Kontsertide üldplaanis võib esineda
muutusi!